

Jaarverslag 2022

DAS Holding N.V.
Amsterdam

Meesters in juridische hulp

Inhoud

DAS in vogelvlucht	3
DAS Holding N.V. in het algemeen	4
Meerjarenoverzicht	5
Bericht van de CEO	6
De strategie van DAS	7
Business review	14
DAS Mens en Maatschappij	16
Risicomanagement	26
Solvency II	34
Corporate governance en regelgeving	37
De Directie	41
De Raad van Commissarissen	42
Jaarrekening	48
Overige gegevens	98
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	100
Colofon	104

DAS in vogelvlucht

DAS maakt juridische hulp toegankelijk voor consument en ondernemer, verzekerd of onverzekerd. Wij lossen voor klanten problemen op voordat ze conflicten worden en leveren zo een grote bijdrage aan een eerlijke samenleving.

Kerncijfers 2022

€ 264 miljoen

Bruto premie-inkomsten en opbrengst beleggingen

€ 3 miljoen

Andere baten

€ 215 miljoen

Totale baten

€ -15 miljoen

EBITDA

Onze klanten

- Consumenten
- Zzp'ers
- Mkb-bedrijven
- Grootzakelijke bedrijven
- (Semi-)overheden
- Overige organisaties en instellingen

Onze partners

- Verzekeraars
- Volmachten
- Serviceproviders
- Tussenpersonen
- Brancheverenigingen
- Strategische samenwerkingen met mkb- en grootzakelijke bedrijven
- Legal Tech-partners
- Innovatieve online platforms: Juriblox, Verbouwapp, Digimakelaars, Rechtsbijstandportaal.

Onze juridische dienstverlening

- Rechtsbijstandverzekering
- Rechtshulp On Demand: juridische hulp voor een vast bedrag
- Preventie en Services: DAS Documenten Selfservice, Contracten van DAS en DAS Privacy Protect
- DAS Professional Services

Metten is weten

Bij DAS stellen we alles in het werk om onze klanten zo goed mogelijk te helpen. We meten de algemene klantwaardering en de intentie tot aanbevelen. Dit noemen we de NPS (Net Promotor Score).

8,5*

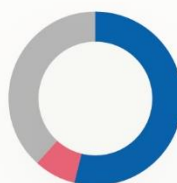
Algemene
klantwaardering

+30

NPS verzekerde
rechtshulp

+28

NPS On demand
rechtshulp

1.288 werknemers (Totaal DAS Holding)

- circa 700 juridisch specialisten
- circa 100 advocaten

In 2022 behandelde DAS

Circa **130.000** meldingen in **40** verschillende rechtsgebieden

DAS Holding N.V. in het algemeen

Algemeen

Als in dit jaarverslag naar DAS wordt verwezen, wordt de DAS-groep bedoeld. De DAS-groep bestaat uit DAS Holding N.V., DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. en DAS Legal Services B.V.

Als verzekeraar is DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. het grootste onderdeel van de groep. De verzekeraar ontplooit de meeste activiteiten. In grote lijnen is de verzekeraar gericht op het bijstaan van klanten die verzekerd zijn en richt DAS Legal Services B.V. zich op niet-verzekerde juridische dienstverlening met de productnaam 'On Demand'.

Maar ook de verzekeraar levert diensten aan niet-verzekerden. Zo kunnen de juridisch adviseurs van het Juridisch Servicecenter ook korte adviesgesprekken voeren zonder te kijken naar de dekking. DAS kan iedereen met juridische vragen een oplossing bieden, met of zonder rechtsbijstandverzekering.

Vragen komen bij hetzelfde Juridisch Servicecenter binnen. Afhankelijk van de aard en complexiteit van de vraag en of er dekking is of niet, krijgt de vrager een juridisch specialist toegewezen. Die helpt de vrager dan verder. Voor niet-verzekerde diensten is dat doorgaans een specialist van DAS Legal Services B.V.

Meerjarenoverzicht

(x € 1.000)	2022	2021*	2020	2019	2018
Baten					
Premie-inkomsten (her)verzekeringen	270.224	271.000	270.104	244.626	211.283
Uitgaande herverzekeringspremies	-54.044	-57.119	-55.024	-26.324	-
Omzet creditmanagement en overige omzet	-	-	41.554	43.712	65.213
Opbrengst beleggingen en ongerealiseerde koersresultaten	-4.277	6.121	4.355	3.733	4.660
Overige bedrijfsopbrengsten	-	-	15.400	-	-
Totaal	211.903	220.002	276.389	265.747	281.156
Lasten					
Verzekeringstechnische lasten	168.404	148.222	174.024	157.277	113.311
Verzekeringstechnische lasten aandeel herverzekeraars	-31.224	-28.164	-30.811	-16.609	-
Totaal schadelast (netto)	137.180	120.058	143.213	140.669	113.311
Provisie op verzekeringen	82.042	83.561	81.918	72.179	64.414
Overige bedrijfskosten	29.537	26.768	72.326	76.916	128.287
Provisie en winstdeling ontvangen van herverzekeraars	-20.471	-27.093	-24.695	-11.662	-
Totaal	228.288	203.294	272.762	278.102	306.012
Andere baten*	3.480	33.187	-	-	-
Andere lasten*	-4.542	-35.681	-	-	-
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening*	-17.447	14.214	3.627	-12.355	-24.857
EBITDA	-14.847	18.022	9.080	-7.118	2.210
Resultaat na belastingen	-13.251	12.826	1.064	-10.886	-97.590
Technische voorzieningen na aftrek aandeel uitgaande herverzekering					
Voor niet-verdiende premies	14.153	16.681	16.860	17.784	25.919
Voor te betalen schaden	127.606	138.445	172.907	172.088	156.188
Totaal	141.759	155.126	189.767	189.872	182.107
Beleggingen					
Aandelen	89.928	124.370	124.187	130.004	119.866
Obligaties en andere vastrentende waardepapieren	133.603	144.310	153.549	164.547	155.205
Totaal	223.531	268.680	277.736	294.550	275.071
Kasstroom en liquide middelen					
Kasstroom uit operationele activiteiten	-15.283	-1.905	-22.785	14.794	28.721
Liquide middelen	9.121	31.211	39.181	37.801	35.552
Eigen vermogen					
Gestort en opgevraagd kapitaal	11.844	11.844	11.844	11.844	11.844
Overige eigen vermogen componenten	115.060	129.302	126.653	131.077	220.154
Netto-resultaat	-13.251	12.826	1.235	-10.970	-97.958
Totaal	113.653	153.972	139.732	131.952	134.040
Cijfers per € 100 gestort kapitaal in hele euro's					
Resultaat na belastingen	-112	108	10	-92	-820
Eigen vermogen	960	1.300	1.180	1.116	1.139
Gemiddeld aantal werknemers op full-time basis	1.096	1.471	1.499	1.480	1.860
Combined ratio DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V.	103,2%	94,6%	96,5%	99,6%	96,2%
Solvency II-ratio DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V.	152%	183%	175%	146%	150%

*Vanaf het boekjaar 2022 worden de geconsolideerde balans en geconsolideerde winst-en-verliesrekening opgesteld conform de verzekeringsmodellen uit het Besluit modellen jaarrekening van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Als gevolg daarvan worden de baten en lasten van DAS Holding N.V. en DAS Legal Services B.V. gepresenteerd onder de andere baten en lasten. Voor vergelijkingsdoeleinden is de presentatie voor 2021 aangepast.

EBITDA betekent: Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization. In het Nederlands betekent dit: resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening vóór rente en afschrijvingen.

De combined ratio wordt berekend door de som van de schaden en bedrijfskosten te delen door de verdiende premie. Er wordt geen rekening gehouden met de baten en lasten uit hoofde van uitgaande herverzekering.

De wettelijke Solvency II-ratio 2022 is pas definitief na submittie aan de toezichthouder.

Bericht van de CEO

2022 was een jaar met veel onzekerheden. De wereld om ons heen verandert voortdurend en in het afgelopen jaar gebeurde dat op veel vlakken tegelijk. Hoewel we in de loop van 2022 de coronabeperkingen grotendeels achter ons konden laten, kwamen daar andere onzekerheden voor terug: de oorlog in Oekraïne, de energiecrisis en de oplopende inflatie. Ontwikkelingen die ons allemaal raken. Als organisatie, als werkgever en als mens. Dat zorgde voor grote uitdagingen, waarbij we zijn blijven focussen op waar we voor staan: het recht toegankelijk maken voor iedereen.

Uitdagend jaar

Het afgelopen jaar bleek duidelijk dat in tijden van onzekerheid onze dienstverlening nóg relevanter is. Veel mensen doen een beroep op DAS, zowel met als zonder verzekering. We zagen het aantal schademeldingen aanzienlijk toenemen en ook het type schademeldingen veranderen. Zo kwamen er veel meldingen van reizigers rondom de drukte op Schiphol en namen bijvoorbeeld de geschillen over verbouwingen duidelijk toe.

Daarnaast kregen we te maken met oplopende kosten door de snel toenemende inflatie, een krappe arbeidsmarkt en een tegenvallend beleggingsjaar. Al deze elementen hebben een significante negatieve impact gehad op de financiële resultaten van DAS, wat zich heeft vertaald in een operationeel verlies.

Innovatie en digitalisering essentieel

Ondanks de lastige omstandigheden hebben we in 2022 verder gebouwd aan onze ondernemende organisatie. We investeren in klantgerichte oplossingen, waarbij innovatie en digitalisering essentieel zijn. Zo zijn we de eerste rechtsbijstandverzekeraar in Nederland met 'embedded insurance', waarbij onze verzekering in de klantreis van een van onze partners is geïntegreerd. Ook zijn er weer stappen gezet op het gebied van data science en toepassingen op het gebied van Artificial Intelligence (AI).

Digitalisering en legal-tech-oplossingen maken het mogelijk om klanten beter en sneller te helpen. En dat zien we onder andere terug in een goede klanttevredenheidsscore en de aanmeldingen voor onze Vraag het DAS-dagen. Ik ben trots op onze medewerkers, die er met hun tomeloze inzet in slagen in de huidige omstandigheden onze klanten op de juiste manier te helpen. Dit zagen we ook vertaald in een klantwaardering van 8,5 in het afgelopen jaar.

Advocaten in dienst en mediation

Sinds dit jaar staat DAS in de top 20 van Nederlandse advocatenkantoren, waarmee wij bewijzen mee te draaien in de top van de juridische dienstverlening in Nederland. DAS heeft haar positie op diverse rechtsterreinen versterkt en kan klanten tijdens het hele traject bijstaan, inclusief een eventuele procedure voor de rechter. Zo is in 2022 het aantal advocaten

in dienst bij DAS opnieuw toegenomen, waarmee we in drie jaar tijd van ruim vijftig naar meer dan honderd advocaten zijn gegaan. Bij DAS geloven we daarnaast sterk in mediation als manier om conflicten op te lossen zonder dat er een rechter aan te pas hoeft te komen. We hebben dan ook het aantal mediators bij DAS uitgebreid.

Al bijna 60 jaar DAS

In alle tumult in de huidige tijd is een belangrijke conclusie: DAS doet ertoe. Al bijna 60 jaar. Zowel voor verzekerden als niet-verzekerden. We zijn vastberaden in onze ambitie om toonaangevend te zijn en te blijven als juridisch dienstverlener voor iedereen. Dit doen we niet alleen. Ook onze distributiepartners bewegen met ons mee en spelen samen met ons in op trends en ontwikkelingen. Door onze handen ineen te slaan versterken we elkaar.

Dank aan onze stakeholders

Graag spreek ik mijn dank uit aan al onze stakeholders, die samen met ons zorgen dat DAS kan doen wat zij belooft. Aan onze klanten, die erop vertrouwen dat hun juridisch vraagstuk bij ons in goede handen is. Aan onze distributiepartners, die zij aan zij met ons staan. En in het bijzonder aan de medewerkers van DAS, die iedere dag met hart en ziel aan onze missie werken. Ik realiseer me dat de werkdruk hoog lag en dat we veel van hen gevraagd hebben. En tot slot wil ik onze Raad van Commissarissen bedanken, die ons als directie met raad en daad bijstaat. Speciale dank gaat uit naar onze voorzitter Freek Wansink, die na acht jaar onze raad zal verlaten.

Vooruitkijkend naar 2023

Naar verwachting zullen de volatiele marktomstandigheden ook in 2023 grotendeels aanhouden. Onze standvastige strategie biedt ons een helder kompas om te blijven focussen op datgene waar wij voor staan: samen met al onze medewerkers en partners relevant zijn en blijven voor onze klanten, ook de komende 60 jaar.

Namens de directie,

Hanneke Jukema
CEO

De strategie van DAS

Als toonaangevende organisatie maakt DAS juridische hulp toegankelijk voor iedereen. Voor consument en ondernemer, verzekerd of niet. Dat is onze missie als brede juridisch dienstverlener. We lossen problemen op voordat het conflicten worden. Zo leveren we een bijdrage aan een eerlijke samenleving. Een samenleving die verandert, sneller dan ooit tevoren. Door snel op deze veranderingen in te spelen kunnen wij oplossingen bieden voor de uitdagingen waarvoor onze klanten zich gesteld zien.

Strategische pijlers

DAS is al bijna 60 jaar actief als rechtsbijstandverzekeraar, en sinds jaar en dag marktleider op dit gebied. Met haar koersvaste strategie blijft DAS onverminderd gericht op haar missie: het recht toegankelijk houden voor iedereen. Om in te spelen op de toenemende behoefte aan niet-verzekerde rechtsbijstand is de strategie recentelijk aangescherpt. Naast de verzekerde dienstverlening zet DAS nadrukkelijk in op 'rechtshulp on demand' (juridische dienstverlening tegen een vast bedrag) als tweede kernpropositie. Zo biedt DAS juridische hulp voor iedereen, zowel voor verzekerden als niet-verzekerden.

De strategie van DAS is gestoeld op twee pijlers: Klantgerichte Innovatie en Ondernemende Organisatie. Daarbij is een voorwaarde dat DAS financieel fit is en blijft. Zo kostenefficiënt mogelijk opereren heeft voortdurend prioriteit. Hiermee creëert DAS ruimte om te investeren, haar dienstverlening toegankelijk te houden en toonaangevend in de markt te zijn. Ook digitalisering wordt steeds belangrijker om onze dienstverlening betaalbaar te houden en de krapte op de arbeidsmarkt het hoofd te bieden.

Klantgerichte innovatie

De klant vormt het belangrijkste uitgangspunt in alle processen bij DAS. Of een klant een rechtsbijstandverzekering heeft of een eenmalige juridische dienst wil, via welk kanaal ook: de klant staat bij DAS centraal.

We streven naar de best mogelijke klantervaring, onder meer door beter gebruik te maken van technologie en data science. We verkennen nieuwe vormen van distributie om dicht bij onze klanten te blijven. Veranderend klantgedrag eist steeds meer flexibiliteit van onze juridische dienstverlening. Die moet niet alleen sneller, persoonlijker en meer digitaal zijn, maar ook direct beschikbaar.

Digitalisering en legal tech

Om onze leidende positie en de toekomstige groei te waarborgen moeten we de digitalisering binnen DAS versnellen. Met circa 130.000 meldingen in het afgelopen jaar en bijna 800 juridisch specialisten in dienst, hebben we de schaal en de expertise in huis om met slimme technologische oplossingen onze dienstverlening nog klantgerichter en efficiënter te maken. Bovendien dragen digitalisering, automatisering en standaardisering bij aan het verlagen van de kosten. Zo is en blijft onze hoogwaardige dienstverlening breed toegankelijk.

Het inzetten van technologie en data vormt de basis van ons innovatieprogramma. DAS streeft ernaar, veelal in samenwerking met partners, de beste legal-tech-toepassingen te ontwikkelen en voor haar klanten beschikbaar te maken. Ook de slimme inzet van digitale kanalen zorgt ervoor dat juridische hulp voor onze klanten altijd binnen handbereik is. Dat is belangrijk omdat klanten juridische hulp vaak plotseling en snel nodig hebben.

Nieuwe distributiekkanalen

Om de doelgroep van niet-verzekerden te bereiken, bieden wij onze on-demand-dienstverlening proactief aan op plaatsen waar en/of momenten wanneer onze diensten relevant worden. We investeren in nieuwe vormen van distributie, zoals online platforms rond verbouwen of ondernemen, en we worden onderdeel van een breder 'ecosysteem' van onze partners.

Ondernemende organisatie

In onze hoogwaardige dienstverlening is deskundig personeel cruciaal. Met onze pijler Ondernemende Organisatie beogen wij dat medewerkers veelzijdig en flexibel inzetbaar zijn. DAS investeert doorlopend in competenties die essentieel zijn voor een ondernemende organisatie. Ontwikkeling, groei en de wil om te blijven leren, stimuleren we in de hele organisatie. Daarnaast vormen leiderschap, waarbij gestimuleerd wordt dat medewerkers verantwoordelijkheid nemen, en het bouwen van een klantgerichte cultuur het fundament onder de ondernemende organisatie. Door de toenemende mogelijkheden van technologie en digitalisering te benutten verlagen we de administratieve werkdruk van onze medewerkers. Hierdoor is er meer tijd en aandacht voor datgene waar onze medewerkers het verschil kunnen maken: de hulpverlening en het persoonlijke contact met klanten.

Voortgang 2022

De onzekerheid in de wereld was groot in 2022. De oorlog in Oekraïne, de hoge energieprijzen en hoge inflatie, de onrust op de financiële markten: dit alles had ook op DAS zijn weerslag. Niettemin zijn er in 2022 grote stappen gezet om de aangescherpte positionering van het nieuwe DAS vorm te geven en waar te maken; DAS als juridisch dienstverlener voor iedereen, verzekerd of niet.

De klant centraal

In 2022 is de implementatie van de transformatie afgerond. Die was erop gericht de organisatie in lijn te brengen met de ambities van DAS als brede juridisch dienstverlener. De nieuwe procesgestuurde organisatiestructuur is volledig geïmplementeerd. Onze klanten profiteren van een fullservice-dienstverlening die in één hand is, waardoor zij sneller en effectiever geholpen kunnen worden. Hiervoor zijn in 2022 opnieuw een groot aantal advocaten aangenomen, waardoor DAS eind 2022 meer dan 100 advocaten in dienst heeft. Daarnaast heeft DAS in 2022 haar positie op diverse rechtsterreinen verder versterkt en is ook de mediatiepak bij DAS verder uitgebreid.

Een belangrijke graadmeter voor hoe goed wij erin slagen de klant centraal te stellen is ons klanttevredenheids-onderzoek. De waardering van onze klanten is, ondanks de grote drukte in 2022, verder toegenomen. De Net Promotor Score (NPS) van onze juridische hulpverlening bedroeg in 2022 +30 (+29 in 2021) en de NPS voor onze Rechtshulp On Demand, die we in 2022 voor het eerst hebben gemeten, bedroeg +28. De algemene klantwaardering op basis van klantreviews bedroeg in 2022 8,5. Klanten waarderen onder andere de persoonlijke dienstverlening en het heldere taalgebruik dat wij hanteren.

Ondernemende organisatie

Op het gebied van digitalisering zijn weer veel stappen gezet in het afgelopen jaar. Zowel bij het ondersteunen en efficiënter maken van interne processen als in het verbeteren van de dienstverlening. Zo kon de VSO-checker afgelopen jaar in gebruik worden genomen. VSO staat voor vaststellingsovereenkomst. De VSO-checker is een artificial intelligence (AI)-applicatie die VSO's 'leest' en beoordeelt, en vervolgens suggesties voor verbetering toevoegt. Zo kunnen onze juridisch specialisten meer tijd besteden aan het geven van deskundig advies aan onze klanten.

Ook hebben we in 2022 stappen gezet in de implementatie van de digitale klantreis. We willen onze klanten optimaal bedienen, gedurende de gehele reis. Of deze klant verzekerd is of niet: de bouwstenen in deze klantreis kunnen we op verschillende manieren en op verschillende plekken inzetten.

Om dit te kunnen doen en om onze dienstverlening nog efficiënter en relevanter te maken, ontwikkelen we continu nieuwe technologie. Datagedreven werken is hierbij ook essentieel. Bovendien heeft DAS een bedrijfsbrede data cursus ontwikkeld en geïmplementeerd. Het in 2022 opgezette Data Center of Excellence ondersteunt deze ontwikkeling. Hierdoor kan DAS zich steeds nadrukkelijker profileren als digitale dienstverlener.

Manier van werken

De manier van werken bij DAS heeft zich het afgelopen jaar verder ontwikkeld. Zo is 'DAS overal' ingevoerd, de volgende fase van het tijd- en plaatsonafhankelijk werken. Hierbij biedt DAS ondersteuning aan leidinggevenden om dit op een effectieve manier vorm te geven binnen elk team. DAS overal is een nieuwe stap naar een nog wendbaarder, duurzamer en efficiënter DAS-organisatie.

Vooruitblik 2023

Bij het publiceren van dit jaarverslag zijn de onzekerheden in de wereld om ons heen nog steeds groot. Het is lastig te voorspellen hoe de situatie in de wereld zich in 2023 zal ontwikkelen. Afgelopen jaar is gebleken dat de relevantie van onze dienstverlening juist ook in tijden van onzekerheid zeer groot is. Onder de huidige onzekere omstandigheden fungeert onze duidelijke strategie als een sterk kompas en zijn wij met onze heringerichte organisatie goed geëquipeerd. We verwachten dan ook geen grote veranderingen in de personele bezetting. We bouwen voort op ons sterke fundament en standvastige koers, met aandacht voor de klant, kwaliteit, deskundigheid én de juiste bemensing. Daarbij zal DAS blijven investeren in digitalisering en automatisering en het behouden van talent.

Trends en ontwikkelingen

Om toonaangevend te zijn en te blijven is het voor DAS cruciaal om in te spelen op trends en ontwikkelingen die relevant zijn voor haar dienstverlening. Van maatschappelijke en technologische veranderingen tot wijzigingen in wetgeving. Door tijdig te anticiperen kan DAS haar positionering versterken en mogelijke risico's mitigeren.

Veranderende klantbehoefte

De bestaande manier van verzekeren sluit minder aan bij een groeiende groep mensen die een meer flexibele levensstijl hebben. Deze klanten willen diensten 'on demand' beschikbaar hebben voor precies datgene wat zij op dat moment nodig hebben. En alleen daarvoor willen ze ook betalen. Dit vraagt om specifieke dienstverlening, zowel op de particuliere als op de zakelijke markt.

DAS voorziet in deze veranderende behoefte met haar Rechtshulp On Demand: juridische dienstverlening tegen een vast bedrag op het moment dat je het nodig hebt. Binnen DAS wordt deze propositie verder uitgebouwd naast de verzekerde rechtshulp.

We zorgen ervoor dat we dáár zijn waar behoefte aan juridische hulp ontstaat. Dat doen we door partner te zijn van businesspartners en door op platforms aanwezig te zijn. Zo proberen wij zichtbaar te zijn als specifieke thema's of gebeurtenissen in het leven van onze klanten spelen. Daartoe ontwikkelt DAS ook juridische diensten die onderdeel worden van de software van een partner. Hiermee is DAS ingebed in de klantreis die de partner biedt.

DAS is bijvoorbeeld als partner verbonden aan MKB Doorgaan, een stichting zonder winstoogmerk die zich inzet voor mkb'ers. De stichting signaleert in een vroeg stadium uitdagingen en problemen bij deze ondernemersgroep. Dat gebeurt door kosteloze adviesgesprekken en quickscans. Partners van MKB Doorgaan kunnen vervolgens gerichte, praktische hulp bieden, bijvoorbeeld bij geschillen met klanten of bij het opstellen van documenten en brieven. In zo'n tien procent van alle hulpvragen die MKB Doorgaan krijgt, is een juridische oplossing hét antwoord. DAS staat voor deze ondernemers klaar, verzekerd of niet.

Ook werkt DAS samen met Digimakelaars, een digitale makelaar die klanten de tools, informatie en toegang biedt om zelf een huis aan te kopen of te verkopen zonder tussenkomst van een makelaar. DAS is ingebed in hun

digitale klantreis en biedt onder meer toegang tot de 30-minutenjurist, het beoordelen van rechtsposities en een onderhandelingstraject.

In samenwerking met de Stiho Groep heeft DAS de Verbouwapp ontwikkeld. Dit is een handige mobiele app waarin het proces van de gehele thuisverbouwing kan worden vastgelegd en gevolgd. Via deze app weten aannemer en opdrachtgever in iedere fase van het project waar ze aan moeten denken om geen onnodige juridische risico's te lopen en zo problemen te voorkomen.

Vanaf medio 2022 werkt DAS ook samen met het Rechtsbijstandportaal, een platform voor iedereen die met een juridische vraag of juridisch conflict te maken heeft en zoekt naar een antwoord of oplossing. Onze on-demand-oplossingen bieden kwalitatief goede en betaalbare juridische hulp en sluiten dan ook goed aan bij de doelgroep van het Rechtsbijstandportaal.

Dit is een aantal voorbeelden van partnerships waarmee DAS haar dienstverlening en deskundigheid ook inzet.

Toename aantal zzp'ers

Het aantal ondernemers in Nederland is de afgelopen jaren gegroeid, vooral door de toename van het aantal zzp'ers. Op 1 januari 2023 was 17% van de beroepsbevolking in Nederland zzp'er¹. Zzp'ers moeten tal van (juridische) zaken regelen. Van goed dekkende algemene voorwaarden tot een arbeidsongeschiktheidsverzekering. Tegelijkertijd zijn zij als startende ondernemer vaak terughoudend wat betreft kosten. Daarnaast is er onder zzp'ers een toenemende behoefte aan juridisch advies. Ook hebben verschillende ontwikkelingen de arbeidsrechtelijke positie van zzp'ers beïnvloed, zoals de verwachte verplichting om een arbeidsongeschiktheidsverzekering af te sluiten. Daardoor neemt de behoefte aan juridische advisering naar verwachting toe.

¹ Bron CBS

DAS speelt hier op in met proposities die een combinatie zijn van ontzorgen, flexibiliteit en de juiste juridische kennis. DAS biedt een breed scala aan dienstverlening, waarbij klanten kiezen tussen 'zelf doen', 'samen met DAS doen' of 'door DAS laten doen'. Zo blijven de kosten beheersbaar, maar kunnen klanten vertrouwen op een sterk juridisch fundament.

Een voorbeeld hiervan is de Documenten Selfservice-webshop, waar juridische documenten gratis of tegen betaling pasklaar beschikbaar zijn. Ook worden juridische tips via checklists, blogs en video's online beschikbaar gemaakt.

Om de doelgroep van zzp'ers goed te bereiken worden de diensten van DAS onder andere ook aangeboden via de Knab-app. DAS doet dit samen met Alicia Insurance, een verzekeraar die gericht is op zzp'ers. De DAS-producten worden op deze manier direct gekoppeld aan de klantreis die onze partners bieden. Onze eerste zogenoemde embedded-producten voor verzekerde rechtsbijstand en On Demand zijn half 2022 live gegaan en de eerste resultaten zijn boven verwachting.

Digitalisering, legal tech en data science

Legal tech is de verzamelnaam voor alle software en technologie die de juridische sector efficiënter kunnen maken.

Technologieën maken het mogelijk om het aanbod voor klanten te verbeteren en relevanter te maken. Dat gebeurt onder meer door gepersonaliseerde diensten op ieder gewenst moment beschikbaar te maken. Ook zorgt legal tech ervoor dat het aanbod beter kan aansluiten bij de zelfredzaamheid van verzekerde en niet-verzekerde klanten, doordat tools hen in staat stellen zelfstandig hun juridische behoefte in te vullen.

Digitalisering heeft ook grote impact op de interne bedrijfsvoering. Door digitalisering komen er veel data beschikbaar, die weer als input dienen voor data science, machine learning en legal-tech-oplossingen.

Door de inzet van algoritmes kan relevante juridische informatie uit duizenden anonieme bronnen verzameld worden, waardoor sneller concrete inzichten in een bepaalde zaak worden vergaard. De juridisch specialist kan hierdoor sneller tot de essentie komen bij het beantwoorden van een vraagstuk en zich nog meer richten op het toevoegen van zijn kennis en ervaring. Zo wordt de kwaliteit van de dienstverlening verbeterd.

Ontwikkelingen als robotisering, data analytics en kunstmatige intelligentie spelen een steeds grotere rol in de procesoptimalisatie en productontwikkeling. Hierdoor kunnen onder andere repeterende werkzaamheden efficiënter worden ingericht. Dit draagt niet alleen bij aan het werkplezier en een hogere kwaliteit van de dienstverlening, maar ook aan het verlagen van de kosten.

Kortom, legal tech en data science zijn van essentieel belang om relevant en competitief te blijven.

DAS investeert in innovatieve technologie. Onze eigen specialisten bouwen zelf aan innovatieve technologie. Bij de ontwikkeling werken legal-tech-specialisten intensief samen met collega's van de rechtspraak en andere disciplines. Naast het stimuleren van een innovatieve cultuur zijn wij ervan overtuigd dat het samenbrengen van juridische en technologische kennis essentieel is om succesvolle toepassingen te ontwikkelen. Zo zorgen we er ook voor dat innovaties breed in de organisatie omarmd worden. Daarnaast werkt DAS intensief samen met een netwerk van innovatiepartners, waarmee gezamenlijk projecten worden opgezet.

DAS is ervan overtuigd dat datagedreven werken de toekomst is. Maar dat vereist wel een andere manier van denken en organiseren. We moeten op een effectieve manier gebruik kunnen maken van het enorme aanbod aan data. Zo kunnen we snellere en betere beslissingen nemen en meer standaardprocessen automatiseren. Zo maken we datagedreven werken tot een succes. In de achterliggende jaren hebben wij een infrastructuur gebouwd om de enorme hoeveelheid data binnen DAS te ontginnen en te kunnen gebruiken in toepassingen. Daarnaast hebben we in 2022 binnen DAS het Data Center of Excellence opgezet. Zodoende zitten we met onze data-expertise dicht op de business en de risk- en compliance-expertise. Gezien de gevoeligheid van data is cybersecurity een topprioriteit.

Een goed voorbeeld van hoe data science onze dienstverlening efficiënter en effectiever maakt, is de VSO-checker die DAS heeft ontwikkeld samen met onze techpartner Juriblox. VSO staat voor vaststellings-overeenkomst. De VSO-checker is een artificial intelligence (AI)-applicatie die VSO's 'leest' en beoordeelt, en vervolgens suggesties voor verbetering toevoegt. Deze toepassing is eind 2022 live gegaan en ondersteunt onze juristen in arbeidszaken, waardoor ze meer tijd aan deskundig advies kunnen besteden.

Distributiepartners in beweging

De distributiekanaal zijn sterk in beweging. Zowel het directe als het indirecte kanaal. In de indirecte markt zagen we in 2022 dat de consolidatietrend zich doorzet. Schaal en efficiency worden belangrijker door de toenemende druk van wet- en regelgeving, maar ook door de noodzakelijke investeringen in digitalisering en innovatie. In het directe kanaal zorgt digitalisering ervoor dat verzekeraars steeds beter in staat zijn om direct in contact te staan met de klant. Daarnaast ontstaan nieuwe distributiemodellen en netwerkproposities. Die laatste worden ecosystemen genoemd, waarbij een verzekering onderdeel wordt van een dienst.

DAS wil voor haar relaties de voorkeurspartner zijn in juridische dienstverlening. Daartoe maakt DAS haar unieke competenties breed beschikbaar in partnerships. DAS fungeert als een spin in het web van verschillende partners en krijgt inzicht in markt (data) en processen. Ook door zich te verbinden aan platforms van partners versterkt DAS haar marktleiderschap. In samenwerking met haar partners zet DAS in op het moderniseren en vereenvoudigen van producten, het verder digitaliseren van de samenwerking tot en met de uitrol van nieuwe diensten zoals de webshop met juridische documenten en juridische hulp on demand.

DAS ondersteunt adviseurs en distributiepartners door bijvoorbeeld webinars te organiseren over relevante juridische ontwikkelingen.

Toenemende juridisering

Consumentenrechten worden steeds meer vastgelegd. Door de toenemende juridisering en de steeds mondiger burger wordt de kans op het ontstaan van conflicten groter. We zien dat mensen steeds sneller hun recht willen halen. Ook worden er steeds meer transacties gedaan waarbij de koper en de verkoper op afstand staan. Denk bijvoorbeeld aan online verkopen. Dat heeft een toename in het aantal contractuele zaken tot gevolg. De toenemende onzekerheid,

onder andere ingegeven door de toenemende geopolitieke onrust en de hoge inflatie, hebben ook een versterkend effect op de juridisering.

DAS ziet het aantal geschillen in verschillende rechtsgebieden toenemen. Er wordt door Nederlandse huishoudens bovengemiddeld verbouwd. In combinatie met de toename van het thuiswerken heeft het tot meer burengeschillen geleid. Daarnaast is er een sterke vraag naar aannemers en ook bijvoorbeeld naar installateurs van zonnepanelen. Dit leidt tot schaarste, waardoor vaker onvoldoende gekwalificeerd personeel wordt ingezet. Wat weer leidt tot een toename in geschillen over de kwaliteit van opgeleverd werk. De krapte op de arbeidsmarkt zorgt ook voor tal van andere geschillen, zoals bijvoorbeeld over de vertragingen op Schiphol.

De relevantie van DAS neemt in deze onzekere tijden dus alleen maar toe, wat we in 2022 ook duidelijk hebben kunnen zien.

Alternatieve conflictbemiddeling en oplossingen

Bij het zoeken naar oplossingen treedt een verschuiving op naar andere vormen van geschillenbeslechting, buiten de gerechtelijke context. Zoals de toepassing van ADR (Alternative Dispute Resolution), waaronder mediation, arbitrage en bindend advies. Of het nu gaat om arbeidsconflicten, burenruzies, zakelijke geschillen, familiezaken, echtscheidingen of conflicten met de overheid: bijna alle grote en kleine conflicten lenen zich voor mediation. Bij mediation is er oog voor (het behoud van) de relatie, wat bij uitstek belangrijk is als de partijen na het geschil nog aan elkaar verbonden blijven. Bovendien kan mediation goedkoper zijn en is het vaak sneller dan het voeren van een gerechtelijke procedure.

Mediation is onderdeel van de dienstverlening van DAS. Er werken bij DAS twintig mediators die hun diensten aan zowel verzekerden als niet-verzekerden ('Mediation on demand') aanbieden.

Veranderingen in de wetgeving

Veranderingen in de wetgeving kunnen grote impact hebben op de (vraag naar) juridische dienstverlening. Zo zal de Omgevingswet, die 26 wetten bundelt tot één wet, naar verwachting in januari 2024 worden ingevoerd. Deze nieuwe wet zal naar verwachting tot een toename leiden van zowel de adviesbehoefte als het aantal zaken op het gebied van wonen.

De professionals van DAS zorgen ervoor dat ze voortdurend op de hoogte zijn van mogelijke wijzigingen in de wetgeving. Zo wordt de potentiële impact tijdig verwerkt in haar dienstverlening. Binnen alle vakgroepen zijn taskforces ingericht om tijdig nieuwe ontwikkelingen te vertalen in de mogelijke impact én kansen voor DAS.

Business review

DAS Holding

DAS Holding N.V. (DAS) is een juridisch dienstverlener. We werken samen met onze klanten om ze te helpen juridische problemen te voorkomen of op te lossen. Dit doen we door het bieden van brede, betaalbare en toegankelijke juridische dienstverlening voor iedereen. Financiële fitheid, ondernemerschap en innovatieve klantgerichtheid moeten bij DAS staan als een huis. Wij focussen op een structureel gezond rendement door onder andere de overhead te verlagen en de productenportfolio te vereenvoudigen.

De voornaamste activiteiten van de groep bestaan uit het aanbieden van rechtsbijstandverzekeringen en juridische dienstverlening aan verzekerden en niet-verzekerden. De rechtsbijstandverzekeraar DAS is marktleider in Nederland en om in te spelen op de toenemende behoefte aan niet-verzekerde rechtsbijstand is de strategie recentelijk aangescherpt. In 2022 heeft DAS in Nederland circa 130.000* zaken in veertig verschillende rechtsgebieden behandeld. DAS heeft 7 vestigingen, verspreid over heel Nederland. In Nederland werken 1.138 medewerkers (ultimo 2022).

Groepsstructuur

DAS Holding is 100% aandeelhouder van DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. (DAS Rechtsbijstand) en DAS Legal Services B.V. (DLS), beide gevestigd in Amsterdam.

Zoals eind 2021 aangekondigd in onze aangescherpte strategie, wil DAS terugkeren naar de kern: juridische hulp voor ondernemers en consumenten. Daarom zijn op 30 december 2021 de creditmanagement activiteiten (Cannock-EDR Holding B.V.) verkocht aan Axiom Partners GmbH.

Na de verkoop is DAS Legal Finance B.V. (verkrijgende rechtspersoon), waar de credit management activiteiten onder vielen, gefuseerd met DAS Legal Services B.V. (verdwijnde rechtspersoon). DAS Legal Finance B.V. is in het kader van die fusie statutair van naam gewijzigd in DAS Legal Services B.V.

Wanneer 'DAS' in dit jaarverslag wordt genoemd, wordt de groep van DAS Holding N.V. bedoeld. De cijfers genoemd in dit jaarverslag zijn gebaseerd op geconsolideerde cijfers, tenzij anders aangegeven.

Financiële resultaten

Kerncijfers DAS Holding

(in miljoen euro)

	2022	2021
Baten	215,2	253,1
Lasten	232,6	238,9
EBITDA ¹	-14,8	18,0
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening vóór belastingen	-17,4	14,2
Resultaat na belastingen	-13,3	12,8
Solvency II-ratio DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. ²	152%	183%

1 EBITDA betekent: Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization. In het Nederlands betekent dit: resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening vóór rente en afschrijvingen.

2 De wettelijke Solvency II-ratio 2022 is pas definitief na submittie aan de toezichthouder.

De totale baten in 2022 dalen ten opzichte van vorig jaar, dit is grotendeels te verklaren door de verkoop van Cannock-EDR Holding B.V.** en een lager beleggingsresultaat.

Het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening is lager dan vorig jaar, grotendeels te verklaren door hogere operationele kosten in DAS Rechtsbijstand als gevolg van de effecten van de hogere inflatie, krappe arbeidsmarkt en een hoger aantal meldingen.

* Het aantal zaken is gestegen ten opzichte van 2021, enerzijds door een hoger aantal meldingen en anderszijds door een nieuwe wijze van registreren waarbij ook adviesmeldingen worden vastgelegd.

** Het resultaat van Cannock-EDR Holding B.V. over het boekjaar 2021 is volledig meegeconsolideerd in de cijfers van DAS Holding N.V.

DAS Rechtsbijstand

Kerncijfers DAS Rechtsbijstand

(in miljoen euro)

	2022	2021
Premie-inkomsten	268,2	270,5
Opbrengst beleggingen	-4,3	6,0
Operationele kosten ¹	278,0	257,1
Resultaat na belastingen	-11,6	13,4
EBITDA ²	-12,8	19,9
Combined ratio % ³	103,2%	94,6%
Solvency II-ratio ⁴	152%	183%
Fte (gemiddeld)	1.073	1.137

1 Operationele kosten (voor herverzekeringen) bruto.

2 EBITDA betekent: Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization. In het Nederlands betekent dit: resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening vóór rente en afschrijvingen.

3 De combined ratio wordt berekend door de som van de schaden en bedrijfskosten te delen door de verdiende premie. Er wordt geen rekening gehouden met de baten en lasten uit hoofde van uitgaande herverzekering.

4 De wettelijke Solvency II-ratio 2022 is pas definitief na submittie aan de toezichthouder.

De inkomsten zijn gedaald als gevolg van lagere premie-inkomsten en een lagere beleggingsopbrengst. De premie-inkomsten zijn lager dan in 2021 omdat we afscheid hebben genomen van een aantal verlieslatende portefeuilles. Deze daling wordt deels gecompenseerd door premie-verhogingen. De negatieve beleggingsopbrengsten worden veroorzaakt door niet-gerealiseerde koersresultaten op aandelen, mede als gevolg van de gestegen marktrente.

De operationele kosten bestaan uit schadekosten, commissiekosten en overheadkosten. De stijging van de operationele kosten wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere meldingsfrequentie, gestegen inflatie en een krappe arbeidsmarkt. Deze leiden tot hogere exploitatiekosten en een ongunstige ontwikkeling in de voorziening voor te betalen schaden.

Bovengenoemde heeft geleid tot een stijging van de combined ratio naar 103,2% en een resultaat na belastingen van -€ 11,6 miljoen. De solvabiliteitsratio onder Solvency II was eind 2022 152% (2021: 183%). Een nadere toelichting staat in het Solvency II hoofdstuk.

Ondanks de verslechtering van het resultaat kunnen we concluderen dat we door Transformatie Rechtshulp een aanzienlijke daling in de directe kostprijs per melding hebben kunnen realiseren. De ambitie is om deze verder te verlagen.

De plannen in het kader van tijd- en plaatsafhankelijk werken (TPOW) zijn in 2022 verder geïmplementeerd door de migratie naar Office 365 en de mogelijkheid voor medewerkers om hybride te werken.

Na volledige realisatie van de operationele transformatie zijn we gestart met nieuwe strategische initiatieven. Door de optimalisatie van processen, het vervangen van legacy-software en -infrastructuur maken we een volgende stap richting een zo digitaal mogelijke organisatie. Dit doen we met de expertise in onze organisatie, maar ook via strategische partnerschappen.

Naast het investeren in digitalisering is er ook structureel aandacht voor ICT-security, het optimaliseren van processen en het vergroten van de slagkracht van stafafdelingen.

DAS Legal Services

Financiële resultaten

Kerncijfers DAS Legal Finance / DAS Legal Services

(in miljoen euro)

	2022	2021
Omzet	3,4	33,3
Operationele kosten	3,9	32,8
Resultaat na belastingen	-1,1	1,2
EBITDA	-1,2	0,5
Fte (gemiddeld)	23	333

De omzet én kosten dalen in 2022 ten opzichte van voorgaand jaar als gevolg van de verkoop van Cannock-EDR Holding B.V. Door de verkoop daalt ook het aantal FTE naar 23.

Met onze non-insurance dienst Letselschadehulp van DLS hebben we weer veel klanten met letsel kunnen ondersteunen en helpen hun leven weer op de rit te krijgen. Hoewel het aantal dossiers achterblijft op de verwachting zien we een groei van het aantal dossiers met 27% ten opzichte van vorig jaar.

Via Rechtshulp On Demand hebben we zowel zakelijke als particuliere klanten voorzien van juridische dienstverlening tegen een vast bedrag. Daarnaast hebben aanvullende diensten zoals de documentenshop een bijdrage geleverd aan de omzet.

De komende jaren zetten we in op het vergroten van ons marktaandeel voor On Demand juridische dienstverlening. Dit is ook opgenomen in de aangescherpte strategie eind 2021.

DAS Mens en Maatschappij

Verantwoord ondernemen staat bij DAS hoog in het vaandel. Bij DAS komt dat onder andere tot uiting in onze actieve bijdrage aan de maatschappij en goed werkgeverschap. Onze missie is: het recht toegankelijk maken voor iedereen. Daarmee dragen wij bij aan de uitvoering van het zestiende duurzame ontwikkelingsdoel van de Verenigde Naties ‘Vrede, justitie en sterke publieke diensten’.

De wijze waarop wij onze maatschappelijke rol invullen is direct gerelateerd aan onze kernactiviteit: juridische hulp voor iedereen, verzekerd en niet-verzekerd. Als werkgever sluiten we ook aan bij een aantal van de andere doelen van de Verenigde Naties en vinden we het essentieel dat onze medewerkers zich duurzaam kunnen ontwikkelen.

Medewerkers maken DAS

Onze mensen doen ertoe. Zonder onze medewerkers is er geen DAS: zij zorgen ervoor dat juridische hulp toegankelijk is voor iedereen en maken daarmee ons bedrijf tot een succes. Dit komt ook duidelijk tot uiting in onze positionering ‘Meesters in juridische hulp’. Uiteraard zijn onze stafafdelingen hierbij onmisbaar.

Daarom zorgen we voor een aantrekkelijke en stimulerende werkomgeving. Een omgeving waarin mensen tot hun recht komen. Een omgeving die het medewerkers mogelijk maakt om het beste uit zichzelf te halen. We stimuleren onze medewerkers om zichzelf te blijven ontplooien – op persoonlijk en professioneel vlak. Zo geven we richting aan wat we doen en hóe we dat doen: voor onze klanten en voor elkaar.

In 2022 hebben we ingezet op het verder ontwikkelen van de strategische pijler Ondernemende Organisatie: het samen bouwen aan vakmanschap is een belangrijke pijler binnen DAS. Wij geloven in investeren in jezelf en in het verder uitbouwen van kennis en vaardigheden. Dit wordt door ons opleidingsbeleid ruimhartig ondersteund. Trainingen en opleidingen zijn essentieel om de hoge kwaliteit van onze medewerkers te kunnen blijven waarborgen, maar ook om de verbinding met en betrokkenheid van onze mensen te versterken. Het ontwikkelen van kennis, vaardigheden en gedrag opent perspectief voor al onze medewerkers. Het is een van de belangrijkste prioriteiten bij DAS en een voorwaarde voor een duurzame arbeidsrelatie.

Eigenaarschap

Bij DAS stimuleren we dat een medewerker verantwoordelijkheid neemt en daarmee het verschil maakt. Essentieel hierin is dat we met elkaar een cultuur hebben en onderhouden die is gebaseerd op vertrouwen. Belangrijk is dat we met elkaar in gesprek zijn en blijven, dat er goede afspraken worden gemaakt en dat we elkaar daar scherp op houden. Altijd vanuit de positieve en constructieve intentie. Dit komt bijvoorbeeld terug in de trainingen die we geven op het gebied van samenwerken, maar ook in de investeringen die we doen in teamontwikkeling. Verder organiseren we informatiesessies om collega's mee te laten kijken in de werkzaamheden van andere afdelingen, zoals de JSC Experience. Door deze kennisdeling begrijpen medewerkers beter hoe de totale klantreis werkt en hoe ze hierin eigenaarschap kunnen tonen.

Succesvolle werving

Nederland kampt met een krappe arbeidsmarkt. Dat geldt ook voor de voornaamste domeinen waar de grootste wervingsbehoefte van DAS ligt: juridisch en ICT. Dankzij verschillende initiatieven is DAS succesvol op het gebied van werving.

Na een periode van twee jaar is campus recruitment bij hogescholen en universiteiten weer mogelijk. DAS heeft hierop ingezet en kan zich verheugen in een grote interesse van studenten en recent afgestudeerden. De stagemogelijkheden bij DAS zijn geïntensiveerd. Het carrièreperspectief dat DAS biedt, waarbij je als starter in het Juridisch Servicecenter kan doorgroeien naar advocaat, wordt gewaardeerd door de doelgroep waar DAS zich op richt.

Ook ICT'ers zijn positief over de mogelijkheden die DAS biedt, niet in de laatste plaats door de innoverende ontwikkelingen op ICT-gebied. Daarnaast neemt DAS deel aan omscholingsprogramma's waarin mensen uit andere disciplines worden begeleid naar een ICT-functie.

De investeringen die DAS meer en meer doet in gerichte arbeidsmarktcommunicatie zorgen ervoor dat de effectiviteit van recruitment groter is geworden gedurende het jaar: Kandidaten weten niet alleen DAS beter te vinden, maar

ook de verwachtingen sluiten steeds beter aan. Op deze wijze is DAS goed in staat haar vacatures te vervullen. In 2022 zijn 283 nieuwe medewerkers ingestroomd, waarvan 73% in het juridische werkveld en 17% in ICT.

Diversiteit

DAS hecht er sterk aan dat het medewerkersbestand een afspiegeling is van de samenleving. Bij DAS geloven we namelijk dat diversiteit de dynamiek in onze organisatie bevordert. Ook vinden we het belangrijk dat klanten zich blijven herkennen in onze organisatie.

Diversiteit bij DAS gaat over alle verschillen tussen mensen. Dat wil zeggen zichtbare verschillen zoals geslacht, leeftijd of etniciteit, maar ook minder zichtbare verschillen zoals seksuele voorkeur, drijfveren of religie. DAS is van mening dat inclusiviteit bijdraagt aan een goede sfeer en dynamiek op de werkvloer. Op dit moment wordt binnen DAS nog niet volgens een eenduidig, bedrijfsbrede visie invulling gegeven aan diversiteit en inclusie, en zien we verschillen tussen bedrijfsonderdelen. Zo is bijvoorbeeld het Juridisch Servicecenter divers op het gebied van etniciteit en religie, en wordt bij stafafdelingen in de werving gericht geselecteerd op drijfveren en daarmee diversiteit in een team.

DAS Academy

De ontwikkeling van onze medewerkers vormt de essentie voor de toekomst van het bedrijf. Daarom heeft DAS ervoor gekozen om te werken met een intern opleidingsinstituut, de DAS Academy. De DAS Academy voorziet in het totale aanbod van ontwikkel- en trainingsprogramma's, op verschillende niveaus en op verschillende vakgebieden en in diverse disciplines.

De inhoudelijke opleidingen, bijvoorbeeld op het vlak van juridische vakkennis en sales-expertise zijn essentieel. Minstens zo belangrijk zijn de ontwikkelprogramma's voor vaardigheden, klantgerichtheid en leiderschap.

Certificering en accreditering

Het aanbod van de DAS Academy betreft zowel programma's die worden ingekocht als door de DAS Academy zelf ontwikkelde programma's, die worden gecertificeerd of geaccrediteerd door bevoegde organisaties. Zo laat DAS haar opleidingen voor juristen door de UvA Academie voor Bank en Verzekeringen certificeren. Dat betekent dat externe deskundigen beoordelen of de opleidingsprogramma's die wij onze juristen aanbieden voldoende aansluiten bij de praktijk. Sinds 2021 worden de PE-opleidingen (permanente educatie) van de DAS Academy door de Nederlandse Orde van Advocaten geaccrediteerd. De accreditatie vormt een bevestiging van de kwaliteit van het onderwijs. De onderwijsuren gelden als PE-uren binnen de jaarlijks verplicht te behalen onderwijspunten. De kracht en kwaliteit van de DAS Academy wordt bovendien bewezen doordat externe advocaat-stagiaires voor de DAS Academy kiezen om procespunten voor de beroepsopleiding te behalen.

Permanente educatie

DAS waarborgt de deskundigheid, integriteit en betrouwbaarheid van onze juridisch specialisten, beleidsbepalers en het senior management door een systeem van permanente educatie. Dit geldt ook voor personen die een door de Solvency II-wet en regelgeving aangewezen sleutelfunctie bekleden. Het individuele PE-programma voor medewerkers wordt in overleg met de leidinggevende ontwikkeld. De permanente educatie van de directie wordt jaarlijks besproken met de Raad van Commissarissen.

Persoonlijke ontwikkeling

In de afgelopen jaren is veel geïnvesteerd om het aanbod op het gebied van persoonlijke ontwikkeling te vergroten. Daarom biedt de DAS Academy een breed scala aan trainingen die gericht zijn op vaardigheden en gedrag. Ook hiervoor worden veel verschillende methoden ingezet, waaronder intervisie. Daarnaast hebben medewerkers van DAS onbeperkt toegang tot een groot en divers online opleidingsplatform. Een gebruiksvriendelijke portal biedt ondersteuning bij de ontwikkeling en uitvoering van opleidingsprogramma's.

Leiderschapsontwikkeling

Binnen DAS wordt veel aandacht besteed aan leiderschapsontwikkeling. In 2022 is een leiderschapsprogramma opgestart op basis van het in 2021 opgestelde gewenste leiderschapsprofiel. Een aantal elementen van dit profiel is aangeboden in een intensief programma waarin een thema centraal staat. Voorbeelden hiervan zijn 'samenwerken' en 'het goede gesprek'. Door het clusteren van diverse methodieken en instrumenten wordt optimaal ingespeeld op de verschillende leerstijlen van de leidinggevenden. Leiderschapsontwikkeling is een domein waaraan ook de directieleden zich nadrukkelijk verbinden. Ieder directielid adopteert een specifiek thema en geeft er actief invulling aan in verschillende werkvormen.

Ook is de DAS Summerschool geïntroduceerd, die in 2022 in het teken stond van inspireren en motiveren.

Teamontwikkeling

In 2022 is de methodiek van 'management drives' geïntroduceerd als standaardinstrument voor teamontwikkeling en door medewerkers zeer enthousiast onthaald. Management drives maakt inzichtelijk wat een team of een persoon drijft. Het biedt daarmee een gemeenschappelijke taal om gedrag bespreekbaar te maken en gebruik te maken van de kracht van het team en ieder individu.

Digitalisering en innovatie

Digitalisering en innovatie zijn niet meer weg te denken uit de dagelijkse praktijk. Voor de medewerkers van DAS betekent het een niet-aflatende vraag om aandacht voor de ontwikkeling van digitale vaardigheden. Digitalisering leidt tot belangrijke wijzigingen in de manier van werken. Maar ook innovatieve toepassingen, zoals bijvoorbeeld de VSO-checker, zorgen ervoor dat medewerkers meer tijd en aandacht kunnen besteden aan werkzaamheden die meer waarde toevoegen.

Daardoor kunnen onze medewerkers nog meer het verschil maken voor onze klanten en heeft het een positieve invloed op het welzijn van de medewerker.

In 2022 verzorgde de DAS Academy ongeveer 570 interne opleidingen. Het gemiddelde cijfer dat werd gegeven aan de trainingen was een 8 (2021: 8).

Medewerkersbetrokkenheid

Voor een duurzame arbeidsrelatie zijn betrokken medewerkers nodig. Medewerkers die het beste van zichzelf kunnen en willen geven. Jaarlijks wordt gemeten hoe betrokken en bevlogen medewerkers zijn en in welke mate zij tevreden zijn over de verschillende aspecten van hun werk(omgeving). Er vinden ook specifieke metingen plaats: zo werd in 2022 gemeten hoe de dienstverlening van Human Resources werd ervaren en werden de wensen voor

tijd- en plaatsafhankelijk werken in kaart gebracht. Al deze metingen werden gevolgd door concrete actieplannen en activiteiten.

Vitaal Meesterschap

Onder de noemer Vitaal Meesterschap heeft DAS verschillende programma's die het welzijn van medewerkers in de breedste zin ondersteunen. Hierin worden medewerkers handvatten geboden hoe invulling te geven aan hun vitaliteit, variërend van advies om een werkplek ergonomisch goed in te richten tot het optimaliseren van je energiebalans. Daarnaast wordt het platform Open Up actief aangeboden. Dit platform biedt laagdrempelig toegang tot erkende psychologen. Mensen kunnen hier terecht met psychische klachten, groot en klein, werkgerelateerd of niet. Juist ook in het kader van Vitaal Meesterschap is gebruikgemaakt van initiatieven zoals De Nationale Vitaliteitsweek en de Week van de Werkstress, waarin een groot aantal webinars en trainingen is aangeboden.

Verzuim

Het verzuim bij DAS was in 2022 7,1% (2021: 6,8%). Dit is een relatief beperkte stijging, zeker als deze wordt afgezet tegen de landelijke verzuimcijfers². Het verlagen van het verzuim is een structureel aandachtspunt binnen DAS. De verwachting is dat met name verdergaande digitalisering en innovatie hieraan zullen bijdragen in 2023.

Bovenstaande onderstreept het belang van Vitaal Meesterschap. Verder zetten we binnen DAS in op werkvermogen. In dat kader zijn in 2022 leidinggevenden getraind volgens de methodiek 'Huis van Werkvermogen'. Het Huis van Werkvermogen is een wetenschappelijk onderbouwde methodiek, die inzicht biedt in alle elementen die bepalend zijn voor het vermogen om goed en gezond te kunnen werken. Hierin wordt onder andere getraind op hoe verschillende factoren inzetbaarheid bepalen en hoe leidinggevenden en werknemers met elkaar in gesprek kunnen gaan om hier een gezonde balans in te vinden.

DAS overal

De afgelopen jaren zijn we bij DAS in toenemende mate vanuit huis of vanaf een andere locatie gaan werken. Deze trend is door periodes van lockdown tijdens de Covid-19-pandemie in een stroomversnelling geraakt. In 2022 heeft DAS verdere invulling gegeven aan haar beleid om medewerkers te faciliteren overal te kunnen werken: DAS overal.

² Bron CBS

Door tijd- en plaatsonafhankelijk werken te faciliteren beogen wij wendbaarder, duurzamer en efficiënter te worden. Tegelijkertijd ervaren medewerkers meer werkgeluk en een hogere medewerkerstevredenheid, omdat ze zelf meer regie krijgen over de wijze waarop het werk wordt gedaan.

Ook onze vestigingen worden op deze ontwikkelingen ingericht. Kantoren krijgen steeds meer de functie van een ontmoetingsplek en het faciliteren van verschillende werkbehoeften, zoals samenwerking, teambuilding en kennisoverdracht. Daarnaast blijft een deel van de kantoorruimte beschikbaar als werkplek. En uiteraard voor het ontvangen van klanten.

Met het oog op de onderlinge verbondenheid en betrokkenheid streven we naar een goede balans tussen op kantoor werken en thuiswerken. Daarom creëren we op onze vestigingen en het hoofdkantoor bovenal een plek waar mensen graag naartoe gaan. Ook ondersteunen wij de leidinggevenden om deze hybride manier van werken op de juiste manier vorm te geven.

Aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden

In 2022 is een onderzoek uitgevoerd naar welke arbeidsvoorwaarden van belang worden geacht door de medewerkers. Een van de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek is de vraag naar meer flexibiliteit en de mogelijkheid om (individuele) keuzes te maken.

Tegemoetkoming inflatie

Ook de medewerkers van DAS zagen zich geconfronteerd met de hoge inflatie en de stijgende energieprijzen. DAS heeft, om haar medewerkers tegemoet te komen, in 2022 een additionele uitkering van € 1.000 bruto toegekend. De helft van het bedrag is in november 2022 uitgekeerd en de andere helft in maart 2023.

Compliance & Integriteit en 'soft controls'

In 2022 heeft het team Compliance & Integriteit in verschillende settings aandacht besteed aan 'soft controls'. Met soft controls wordt beoogd een omgeving te creëren waarin medewerkers uit zichzelf gewenst gedrag tonen en handelen in het belang van de organisatie, in combinatie met de 'hard controls'. Hard controls gaan over de procedurele kant van ons werk. Denk aan beleid, procedures, richtlijnen, checklists, beheersmaatregelen, analyses en controles. Soft controls sluiten hier mooi op aan en gaan over de gedragsmatige kant. In medewerkers-bijeenkomsten werd uitleg gegeven over hoe gedrag en cultuur kunnen bijdragen aan goede compliance en het borgen van integriteit.

De Ondernemingsraad (OR)

De OR van DAS heeft vijftien leden, die in verschillende bedrijfsonderdelen van DAS werken. Samen met de diversiteit in leeftijd draagt dit bij aan een goede dynamiek en energie binnen de OR. Dat leidt tot constructieve discussies en weloverwogen besluiten. Overleg met zowel de directie als de Raad van Commissarissen vindt plaats in een sfeer van transparantie en openheid. De onderwerpen die de OR behandelt zijn zeer divers. De belangrijkste onderwerpen in 2022 waren onder meer:

- organisatie-aanpassingen, waaronder Business Support en Finance & Actuarieel;
- de verhuizing van de vestiging DAS Utrecht;
- aanpassingen van regelingen over de toedeling van dossiers, arbeidsvoorwaarden en doorgroeipaden;
- coaching on the job met het oog op het creëren van een 'lerende cultuur'.

Mensen in cijfers - DAS Holding

Fte
(naar boven afgerond)

Aantal medewerkers

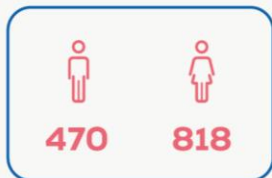
Gemiddelde Leeftijd

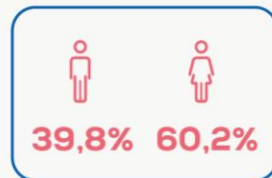
In- en uitdienst-tredingen

Man/vrouw

Percentage mannen en vrouwen in leiding-gevende posities

Deze verhouding past bij onze ambitie om minstens 30% diversiteit te hebben.

Opleiding en ontwikkeling

De rol van DAS in de maatschappij

De wijze waarop wij onze maatschappelijke rol invullen is direct gerelateerd aan onze kernactiviteit: juridische hulp voor iedereen. We staan onze klanten bij op 'momenten van de waarheid', zowel privé als zakelijk. Met onze brede juridische dienstverlening maken wij het recht betaalbaar en toegankelijk voor iedereen. Niet alleen voor onze klanten. Door veel kennis te delen en algemeen beschikbaar te maken, informeren wij ook het grote publiek.

Toegankelijk maken van juridische kennis en informatie

Online webinars

Om distributiepartners, ondernemers en andere belangstellenden over bepaalde actuele onderwerpen te informeren, organiseert DAS webinars. In 2022 is een webinar gewijd aan de zorg, waar onderwerpen zoals klacht- en tuchtrechtzaken, maatschapsgeschillen en veranderende wet- en regelgeving aan de orde kwamen. De Wet implementatie EU-richtlijn is ook onderwerp van een webinar geweest in 2022. Deze wet gaat over arbeidsvoorwaarden. In de webinar zijn de belangrijkste wetswijzigingen besproken en konden deelnemers een handige checklist downloaden. Ook is een webinar georganiseerd rondom het thema mediation – specifiek gericht op ondernemers en distributiepartners. Mediation is een belangrijk thema binnen DAS, als waardevolle methode om conflicten te voorkomen of te schikken. Dit is in lijn met haar doelstelling om problemen op te lossen voordat het conflicten worden.

Vraag het DAS-dag

Om het recht dichterbij mensen te brengen heeft DAS in september voor het vijfde jaar op rij de 'Vraag het DAS-dag' georganiseerd. Op deze dag kan iedereen, particulier en ondernemer, tijdens een gratis adviesgesprek vrijblijvend juridische vragen stellen. Deze dag blijkt in een grote behoefte te voorzien en was in korte tijd volgeboekt. Meer dan 200 mensen werden geholpen door juristen en advocaten van DAS. De meeste vragen gingen over wonen en werk. Omdat de dag snel volgeboekt was, heeft DAS een tweede dag georganiseerd. Ook die dag was snel volgeboekt. Wederom hielp DAS ruim 200 mensen met hun juridische vragen. Om nog meer mensen te kunnen helpen werden ook twee Instagram-livesessies gehouden. Tijdens de eerste sessie konden vragen worden gesteld over contracten, werk en inkomen. De tweede sessie was gewijd aan vragen over aankopen en reizen.

Recht uit de praktijk

Juridisch specialisten van DAS vertellen in een column in De Telegraaf over zaken uit hun dagelijkse praktijk. Deze columns worden bijzonder goed ontvangen en bereiken een groot publiek. Zij dragen bij aan de kennis van het publiek over mogelijke oplossingen voor een (juridisch) conflict. De samenwerking was in 2021 gestart en is in 2022 succesvol voortgezet.

Samenwerking met Stichting Lezen en Schrijven

In Nederland hebben 2,5 miljoen volwassenen moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Taalvaardigheid is van belang om toegang tot het recht te hebben. DAS besteedt hieraan aandacht, onder andere door samen te werken met de Stichting Lezen en Schrijven. Samen met deze stichting heeft DAS een e-learning ontwikkeld voor het herkennen van laaggeletterdheid. DAS vindt het belangrijk dat juridische informatie in begrijpelijke taal geschreven is. Al jaren stimuleren wij bij DAS het gebruik van duidelijke taal. De Schrijfwijzer DAS Duidelijke taal, de 7 gouden regels voor klantcommunicatie en de taalcoaches helpen daarbij. Het redactieteam Klantcommunicatie herschrijft standaardbrieven en brochures. Zo zorgen we dat die begrijpelijk en toegankelijk zijn en blijven voor al onze klanten.

Ethiek en integriteit bij DAS

Gedragcode

Bij DAS staan integriteit, betrouwbaarheid en integer handelen hoog in het vaandel. De mate waarin een organisatie integer is en voldoet aan wet- en regelgeving hangt (deels) af van het gedrag van mensen en de cultuur van de organisatie. De Algemene Gedragcode DAS beschrijft de principes en uitgangspunten waar wij als organisatie achter staan en naar handelen. De gedragcode beslaat alle deelgebieden van integer handelen en geeft concrete richtlijnen voor onderwerpen als omgangsvormen en ongewenst gedrag, hoe om te gaan met vertrouwelijke informatie, het voorkomen van belangenverstrengeling, het voorkomen en afhandelen van fraude, omgang met sociale media, het veilige gebruik van devices, het melden en de afhandeling van incidenten. Bij DAS staan we samen voor een veilig en plezierig werkklimaat waarbij geen enkele

ruimte bestaat voor ongewenst gedrag in welke vorm dan ook. DAS staat geen enkele vorm van omkoping of corruptie toe. Verder voorziet de gedragscode in een eerlijke behandeling en het eerbiedigen van mensenrechten, onder meer door discriminatie expliciet te veroordelen.

Training en awareness

DAS heeft een awareness-programma, waarin ook activiteiten zijn opgenomen over integriteit en ethiek. Alle medewerkers van DAS nemen twee keer per jaar verplicht deel aan een e-learning en moeten die met succes afronden. Daarnaast verzorgt Compliance & Integriteit communicatie, workshops en masterclasses over tal van onderwerpen toegesneden op doelgroep, actualiteit en relevantie.

Incidenten

In 2022 is binnen DAS nadrukkelijk aandacht geschonken aan een veilig werkklimaat en het durven en kunnen melden van ongewenst gedrag. Het aanbod van kanalen en procedures om dit soort incidenten te melden is uitgebreid met een zeer laagdrempelige tool in de intranetomgeving van DAS. Dit heeft het melden van een integriteitsincident verder vereenvoudigd.

In 2022 zijn negen incidenten gemeld die betrekking hadden op schending van de gedragscode. Deze zijn onderzocht en op deze incidenten is adequate en passende actie ondernomen, waardoor de impact minimaal is gebleven.

Ook kent DAS een klokkenluidersregeling, waarop in 2022 geen beroep is gedaan.

Omkoping of corruptie

Praktijken van omkoping of corruptie hebben een groot maatschappelijk gevolg. DAS staat geen enkele vorm van omkoping of corruptie toe. De principes rond integriteit zoals geformuleerd in ons Beleid Integriteit, de DAS Eed of Belofte en de Algemene Gedragcode DAS zijn hier duidelijk over. Voor praktijken als omkoping, corruptie en andere vormen van belangenverstrengeling is binnen onze integere bedrijfsvoering geen plaats. In de systematische integriteit-risicoanalyse (SIRA) is dit onderwerp nader geanalyseerd onder de noemer belangenverstrengeling en corruptie. Verschillende scenario's, de aanwezige beheersmaatregelen en hun effectiviteit zijn uitgewerkt. Zo komen in de SIRA onder andere de volgende scenario's aan bod:

- inkomende en uitgaande uitnodigingen met als mogelijk gevolg dat belangen vermengd raken waardoor betrokkenen niet meer vrij kunnen handelen;
- nevenfuncties waarbij er mogelijk een onverenigbaar belang ontstaat in combinatie met de functie bij DAS;
- het bijdragen aan en in stand houden van corruptie door activiteiten uit te voeren in landen of sectoren met een hoger corruptierisico, het hebben van een zakelijk belang en betrokkenheid bij voor corruptie gevoelige lokale overheidssectoren, het verrichten van betalingen aan landen die verhoogd corruptiegevoelig zijn en de betrokkenheid van ambtenaren of politici daarbij.

Uitkomsten van de SIRA of andere assessments, uitgevoerde test- of monitoringactiviteiten en audits kunnen aanleiding geven om via de feedbackloop onderdelen binnen de managementcyclus voor de bestrijding van omkoping en corruptie aan te scherpen.

Fraude en de menselijke maat

DAS voert een zero-tolerance-beleid wat betreft fraude, maar met aandacht voor de menselijke maat. Dit betekent dat we fraude actief willen voorkomen, opsporen en onderzoeken. En dat we bij het nemen van maatregelen ook kijken naar de impact die dat heeft op de betrokkene. Het voorkomen van fraude is belangrijk om misbruik van de verzekering tegen te gaan. Dit voorkomt onnodige kosten en mogelijke premiestijgingen die daar het gevolg van zijn.

Uit een onderzoek dat de Stichting Toetsing Verzekeraars (STV) heeft uitgevoerd op het gebied van fraudebeheersing komt DAS als beste verzekeraar uit de bus. Wat we volgens de STV erg goed doen is de toepassing van hoor en wederhoor tijdens een onderzoek naar mogelijke fraude. Ook de duidelijkheid en vindbaarheid van informatie over ons fraudebeleid op de website springt er volgens de STV in positieve zin uit. Ten slotte ziet de STV een best practice in de manier waarop we iedereen scherp en alert houden wat betreft fraude en andere belangrijke onderwerpen.

Gouden Oor Standaard

Ook is DAS weer getoetst op de Gouden Oor Standaard, de Gedragscode Klachtbehandeling en de Module Kwaliteitsverbetering. DAS voldoet aan de Gedragscode Klachtbehandeling en heeft opnieuw de Gouden Oor Erkenning niveau 1 ontvangen.

Positieve punten die uit de toetsing kwamen waren de open en transparante manier waarop DAS met klachten omgaat en de manier waarop Klantenservice/Webcare op klantreviews reageert. Dit doen we opvallend beter dan andere verzekeraars. Verder werden de positieve effecten genoemd van de centralisatie van de klachtenbehandeling en de wijze waarop de specialisten kwaliteit dit oppakken.

Ruimte voor verbetering zit volgens de auditors in de kwaliteit van de klachtenbehandeling, die zeer kan verschillen per dossier. Verder kunnen we nog stappen zetten in de analyse en rapportage van klachten.

Duurzaamheid: vier thema's

DAS wil een toonaangevende rol spelen in de juridische dienstverlening. Op het gebied van duurzaam ondernemen kan DAS impact maken op de volgende vier thema's: juridische zelfredzaamheid, gelijke behandeling en inclusiviteit, vitaliteit en duurzame inzetbaarheid, en klimaatverandering. Binnen ieder thema beoogt DAS bij te dragen aan een of meerdere SDG's (Sustainable Development Goals), zoals hieronder aangegeven, en daarmee bij te dragen aan een duurzamere samenleving.

Juridische zelfredzaamheid

Dit thema staat dicht bij de overkoepelende missie van DAS: het recht toegankelijk maken voor iedereen. Het raakt de kern van wie en wat DAS is en het sluit naadloos aan op de kerntaak als juridisch dienstverlener. DAS vindt het belangrijk dat mensen toegang hebben tot juridische hulp. Met of zonder verzekering. DAS levert een actieve bijdrage aan de ontwikkeling van juridische dienstverlening in Nederland. Samen met andere stakeholders, zoals het Verbond van Verzekeraars, kijken we naar de mogelijkheden van alternatieve geschillenbeslechting. In de discussie over de stelselherziening³ voor rechtsbijstand stelt DAS zich als constructieve partij op.

Dit thema draagt bij aan SDG 16 (vrede, justitie en sterke publieke diensten) en SDG 10 (ongelijkheid verminderen).

Gelijke behandeling en inclusiviteit

Diversiteit en inclusie gelden als strategisch bedrijfsbelang en leveren meerwaarde op voor DAS. Diversiteit bij DAS gaat over alle verschillen tussen mensen. Dat wil zeggen zichtbare verschillen zoals geslacht, leeftijd of etniciteit, maar ook minder zichtbare verschillen zoals seksuele voorkeur, drijfveren of religie.

DAS besteedt ook veel aandacht aan de bewustwording van het belang van diversiteit. Bij het invullen van vacatures zoekt DAS uitdrukkelijk naar een kandidaat die ook een bijdrage kan leveren aan de diversiteit.

³ Stelselherziening rechtsbijstand richt zich op de modernisering van de gesubsidieerde rechtsbijstand waarbij laagdrempelige toegang tot het recht centraal staat.

Het verminderen van ongelijkheid hoort bij de missie van DAS om het recht toegankelijk te maken voor iedereen. Dat doet DAS onder meer door veel informatie ter beschikking te stellen en door helder te communiceren. Juridische taal en vakjargon beperken we tot een minimum. Ook werken we samen met de Stichting Lezen en Schrijven om onze dienstverlening toegankelijk te maken voor laaggeletterden.

Dit thema draagt bij aan SDG 10 (ongelijkheid verminderen).

Vitaliteit en duurzame inzetbaarheid

Dit thema raakt ook aan het vorige thema: inclusiviteit. Diversiteit en dynamiek maken de prestaties van onze medewerkers en onze organisatie. DAS wil graag een goede werkgever zijn en een actieve bijdrage leveren aan de maatschappij. DAS vindt het belangrijk om goed voor haar medewerkers te zorgen en hun alle kansen te bieden om zich te ontwikkelen. DAS besteedt veel aandacht aan gezondheid en vitaliteit, mede met het oog op maatschappelijke ontwikkelingen als stijgende zorgkosten en de stijgende AOW-leeftijd. DAS richt zich op het voorkomen van ziekte, verzuim en arbeidsongeschiktheid om duurzame inzetbaarheid te stimuleren. We noemen dat Vitaal Meesterschap.

Dit thema draagt bij aan SDG 10 (ongelijkheid verminderen).

Klimaatverandering

Financiële instellingen en juridisch dienstverleners moeten steeds meer rekening houden met de risico's van klimaatverandering, het transitiebeleid van de overheid voor een klimaatneutrale economie en de impact hiervan op technologische ontwikkelingen. Vanuit haar activiteiten is de directe impact van DAS op het klimaat beperkt. Als werkgever levert DAS via haar facilitair, huisvestings-, inkoop- en mobiliteitsbeleid een bijdrage aan een zo klein mogelijke impact op het klimaat. Het resultaat hiervan is onder meer dat DAS actief het eigen gebruik van energie, grondstoffen en water minimaliseert. Ook in het beleggingsbeleid van DAS speelt duurzaamheid een prominente rol, want DAS is behalve juridisch dienstverlener ook belegger van premie-inkomsten.

Dit thema draagt bij aan SDG 13 (klimaatactie).

DAS en verantwoord beleggen

Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid in ons beleggingsbeleid komt onder meer tot uiting door de toepassing van ethische en duurzaamheidscriteria. Alle beleggingen van DAS worden gescreend op zowel milieuaspecten als sociale aspecten, zoals omschreven in de Code Duurzaam Beleggen van het Verbond van Verzekeraars. Deze code gaat uit van de UN Global Compact en de UN Principles for Responsible Investment.

Daarnaast heeft DAS zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO-)convenant voor de verzekeringssector. In dit convenant worden aanvullende kaders gesteld voor een aantal thema's, waaronder kinderrechten, landrechten, dierenwelzijn, klimaatverandering en controversiële wapens. Om doorlopende compliance met deze kaders te waarborgen, is er in lijn met het IMVO-convenant, een ESG (Environmental, Social & Governance) due-diligence-proces opgenomen in het beleggingsbeleid van DAS.

DAS blijft zich ontwikkelen en toetst haar beleggingsbeleid en -activiteiten daarom regelmatig. Bijvoorbeeld via de Benchmark Duurzaam Beleggen van de Vereniging van Beleggers voor Duurzame ontwikkeling en via evaluaties van het IMVO-convenant. De nieuwe inzichten en aanbevelingen die dit opleveren, helpen ons om onze duurzaamheidsambities in de toekomst verder te concretiseren.

De beleggingsportefeuille van DAS bestaat uit staatsobligaties, bedrijfsobligaties en beleggingsfondsen. In onderstaande tabel staan de beleggingen geclassificeerd naar duurzaam en regulier/niet specifiek duurzaam:

	Gehele portefeuille	Surplus portefeuille
Duurzaam	33%	80%
Regulier / niet specifiek duurzaam	67%	20%

We bekijken de Surplus portefeuille exclusief de Matched portefeuille omdat het in de praktijk niet mogelijk is voor een deel van de Matched portefeuille ((semi)-staatsobligaties) duurzaamheid als selectiecriteria te hanteren. Dan kan 80% van onze beleggingen als duurzaam worden geclassificeerd. Inclusief de Matched portefeuille is 33% van de beleggingsportefolio van DAS duurzaam. De criteria die hiervoor zijn toegepast, zijn SFDR klasse 8/9 voor beleggingsfondsen.

Duurzaamheid in de dagelijkse praktijk

Als juridisch dienstverlener is onze directe impact op het milieu beperkt, omdat we voornamelijk in een kantooromgeving opereren. Toch hebben we de verantwoordelijkheid om zorgvuldig om te gaan met de wereld om ons heen. Daarom streven we ernaar om onze voetafdruk te minimaliseren.

Hoofdkantoor

Het hoofdkantoor van DAS heeft een BREEM-in-Use certificaat. BREEM staat voor Building Research Establishment Environmental Assessment Method en wordt wereldwijd gebruikt om panden te beoordelen op integrale duurzaamheid.

Er heeft in 2022 een nieuwe energie-audit plaatsgevonden. Hierin worden maatregelen omschreven die wij als organisatie gaan (laten) uitvoeren voor de periode tot aan 2023 om zo weer aan de nieuwe doelstellingen te kunnen voldoen. Vrijwel alle energiebesparende maatregelen die zich binnen de invloedssfeer van DAS bevinden, zijn doorgevoerd. Maatregelen die buiten de invloedssfeer van DAS liggen en die bij de verhuurders liggen, worden meegenomen in nieuwe onderhandelingen met de verhuurder.

De panden van DAS voldoen ruimschoots aan de richtlijnen wat betreft duurzame locaties (en het nu geldende energielabel van minimaal C). Vrijwel alle panden die DAS huurt hebben energielabel A, met uitzondering van één pand met label B.

Duurzaamheid bij selectie leveranciers

Bij het aangaan van een nieuw partnerschap is maatschappelijk verantwoord ondernemen een belangrijk criterium in ons keuzeproces. Zo heeft DAS maatschappelijke aspecten meegewogen voor de selectie van de leverancier voor schoonmaakdiensten voor al haar panden. De huidige leverancier werkt met een personeelsbestand dat voor acht procent bestaat uit mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Verder gebruikt deze leverancier milieuvriendelijke middelen.

Ook de producten van onze cateraar moeten voldoen aan het keurmerk van de Stichting Milieukeur. Waar mogelijk wordt er gewerkt met fairtrade-producten. Bovendien voldoet het hele assortiment aan de richtlijnen van de Stichting Milieukeur en is hiermee diervriendelijk.

Kantoorartikelen en meubilair

Onze kantoorartikelen schaffen we aan bij een leverancier die in zijn gehele keten alleen werkt met toeleveranciers met een SA8000-standaard, waarin kinderarbeid, gezondheid en veiligheid, werktijden en vergoeding worden geadresseerd. De leverancier is ook in het bezit van het ISO140001- en het FSC-certificaat.

Medewerkers van DAS werken op en aan cradle-to-cradle kantoormeubilair, wat inhoudt dat alle materialen na gebruik nuttig inzetbaar zijn in een ander product.

Mobiliteit

Het wagenpark van DAS wordt zo duurzaam mogelijk aanbesteed, maar is in omvang zeer beperkt. Het is het beleid van DAS om aan te sturen om zoveel mogelijk gebruik te maken van het openbaar vervoer en op die manier de reisvoetafdruk van de DAS-medewerkers te verkleinen.

EU Taxonomy

Per 1 januari 2022 is de regelgeving aangaande niet-financiële verslaggeving (verordening EU 2020/852, ook wel 'taxonomie-verordening') van kracht geworden. De taxonomie is een classificatie van economische activiteiten gebaseerd op hun bijdrage aan specifieke milieugerelateerde doelstellingen. Aangezien de Non-Financial Reporting Directive (NFRD) van toepassing is op DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V., valt DAS Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. eveneens onder de reikwijdte van de EU-Taxonomy. Aangezien de activiteiten van DAS Holding voor meer dan 95% bestaan uit verzekeringsactiviteiten, is de onderstaande tekst inzake EU Taxonomy en NFRD eveneens opgenomen in het jaarverslag van DAS Holding. Alle investeringsactiviteiten van DAS worden verricht door DAS Rechtsbijstand.

DAS Rechtsbijstand heeft een analyse gedaan van de activiteiten die door de EU bij de verordening beschreven zijn als bijdragend aan mitigatie van of adaptatie aan klimaatverandering. In deze analyse is van alle door de EU beschreven activiteiten beoordeeld of DAS Rechtsbijstand deze activiteit uitvoert, of met haar producten of investeringen bijdraagt aan het uitvoeren hiervan.

Op basis van bovengenoemde analyse is de conclusie dat de verzekeringsactiviteiten van DAS niet vallen onder de reikwijdte van de onder de taxonomie beschreven activiteiten. Alleen verzekeraars die klimaatrisico's verzekeren vallen onder de door de EU opgestelde Technical Screening Criteria voor verzekeraars. DAS verzekert geen klimaatrisico's. DAS levert juridische hulp voor consumenten en bedrijven, met of zonder verzekering.

Voor wat betreft haar investeringsactiviteiten richt DAS zich op duurzame beleggingen. DAS belegt zowel direct als indirect voornamelijk in de zakelijke dienstverlening en technologie sectoren. DAS heeft vrijwel geen exposure naar zware industrie of andere bovengemiddeld vervuulende sectoren. Circa 80% van onze aandelenportefeuille wordt belegd in duurzame en groene beleggingsfondsen (NN L Global Sustainable Equity Hedged, NN Euro Sustainable Credit Fund en het NN Euro Green Bond Fund). Omdat DAS grotendeels via fondsen van externe vermogensbeheerders belegt, beschikt DAS op dit moment over onvoldoende informatie om te beoordelen of de

beleggingen vallen binnen de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. Dit betekent dat de beleggingen vooralsnog als niet in aanmerking komend zijn te classificeren.

Non-Financial Reporting Directive (NFRD)

DAS Rechtsbijstand heeft een wettelijke verplichting om te rapporteren onder de Non-Financial Reporting Directive (NFRD). In Nederland is de NFRD van toepassing via twee besluiten: het Besluit bekendmaking diversiteitsbeleid en het Besluit bekendmaking niet-financiële informatie. De niet-financiële rapportage, in overeenstemming met de NFRD heeft betrekking op milieu-, sociale en personeels-aangelegenheden, de eerbiediging van mensenrechten en de bestrijding van corruptie en omkoping.

De NFRD is van toepassing tot en met het boekjaar 2023, vanaf het boekjaar 2024 wordt de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) van toepassing voor organisaties waarop nu de NFRD van toepassing is. Op basis van de huidige vereisten zal DAS Rechtsbijstand per 1 januari 2024 moeten voldoen aan de CSRD.

Risicomanagement

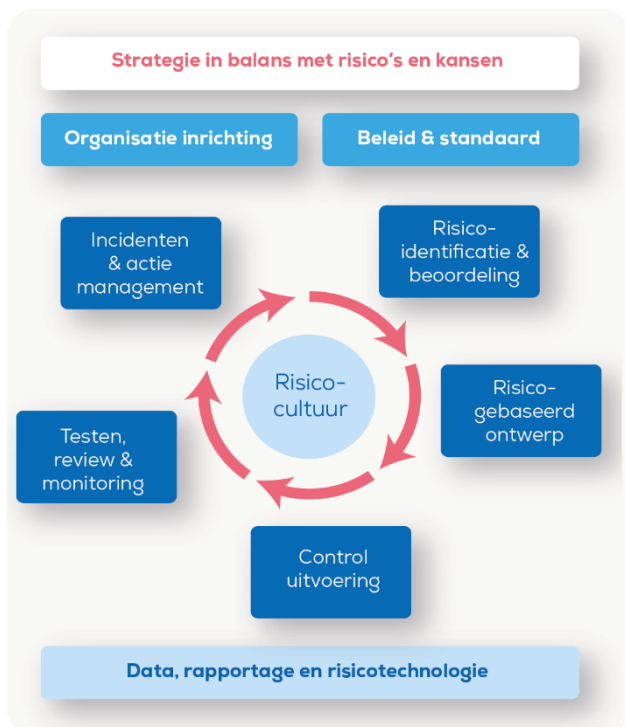
Samen bewust en verantwoord omgaan met risico's

Wij zijn een juridisch dienstverlener en willen onze dienstverlening toegankelijk maken voor iedereen. Om deze doelstelling te realiseren, hebben we ons risicomanagement en interne controle raamwerk zó ingericht dat we dat ook waar kunnen maken. Ook in onze rol als inkomende herverzekeraar.

Voor het waarborgen van onze betrouwbaarheid en continuïteit stellen we grenzen aan de risico's die we accepteren en houden we ons aan de wet- en regelgeving.

Risicomanagement, interne controle systeem en governance

Ons risicobeheersings- en interne controle systeem omvat onze strategieën, beleidskaders, processen en rapportageprocedures. Die zijn nodig om de risico's waaraan we worden blootgesteld, te identificeren, analyseren, beheersen, monitoren en rapporteren. De risicobeheersingscyclus maakt deel uit van het Integrated Control Framework (ICF). Dit ziet er schematisch als volgt uit.

De verbindende factor in ons ICF is onze risicocultuur. Centraal staan daarin bewustwording en eigenaarschap. Ons risicobeheersings- en interne controlesysteem is ingericht volgens het 'three lines model', waarbij sleutelfuncties van elkaar zijn gescheiden en er een scheiding is tussen de eerste, tweede en derde lijn. Naast deze drie lijnen is er ook een vierde en vijfde lijn.

Eerste lijn

De eerste lijn omvat directie, management en medewerkers. Zij hebben het contact met onze verzekerde en niet-verzekerde klanten, tegenpartijen, (distributie)partners en onze leveranciers. Dit maakt dat zij ook als eerste risico's kunnen signaleren en beheersen. De eerste lijn is verantwoordelijk voor het dagelijks managen van de risico's, waaruit volgt dat zij risico-eigenaar zijn.

De eerste lijn voert periodiek risicoanalyses uit en inventariseert operationele, financiële en strategische risico's. Bij deze analyses worden risico's beoordeeld en wordt vastgelegd op welke wijze die worden beheerst. De voortvloeiende beheersmaatregelen worden gemonitord en maken deel uit van het ICF. Risicoanalyses worden periodiek herijkt. Hierdoor wordt gewaarborgd dat risico's en de daarbij behorende beheersmaatregelen tegen het licht worden gehouden om juistheid, volledigheid en tijdigheid te waarborgen.

Tweede lijn

De tweede lijn bestaat uit de sleutelfuncties Actuarieel, Compliance en Risk Management. De functies zijn onafhankelijk van elkaar gepositioneerd, werken onafhankelijk van elkaar en hebben elk een eigen sleutelfunctiehouder. De sleutelfuncties ondersteunen de organisatie bij het effectief uitvoeren van risicomanagement en monitoren de risicobeheersingsactiviteiten van de eerste lijn. Dit doen zij door kaders te stellen voor de beheersing van risico's, door hierover te adviseren, te rapporteren en door de risicobeheersing te monitoren via het ICF. De uitgangspunten van dit raamwerk zijn vastgelegd in het Risicomanagement- en interne controle beleid. In 2022 is aan dit beleid toegevoegd een uitwerking van wat onze risicocultuur inhoudt en vraagt van alle medewerkers van DAS.

De sleutelfuncties rapporteren aan de CFRO en de CEO, en hebben ook directe toegang tot de eerste lijn, de directie, de Audit- en Risk Commissie en de Raad van Commissarissen. De drie sleutelfuncties in de tweede lijn rapporteren elk kwartaal aan de directie en de Audit- en Risk Commissie. Deze functies hebben ook een formele 'escalatielijlijn' naar de directie, de Audit- en Risk Commissie en de Raad van Commissarissen.

Om de risicobeheersing verder te verbeteren en te monitoren is in 2022 gebruikgemaakt van diverse methodieken zoals Risk en Control Self Assessments (RCSA), Change Risk Assessments (CRA), een thematische Systematische Integriteit Risico Analyse (SIRA) en de ORSA (Own Risk and Solvency Assessment). Daarnaast wordt jaarlijks een assessment uitgevoerd op fraude risico's.

Vanuit deze integrale aanpak is het ICF opgezet en in 2022 verder verbeterd, enerzijds door de instrumenten (zoals heldere risico definities in onze risico taxonomie en verfijning van onze heat map) van ons raamwerk jaarlijks te actualiseren en anderzijds door risicoanalyses op bijvoorbeeld bestaande processen (zoals dossier-behandeling en rendementsberekening) te evalueren en daar waar nodig beheersmaatregelen aan te passen maar ook op nieuwe processen direct een risico analyse uit te voeren. Hiermee wordt geborgd dat we een eenduidig systeem en proces hebben wat ons de gelegenheid biedt om integraal onze risico's te beheersen, aantoonbaar in control te zijn over onze bedrijfsvoering, dat risico's weloverwogen worden genomen en dat wij in staat zijn hierover volledig, tijdig en juist te rapporteren.

De risicoanalyses op diverse niveaus hebben als doel het onafhankelijk inventariseren en meten van risico's die (strategische) doelstellingen bedreigen. De analyses stellen het management en directie in staat te beslissen welke (aanvullende) beheersmaatregelen genomen moeten worden.

Naast het uitvoeren van risicoanalyses en daaruit voortvloeiende beheersmaatregelen zijn er ook trainingen en awareness-activiteiten uitgevoerd om de risicocultuur te bevorderen. Het netwerk van risk- en privacy-ambassadeurs helpt ons daarbij. Ook zijn door de medewerkers diverse e-learning's gedaan en is de inzet van 'soft controls' van start gegaan.

Bij DAS worden risico's onderverdeeld in drie categorieën: strategisch, financieel en operationeel. Strategische risico's zijn risico's die samenhangen met de strategische keuzes van organisaties. Bij financiële risico's staat centraal het risico van financieel verlies als gevolg van een financiële en/of een economische transactie met financiële impact. Operationeel risico betreft het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen, en onverwachte externe gebeurtenissen. Interne en externe fraude en integriteitsrisico's vallen onder operationele risico's. In 2022 is er een frauderisicoanalyse opgesteld en een thematische

SIRA (Systematische Integriteitrisicoanalyse) uitgevoerd. Onder operationele risico's worden ook de ICT-risico's geschaard. De ICT-omgeving wordt periodiek beoordeeld om na te gaan of alle risico's in beeld zijn en of de genomen maatregelen toereikend zijn. Gesignaleerde risico's worden waar mogelijk continu gemonitord onder andere via tooling.

De doelstelling van het risicomanagement- en interne-controlebeleid is om een optimale balans te realiseren tussen groei, resultaat en gerelateerde risico's. Zodat daarbij op effectieve en efficiënte wijze middelen kunnen worden ingezet en kansen worden gesignaleerd om onze bedrijfsdoelstellingen te realiseren.

Derde lijn

Internal Audit, de interne auditfunctie, is de derde lijn bij DAS. Het primaire doel van deze functie is het geven van aanvullende zekerheid aan directie en Raad van Commissarissen over de mate waarin de risico's die onze bedrijfsdoelstellingen bedreigen, worden effectief beheerst en het geven van advies ter verbetering van de processen binnen ons bedrijf.

De derde lijn helpt om onze doelstellingen te realiseren door met een systematische en gedisciplineerde aanpak gevraagd en ongevraagd audits uit te voeren en te rapporteren over mogelijke verbeterpunten. Internal Audit is onafhankelijk gepositioneerd en rapporteert hiërarchisch aan de CEO. Daarnaast heeft Internal Audit een functionele rapportagelijlijn (en escalatiemogelijkheid) naar de Audit- en Risk Commissie.

De Internal Auditfunctie werkt op basis van een door de directie en Raad van Commissarissen (na een positief advies van de Audit- en Risk Commissie) goedgekeurd auditjaarplan. Internal Audit informeert elk kwartaal de directie en de Audit- en Risk Commissie. Ook vindt periodieke afstemming plaats met de externe accountant.

Vierde lijn

De vierde lijn wordt gevormd door de externe accountant. Hun werkzaamheden zijn primair gericht op het beoordelen en toetsen van de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersmaatregelen van de belangrijkste bedrijfsprocessen, om daarmee vast te stellen dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de werkelijkheid. Een doelstelling van de interne beheersing is dat onder andere gewaarborgd dient te zijn dat de financiële administratie, die de basis is voor de financiële verslaglegging en besluitvorming, voldoende betrouwbaar en actueel is voor het nemen van verantwoorde managementbeslissingen.

Vijfde lijn

De vijfde lijn wordt gevormd door de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen heeft de taak om toezicht te houden op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken bij DAS.

Risicocommissies

De risico governance omvat vijf risicocommissies, elk met een eigen mandaat en charter. Zij fungeren als adviesorganen bij besluitvorming door de directie.

Onze risicocommissies zijn:

- **Enterprise Risk Committee (ERC)**
Hier staan specifiek strategische risico's en commissie-overstijgende aangelegenheden centraal.
- **Finance and Risk Committee (FRC)**
Hier staan de financiële risico's centraal en worden de belangrijkste aannames en ontwikkelingen rondom reserveringen en de financiële positie besproken.
- **Investment Risk Committee (IRC)**
De risico's verbonden aan de beleggingsportefeuille worden in deze commissie gemonitord.
- **Non-Financial Risk Committee (NFRC)**
Niet-financiële risico's of operationele risico's op het vlak van IT- (waaronder cyber security), integriteit, privacy en het niet voldoen aan wet- en/of regelgeving staan centraal.
- **Product and Distribution Risk Committee (PDRC)**
De risico's verbonden aan producten en distributie staan centraal.

De verantwoordelijke leden van de directie, lijnmanagement en sleutelfunctionarissen hebben zitting in de verschillende commissies.

Risicostrategie en risk appetite

De risicomanagementstrategie van DAS bestaat uit het identificeren, beheersen en monitoren van risico's op alle niveaus (strategisch, tactisch en operationeel) en op alle risicomanagement-gebieden (de categorieën strategisch, operationeel en financieel) vanuit een integrale aanpak.

Voortvloeiend uit onze risicostrategie hebben wij onze risicobereidheid vastgelegd in risk appetite statements. Voor verschillende (clusters van) onderwerpen zijn risk appetite statements opgesteld. Elk statement omvat een beschrijving en een set van indicatoren waarmee de risk appetite voor de risicogebieden is gedefinieerd. De risk appetite geeft de hoeveelheid en het soort risico aan dat wij bereid zijn te accepteren bij de realisatie van onze doelstellingen. Met andere woorden: dit is het kader voor onze bedrijfsvoering. De onderliggende beleidskaders bevatten de richtlijnen voor de beheersing van risico's in de verschillende risicogebieden.

Onze risk appetite is niet statisch. Risk appetite statements worden jaarlijks herzien. Dit proces wordt gefaciliteerd door Risk Management en statements worden uiteindelijk goedgekeurd door de Raad van Commissarissen.

Belangrijke risicothema's en omgeving

Er zijn vier ontwikkelingen in het bijzonder van belang voor DAS:

- structuurwijziging;
- operationalisering aangescherpte strategie en markten;
- economische en financiële volatiliteit;
- toenemende wet- en regelgeving.

Structuurwijziging

Onze incassoactiviteiten hebben wij eind 2021 afgestoten. Door deze verkoop is onze juridische structuur veranderd van een gemengde verzekeringsholding naar een verzekeringsholding. Een gevolg hiervan is ook de fusie van twee entiteiten, te weten DAS Legal Finance B.V. en DAS Legal Services B.V. Dit is van invloed op onze rapportageverplichtingen.

Onze aangescherpte strategie, die eind 2021 bekend is gemaakt, houdt onder andere in dat wij onze niet-verzekerde dienstverlening, ook DAS On Demand genoemd, meer willen gaan ontwikkelen en inzetten als een apart kanaal naast onze verzekerde dienstverlening. Onze niet-verzekerde activiteiten zijn ondergebracht in een aparte juridische entiteit.

Operationalisering aangescherpte strategie en markten

Bij de totstandkoming van onze aangescherpte strategie zijn de uitkomsten van een strategische risicoanalyse betrokken. Hierbij is de toekomstvastheid van ons verdienmodel in ogenschouw genomen, en ook duurzaamheid, distributiepartners, technologische en marktontwikkelingen, wet- en regelgeving, arbeidsmarkt en de volatiliteit van de financiële markten.

Economische en financiële volatiliteit

De oorlog in Oekraïne heeft ertoe bijgedragen dat sinds maart tal van veranderingen zich in een rap tempo hebben voorgedaan. Zo is er een forse economische en financiële volatiliteit ontstaan in de wereld. De stijging van de energieprijzen en de effecten daarvan op huishoudens, industrie en productieketens is ongezien in de laatste decennia. Ook de financiële markten delen in deze malaise. We zien de waarde van zowel de aandelenportefeuille als de obligatieportefeuilles dalen door de rentestijgingen die worden doorgevoerd om de inflatie in te dammen. Deze economische situatie en financiële gevolgen hebben ook impact op ons bedrijf. Om het effect van inflatie te mitigeren hebben wij meer indexatie toegepast op onze premies voor 2023 dan wij gebruikelijk toepassen.

De krapte op de arbeidsmarkt is een ontwikkeling die wij scherp in de gaten houden. Het aantrekken van nieuwe medewerkers met de juiste kennis en vaardigheden is lastig in deze arbeidsmarkt. Door ons op te stellen als een werkgever met een maatschappelijke en duurzame missie en visie, lukt het om medewerkers aan te trekken en te behouden. Toch blijven vacatures langer onvervuld dan bedoeld, wat druk op de bestaande organisatie geeft.

De volatiliteit van de economische situatie en de financiële markten wordt continu gemonitord. Door toepassing van scenarioanalyses wordt meer inzicht verkregen. Deze input wordt in ogenschouw genomen bij het periodiek evalueren en beoordelen van de beheersing van de financiële risico's.

Periodiek toetsen wij of er aanvullende maatregelen nodig zijn.

Toenemende wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving is voortdurend in beweging. Voorbeelden hiervan zijn de Klokkeluidersregeling, Arbeidstijdenwet. Onder invloed van duurzaamheid en klimaatverandering ontstaat nieuwe wet- en regelgeving die ook onzekerheden met zich meebrengt voor onze klanten. Voorbeelden in 2022 zijn de opnieuw uitgestelde Omgevingswet en de stikstofmaatregelen die de Nederlandse overheid heeft aangekondigd. Deze toenemende wet- en regeldruk op allerlei gebieden hebben impact op ons als rechtsbijstandverzekeraar en leiden tot extra meldingen. Wij zien een toenemend aantal meldingen doordat mensen eerder hun gelijk proberen te zoeken via juridische wegen.

Het meer gaan toepassen van scenarioanalyses is een middel dat wij toepassen om bij deze veranderingen adequaat en slagvaardig op te blijven treden. Dit naast het monitoren van acties en effectiviteit van genomen maatregelen.

Naast nieuwe en/of wijzigingen in wet- en regelgeving die betrekking hebben op ons als uitvoerder van rechtshulpverlening, is er ook nieuwe wet- en/of regelgeving die van toepassing is op ons als verzekeraar. Denk hierbij aan bijvoorbeeld nieuwe wet- en regelgeving ten aanzien van duurzaamheid. Om te blijven voldoen aan wet- en regelgeving hebben wij ons proces verbeterd om wijzigingen in wet- en regelgeving tijdig te signaleren en daar adequate opvolging aan te geven.

Overzicht van risico's en mate van beheersing

In 2022 hebben we geconcludeerd dat een aantal risico's buiten de door ons gestelde risk appetite ligt. Voor deze gesignaleerde risico's zijn beheersmaatregelen ingeregeld. Deze maatregelen zijn niet over de gehele breedte van ons bedrijf effectief. Waar nodig hebben we aanvullende maatregelen genomen.

Bij DAS worden risico's onderverdeeld in drie categorieën: strategisch, financieel en operationeel. Onder de categorie 'operationeel' vallen ook IT-risico's en het risico van het niet voldoen aan wet- en/of regelgeving. Omdat we sinds de structuurwijziging een verzekerings-holding zijn die verschillende entiteiten omvat, zijn er ook risico's die zich specifiek laten duiden als 'intra groep-risico's' binnen DAS Groep. Deze geïdentificeerde risico's hebben we apart benoemd naast bovengenoemde driedeling.

Hieronder zijn schematisch de risico's per categorie weergegeven met de bijbehorende risk appetite (laag, midden of hoog), blootstelling en financiële impact in 2022. Na dit schematische overzicht worden de risico's stuk voor stuk toegelicht en wordt de beheersing van het risico toegelicht.

Strategische risico's	Risk appetite	Blootstelling	Fin. impact
- Verdienmodel	M	▲	H
Financiële risico's	Risk appetite	Blootstelling	Fin. impact
- Kapitaalrisico	M	=	M
- Marktrisico	M	▼	H
- Tegenpartij-kredietrisico	M	=	L
- Verzekeringstechnisch risico	M	▲	M
Operationele risico's	Risk appetite	Blootstelling	Fin. impact
- Cybercrime risico	L	=	L
- Klimaatrisico	L	=	L
- Risico niet voldoen aan wet- en regelgeving	L	▲	L
Intragroep risico's	Risk appetite	Blootstelling	Fin. impact
- Risico op onvoldoende of versnipperde focus	M	=	L
- Juridische claims	M	=	L
- Risico niet voldoen aan belasting wetgeving	M	=	L

Legenda: L - laag, M - midden, H – hoog, = - gelijk gebleven, ▲ - gestegen en ▼ - gedaald

Strategische risico's

Beschrijving

Onze strategische risico's, waaronder de toekomstvastheid van ons verdienmodel, vormen de input voor onze ORSA (Own Risk and Solvency Assessment). In de ORSA wordt de mogelijke impact van de strategische risico's op onze kapitaalspositie beoordeeld. Uit de ORSA van 2022 blijkt dat we voldoende vermogen hebben om de effecten van de in de ORSA 2022 benoemde risicoscenario's op het strategisch meerjarenplan 2022-2026 binnen de Solvency II-kapitaaleisen op te vangen gelet op gedefinieerde managementacties. DAS is primair gericht op de Nederlandse markt: die verzadigd is en een gelimiteerd aantal concurrenten kent. Om rendabele groei te kunnen behouden is bewust zijn op kosten en verdere reductie daarin nodig. Met deze focus wordt de aangescherpte strategie als uitvoerbaar beschouwd. Een scenario van een pandemie met een economische crisis (waaronder toenemende inflatie en krapte arbeidsmarkt) en een scenario waarin ook klimaatrisico (inclusief de impact van de klimaattransitie), verruiming van de vrije keuze rechtshulp en ander claimgedrag is opgenomen, hebben de meeste impact op onze solvabiliteitspositie. Waar nodig zijn managementacties gedefinieerd en doorgerekend om inzicht te krijgen in de effectiviteit ervan. In de ORSA is ook vastgesteld dat de managementacties het gewenste effect sorteren.

Risk appetite, blootstelling, impact

De risk appetite van ons verdienmodel is 'midden'. De blootstelling aan dit risico is voor ons gestegen mede door externe factoren (waaronder inflatie) maar ook toename van claims als gevolg van de verjuridisering van de maatschappij) in vergelijking met 2021. De risk appetite is overschreden. De financiële impact, vooral door externe factoren, was 'hoog' in 2022.

Maatregelen

Onze strategie zorgt ervoor dat ons verdienmodel toekomstbestendig blijft. Door onder andere in te zetten op digitalisering is het de bedoeling om onze dienstverlening verder te optimaliseren en tegelijkertijd onze kosten te reduceren. Om onze strategie te realiseren worden initiatieven bestuurd door middel van portfoliomanagement en onze risk appetite.

Financiële risico's**Kapitaalrisico****Beschrijving**

Als zelfstandige onderneming moeten we in staat zijn om een financieel gezonde bedrijfsvoering te voeren. We moeten voldoende gekapitaliseerd zijn om aan onze (verzekerings)verplichtingen te kunnen voldoen. Naast de wettelijke norm hanteren we interne solvabiliteitsnormen.

Risk appetite, blootstelling, impact

De risk appetite van dit risico is 'midden'. De blootstelling aan dit risico is voor ons gelijk gebleven in vergelijking met 2021. Er is geen overschrijding geweest van de risk appetite. De financiële impact in 2022 was 'midden', omdat er geen extra kosten zijn gemaakt om voldoende gekapitaliseerd te blijven.

Maatregelen

De Solvency II-ratio is in 2022 afgenomen. Elk kwartaal wordt binnen de governance gemonitord en gerapporteerd of nog aan de wettelijke en interne normen wordt voldaan. Daar waar nodig worden maatregelen genomen zoals wijziging van de quota share in ons herverzekeringscontract.

Marktrisico**Beschrijving**

Het marktrisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de financiële situatie, als direct of indirect gevolg van schommelingen in het niveau en de volatiliteit van de marktprijzen van activa, verplichtingen en financiële instrumenten. Onder het marktrisico vallen onder andere het liquiditeitsrisico, het valutarisico, het beleggingsrisico en het renterisico. Het financieel risicobeleid geeft kaders voor de wijze waarop deze risico's worden beheerd.

Risk appetite, blootstelling en impact

De risk appetite van dit risico is 'midden'. Door ongunstige marktomstandigheden (oorlog in Oekraïne, hoge inflatie en sterk gestegen rentes) heeft dit risico zich in 2022 concreet gemanifesteerd. Bij het overschrijden van de risk appetite zijn passende maatregelen genomen. De financiële impact in 2022 was 'hoog', omdat DAS onder andere geconfronteerd werd met een substantiële daling in de marktwaarde van de aandelen- en obligatiefondsen. Door de daling in het totale beleggingsvolume is de blootstelling aan marktrisico per ultimo 2022 wel afgenomen in vergelijking met 2021.

Maatregelen

Belangrijke maatregelen ter beheersing van het marktrisico zijn bijvoorbeeld het periodiek uitvoeren van een asset-liability-managementstudie (ALM), het uitvoeren van stresstesten (het kwantificeren van de impact van extreme gebeurtenissen op de waarde van de beleggingsportefeuille) en het toepassen van beleggingsbeleid. De ALM-studie is een analyse waarbij een afweging plaatsvindt tussen het rendement en het risico binnen de gestelde kaders van risicobereidheid, kapitaalbeleid en de vereisten vanuit Solvency II. De resultaten van de ALM-studie worden gebruikt om invulling te geven aan het beleggingsplan en de beleggingsrichtlijnen. We hebben het directe beheer van de beleggingsportefeuille uitbesteed, maar monitoren deze nauwgezet. Om op de lange termijn aantrekkelijke beleggingsrendementen te kunnen behalen is het geen streven voor DAS om het marktrisico volledig te minimaliseren.

Tegenpartij-kredietrisico

Beschrijving

Het kredietrisico of tegenpartij-kredietrisico is het risico op een ongunstige verandering in de financiële situatie door het niet-nakomen van een verplichting door een tegenpartij, of door een verslechtering van de kredietwaardigheid van die tegenpartij. Het financieel risicobeleid geeft kaders voor de manier waarop dit risico wordt beheerst. Belangrijke tegenpartijen voor ons zijn (her)verzekeraars en financiële instellingen en partijen in de beleggingsportefeuille.

Risk appetite, blootstelling, impact

De risk appetite van dit risico is 'midden'. In vergelijking met 2021 is de blootstelling aan dit risico gelijk gebleven. Het risico is binnen de risk appetite gebleven. De financiële impact in 2022 was 'laag'.

Maatregelen

Maatregelen om het tegenpartij-kredietrisico te beperken richten zich op de kwaliteit van de tegenpartij. Bij de aanstelling van distributiepartners wordt een externe kredietbeoordeling uitgevoerd en hanteren we minimale creditratings voor toegestane tegenpartijen. Het tegenpartij-kredietrisico bij de beleggingen is voor ons relatief beperkt, omdat het grootste deel van de beleggingen minimaal een AA-rating heeft. Daarnaast zijn kwantitatieve grenzen gesteld aan de maximale omvang van individuele posities van de beleggingsportefeuille en aan de maximale omvang van posities in bedrijfsobligaties zonder rating. Liquide middelen zetten we uitsluitend uit bij financiële instellingen die onder toezicht staan en die voldoen aan de eisen van kredietwaardigheid.

Verzekeringstechnisch risico

Beschrijving

Het verzekeringstechnisch risico is het risico op negatieve financiële gevolgen, doordat inadequate aannames zijn gedaan bij de premiestelling en de verzekeringstechnische voorzieningen. Of doordat de schadebetalingen, de kosten of de (ontwikkeling van de) verzekeringstechnische voorzieningen in ongunstige zin afwijken van de aannames die zijn gebruikt bij de premiestelling en de reservering. We streven naar een gezond technisch resultaat en een rendabele groei en we accepteren in beperkte mate de risico's die dit bedreigen. Ons financieel risicobeleid geeft kaders voor de manier waarop we dit risico beheersen.

Risk appetite, blootstelling en impact

De risk appetite van dit risico is 'midden'. De blootstelling aan dit risico is gestegen in vergelijking met 2021. De hogere inflatie zorgt voor extra onzekerheid in toekomstige schadebetalingen, daarnaast zien wij in de tweede helft van 2022 een toename in het aantal meldingen. De verslechtering van de economische situatie kan verzekerden ertoe doen besluiten hun rechtsbijstandverzekering op te zeggen. In 2022 is de risk appetite niet overschreden. De financiële impact afgelopen jaar was 'midden'.

Maatregelen

Belangrijke maatregelen om verzekeringstechnische risico's te beheersen, zijn het toepassen van acceptatie- en voorzieningenbeleid, herverzekeringsbeleid, het monitoren van trends en veranderingen in claimgedrag en het monitoren van de toereikendheid van de voorzieningen. De verzekeringstechnische risico's waar DAS Rechtsbijstand aan blootstaat, hebben betrekking op de juridisering van de samenleving en de veranderingen van wet- en regelgeving in Nederland. Een voorbeeld daarvan is de beoogde wet- en regelgeving om de stikstofuitstoot te beperken. De mate waarin de juridisering van de samenleving zich ontwikkelt en de invoering van nieuwe wet- en regelgeving kunnen direct gevolgen hebben voor DAS Rechtsbijstand. Als gespecialiseerde rechtsbijstandsverzekeraar is er bij DAS Rechtsbijstand sprake van een concentratie van verzekeringstechnische risico's. Juist als specialist heeft DAS Rechtsbijstand haar organisatie en processen zodanig ingericht dat de risico's continu bewaakt en gevolgd worden en er, als het nodig is, tijdig en adequaat wordt ingegrepen.

Operationele risico's

Het risicomanagement- en interne controle beleid bevat de uitgangspunten voor de beheersing van deze risico's, aangevuld met de kaders van de risicobereidheid. Voor specifieke risico's geldt aanvullend beleid, zoals het integriteitsbeleid, inkoop- en uitbestedingsbeleid en beleid voor businesscontinuïteit.

Om operationele risico's te identificeren en te analyseren, worden risk self assessments uitgevoerd op processen. Daar waar nodig worden beheersmaatregelen genomen om risico's in processen te beheersen. De eerste lijn voert deze maatregelen uit en ziet toe op de effectiviteit. De tweede lijn monitort en toetst dat periodiek.

Cybercrime-risico

Beschrijving

Het cybercrime-risico is het risico dat er onvoldoende weerbaarheid of weerstand is tegen cybercrime-aanvallen (zoals ransomware, andere malware en DDos-aanvallen) die zó van invloed zijn dat de reguliere bedrijfsvoering niet kan worden voortgezet en we als gevolg daarvan niet kunnen voldoen aan onze verplichting om wet- en regelgeving na te leven, waarmee financiële risico's (boetes van toezichthouders, claims van klanten, betaling van losgeld) en ook reputatieschade worden geriskeerd.

Risk appetite, blootstelling en impact

De risk appetite van dit risico is 'laag'. De blootstelling aan dit risico is niet veranderd ten opzichte van vorig jaar en blijft hoog mede door een continue hoge dreiging van buitenaf. Er zijn passende maatregelen genomen in 2022 om binnen de gestelde risk appetite te blijven. De financiële impact was in 2022 'laag'.

Maatregelen

Om dit risico te beperken zetten we onder andere in op het inrichten en onderhouden van beheersmaatregelen op het vlak van privacy, informatiebeveiliging en cyber security (bijvoorbeeld meer penetratietesten, continue monitoring en crisissimulaties), het stimuleren van bewustzijn bij medewerkers, lijnmanagement en directie en door het monitoren van dit risico in het ORSA-proces en de uitgevoerde thematische SIRA.

Bij toenemende dreiging van een cybercrime-aanval hanteren we een proces waarin extra maatregelen worden genomen om de continuïteit van onder andere onze dienstverlening te waarborgen.

Klimaatrisico

Beschrijving

Het klimaatrisico is het risico dat wij lopen als gevolg van klimaatverandering en de overgang naar een klimaat-neutrale economie. De verwachting is dat klimaatrisico's ons vooral kunnen raken in de vorm van meer claims en een hogere schadelast, wanneer op grotere schaal de effecten van klimaatverandering in de samenleving worden gevoeld (fysiek risico). Ook veranderingen in wet- en regelgeving om klimaatverandering tegen te gaan (transitie-risico) hebben effect op onze beleggingen en bedrijfsvoering. De wijzigingen in wet- en regelgeving gerelateerd aan de stikstofcrisis kunnen resulteren in een hoger aantal schademeldingen.

Risk appetite, blootstelling en impact

De risk appetite van het klimaatrisico is 'laag'. De blootstelling aan dit risico is voor gelijk gebleven. De risk appetite is niet overschreden. De financiële impact in 2022 was 'laag'.

Maatregelen

Ons beleggingsbeleid richt zich op duurzame beleggingen. In de ORSA 2022 is in diverse stress-scenario's aandacht voor klimaatrisico's. Dit uit zich in de scenario's door enerzijds meer claims die klimaat gerelateerd zijn en anderzijds toenemende wet- en regelgeving op dit vlak. Binnen het operationaliseren van de strategie zijn twee initiatieven die rechtstreeks gerelateerd zijn aan duurzaamheid. Eén initiatief is erop gericht om onder andere onze doelstelling 'het recht toegankelijk maken voor iedereen' door onze hele bedrijfsvoering toe te gaan passen. Het andere initiatief is gericht op 'sustainable reporting', om zorg te dragen dat we voldoen aan bestaande en alle nieuwe vereisten op dat vlak.

Qua huisvesting hebben we maatregelen genomen om de CO₂-uitstoot van onze vestigingen te reduceren. Daarnaast wordt gebruik van de fiets gestimuleerd door ons fietsplan, evenals het gebruik van het openbaar vervoer in plaats van de auto en/of motor voor het woon-werkverkeer.

Veranderingen in wet- en regelgeving om klimaatverandering tegen te gaan worden door ons nauwlettend gemonitord in relatie tot onze productvoorwaarden. Zo

hebben we in het kader van de stikstofcrisis onze productvoorwaarden voor ons agrarische rechtsbijstandverzekering aangepast.

Risico van het niet voldoen aan wet- en/of regelgeving

Beschrijving

Onder dit risico valt onder andere het niet voldoen aan nationale en/of internationale wet- en regelgeving en/of verzoeken van toezichthouders.

Risk appetite, blootstelling en impact

De risk appetite van het niet voldoen aan wet- en/of regelgeving is 'laag'. De blootstelling aan dit risico is voor ons toegenomen door belangrijke wijzigingen in wet- en regelgeving zoals bijvoorbeeld de CSRD en de Pensioenwet. In 2022 zijn passende maatregelen genomen bij overschrijdingen van de risk appetite in het kader van de Sanctiewet. De financiële impact was in 2022 'laag'.

Maatregelen

In het kader van het voldoen aan wet- en/of regelgeving speelt de beheersing van de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming), de IDD (Insurance Distribution Directive) en de Sanctiewet een voorname rol. Daarnaast is het afgelopen jaar ook het Product Approval en Review Proces (PARP)-beleid voor zowel verzekerde als niet-verzekerde dienstverlening aangescherpt. Het PARP-proces is nu volledig uitgekristalliseerd en ook goed ingericht en vastgelegd in een systeem. Hierdoor hebben we goed inzicht in en kunnen we beter inspelen op interne en externe ontwikkelingen, zodat we onze producten en diensten up-to-date houden voor onze klanten.

In het kader van de Sanctiewetgeving is als gevolg van intern geconstateerde tekortkomingen in de interne beheersing een verbeterprogramma opgesteld. Doel van dit verbeterprogramma is om beter in staat te zijn onze relaties en de daarbij behorende Ultimate Beneficial Owners te toetsen aan wettelijke vereisten en daarmee te voldoen aan de verplichtingen vanuit de Sanctiewet. De uitvoering van dit verbeterprogramma heeft de hoogste prioriteit bij diverse afdelingen en de directie. De verwachting is dat dit verbeterprogramma medio 2023 afgerond is.

In het kader van compliance met wet- en regelgeving heeft een voormalige dochtermaatschappij DAS op de hoogte gesteld dat zij de concept-bevindingen van een langlopend onderzoek van de toezichthouder heeft ontvangen. Hierbij is sprake van een risico dat de betreffende voormalige dochtermaatschappij mogelijk niet op alle punten heeft voldaan aan wet- en/of regelgeving. De afstemming over het concept-rapport loopt nog. In de verkoopovereenkomst van deze entiteit is opgenomen dat DAS de koper van de voormalige dochtermaatschappij vrijwaart voor een eventuele boete ten aanzien van dit onderzoek, dat reeds voorafgaand aan de verkoop was aangevangen.

Om het risico van het niet voldoen aan wet- en/of regelgeving te beheersen, is in 2022 een monitoringskalender uitgevoerd. In dat kader is onder andere

gerapporteerd over de Eed of belofte en Meldkanalen ongewenst gedrag. Daarnaast hebben wij ons proces verbeterd om wijzigingen in wet- en regelgeving tijdig te signaleren en daar adequate opvolging aan te geven. De Compliance-functie heeft in het proces de taak te toetsen of inderdaad aantoonbaar voldaan wordt aan nieuwe en/of gewijzigde wet- en regelgeving.

Intragroeprisico's

Deze paragraaf beschrijft het risico tussen de entiteiten van DAS Groep (DAS Holding N.V., DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. en DAS Legal Services B.V.) met als doel meer inzicht te geven in de risico's zelf, de onderlinge samenhang en de materialiteit.

Risico op onvoldoende of versnipperde focus

Beschrijving

De drie entiteiten van DAS Groep (DAS Holding N.V., DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. en DAS Legal Services B.V.) worden bestuurd door dezelfde directie. De directie draagt zorg voor de strategie en is eindverantwoordelijk voor het behalen van de strategische doelstellingen. Dit betekent dat niet alleen de directie maar ook het senior management doelstellingen heeft op het gebied van zowel verzekerings- als niet-verzekeringsactiviteiten.

Onze besturing of governance is ingericht naar de aard van de werkzaamheden. Claimbehandeling is bijvoorbeeld één domein, ongeacht hoe het wordt gefinancierd (premies of directe facturen). Als gevolg hiervan worden de prestaties van deze twee bedrijfsactiviteiten niet strikt beheerd op het algemene niveau, maar in plaats daarvan in elk respectievelijk domein. Er is dus niet één functie die het totaaloverzicht heeft en direct verantwoordelijk is voor de niet-verzekerde dienstverlening, maar een gezamenlijke sturing afhankelijk van het betreffende domein. Deze wijze van besturing stelt ons bloot aan het risico dat er te weinig aandacht is voor niet-verzekeringsdiensten. Dit kan leiden tot onderpresteren van de business unit, het niet tijdig kunnen realiseren van gestelde doelen of uiteindelijk verlies aan toekomstvastheid van ons businessmodel.

Risk appetite, blootstelling, impact

Onze risk appetite voor dit risico is 'midden'. De blootstelling aan dit risico is gelijk gebleven als vorig jaar. De financiële impact is laag tot gemiddeld.

Maatregel

Om dit risico te mitigeren, worden alle strategische initiatieven gemanaged door portfoliomanagement. Dit zorgt voor een overall beeld van hoe het niet-verzekerings-bedrijfsmodel presteert, en zo nodig kan er worden bijgestuurd.

Juridische claims

Beschrijving

Met het afstoten van de incassoactiviteiten eind 2021 zijn tijdens de verkoop afspraken gemaakt over de afwikkeling van een aantal zaken, waaronder meldingen van toezichthouders over eventuele niet-nakoming van de wet- en regelgeving en mogelijk daaruit voortvloeiende boetes.

Risk appetite, blootstelling, impact

Onze risk appetite voor dit risico is 'midden'. De blootstelling aan dit risico is gelijk gebleven als vorig jaar. De financiële impact is laag.

Maatregel

Als mitigerende actie worden de ontwikkelingen rond deze niet-naleving nauwlettend gevolgd.

Risico van het niet-voldoen aan belastingwetgeving

Beschrijving

De samenloop van belastingen op verzekerde en niet-verzekerde diensten in relatie tot de btw is complex.

Risk appetite, blootstelling, impact

Onze risk appetite voor dit risico is 'midden'. De blootstelling aan dit risico is gelijk gebleven als vorig jaar. De financiële impact is laag.

Maatregel

Als mitigerende actie worden de ontwikkelingen rond deze overtreding nauwlettend gevolgd door onze fiscalist en in overleg met onze externe adviseur.

Solvency II

De Solvency II-wetgeving heeft als hoofddoel om de belangen van de klant - de polishouder - te beschermen. Daarnaast is de Solvency II-wetgeving erop gericht om de Europese verzekeringsmarkt te harmoniseren en de risicobewustheid bij zowel het bestuur als de toezichthouders van verzekeringsmaatschappijen te verbeteren. Doordat Solvency II een risicogebaseerd toezichtregime voor verzekeraars is, geeft dit duidelijk zicht op de daadwerkelijke risico's die DAS loopt.

DAS stuurt op de solvabiliteit van DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. en hanteert voor de bepaling van de kapitaaleisen het door de toezichthouders geformuleerde standaardmodel.

De solvabiliteit wordt gemanaged door te werken met een ondergrens van 110% (de minimaal vereiste interne solvabiliteit) en een trigger tot actie die ligt op 140% (de interne normsolvabiliteit) om zodoende voldoende financiële flexibiliteit te waarborgen. Als de solvabiliteit op enig moment onder de interne normsolvabiliteit van 140% dreigt te komen, worden er maatregelen getroffen om de solvabiliteit te herstellen. De te nemen maatregelen zijn afhankelijk van de verwachte ontwikkeling van de solvabiliteit en zijn in het kapitaalmanagementbeleid beschreven. In de ORSA (Own Risk and Solvency Assessment) wordt jaarlijks binnen het meerjarenplan de ontwikkeling van de interne normsolvabiliteit getoetst aan de hand van verschillende scenario's. Wanneer de omstandigheden daartoe aanleiding geven, kan de ORSA ook frequenter worden uitgevoerd. DAS acht de interne normsolvabiliteit van 140% voldoende om eventuele negatieve ontwikkelingen in de genoemde risico's in de risicomangementparagraaf op te vangen. Uit de ORSA van 2022 blijkt dat DAS voldoende vermogen heeft om de effecten van de in de ORSA 2022 benoemde risico-scenario's op het strategisch meerjarenplan 2022-2026 binnen de Solvency II-kapitaaleisen op te vangen, gegeven de gedefinieerde managementacties.

De solvabiliteitsratio van DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. bedraagt per 31 december 2022 152%.

In onderstaande tabel wordt de solvabiliteitspositie onder Solvency II weergegeven:

Bedragen x € 1.000	31 dec 2022	31 dec 2021	Mutatie
Eigen vermogen (EV)*	114.999	143.893	-28.894
Solvabiliteits- kapitaalvereiste (SCR)	75.794	78.458	-2.664
Solvabiliteitsratio (EV/SCR)**	152%	183%	-31%

* Betreft eigen vermogen op basis van Solvency II-waarderingsgrondslagen.

** De wettelijke Solvency II-ratio 2022 is pas definitief na submittie aan de toezichthouder.

Het eigen vermogen wordt gewaardeerd op basis van de economische waarde. Het eigen vermogen bestaat uit Tier 1-kapitaal en Tier 3-kapitaal. Het Tier 3-kapitaal is gelijk aan de uitgestelde belastingvordering (DTA) en de rest van het eigen vermogen bestaat uit Tier 1-kapitaal. De uitgestelde belastingvordering mag volledig worden meegenomen in het eigen vermogen, omdat wordt voldaan aan Artikel 82 van de Solvency II Delegated Acts.

De solvabiliteitsratio (EV/SCR) is gedaald ten opzichte van 2021. De oorzaak hiervan is een sterke daling van het eigen vermogen (EV), dat slechts voor een klein deel wordt opgevangen door een daling van het solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR). Het solvabiliteitskapitaalvereiste voor het schadeverzekeringstechnisch risico is gedaald door een daling van de technische voorzieningen. Daarnaast is het solvabiliteitskapitaalvereiste voor het marktrisico gedaald als gevolg van de negatieve marktontwikkelingen in 2022. Ook het verliescompensatievermogen van uitgestelde belastingen is het afgelopen jaar afgenomen.

In de volgende tabel is de aansluiting weergegeven tussen het eigen vermogen zoals blijkt uit de jaarrekening van DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. en het eigen vermogen van DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. zoals opgenomen in de Solvency II-rapportage:

In miljoen €	31 december 2022
Eigen vermogen DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V.	107,3
Aanpassing immateriële vaste activa	-0,3
Aanpassing obligaties (inclusief lopende rente)	-7,7
<i>Aanpassing technische voorzieningen</i>	
Voorziening niet-verdiende premies	1,0
Voorziening te betalen schaden	28,1
Risicomarge	-10,2
	18,9
Aanpassing pensioenvoorziening	0,4
	11,3
Totaal voor effect belastingen	
Effect latente belastingen	-3,1
Totaal verschil jaarrekening en rapportage Solvency II	8,2
Verschil activa minus passiva	115,5
Bankgarantie	-0,5
Eigen vermogen rapportage Solvency II	115,0

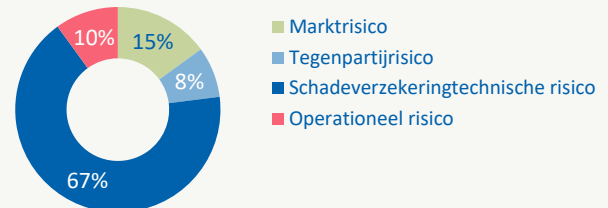
De verschillen tussen het eigen vermogen in de jaarrekening en in de Solvency II-rapportage kunnen als volgt worden verklaard:

- De aanpassing voor immateriële vaste activa is voor software licenties die geen marktwaarde hebben.
- De aanpassing voor obligaties is vanwege de waardering op marktwaarde in de Solvency II-rapportage in plaats van de geamortiseerde kostprijs in de jaarrekening.
- De voorziening voor niet-verdiende premies in de Solvency II-rapportage is bepaald op basis van de beste schatting en verwerking van toekomstige winsten uit toekomstige premies.
- De voorziening voor te betalen schaden in de Solvency II-rapportage is bepaald op basis van de beste schatting zonder prudentiemarge die wel in de jaarrekening is opgenomen.
- In de jaarrekening wordt geen risicomarge toegepast, maar alleen een prudentiemarge.
- De directieregeling voor pensioen is gebaseerd op IAS 19 (defined benefit-regeling).

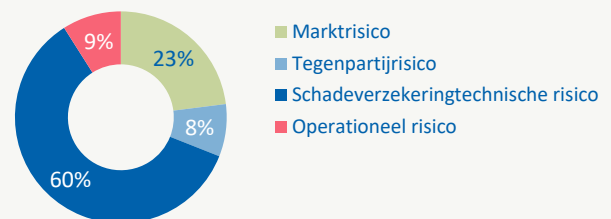
Vereiste solvabiliteit

Binnen de vereiste solvabiliteit vallen de volgende elementen:

31 december 2022

31 december 2021

Met 67% van de totale vereiste solvabiliteit is het schadeverzekeringstechnisch risico het belangrijkste financiële risico binnen DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. Dit risico komt met name tot uitdrukking in de volatiliteit omtrent het aantal meldingen en de hoogte van externe schadekosten. DAS mitigeert een deel van het schadeverzekeringstechnisch risico door ieder jaar een quota-share-herverzekeringsovereenkomst af te sluiten.

Het marktrisico (15%) wordt met name veroorzaakt doordat een deel van de beleggingsportefeuille in aandelen is belegd, waarover om die reden aandelenrisico wordt gelopen. Daarnaast wordt ook rente-, spread- en valutarisico gelopen. Om de belangen van de polishouder optimaal te borgen, worden de technische voorzieningen op best estimate, inclusief een opslag, belegd in obligaties met een AAA- of een AA-rating. Om het renterisico te minimaliseren is het beleid om deze beleggingen en de technische voorziening zoveel mogelijk af te stemmen op de looptijd. Aangezien het schadeverzekeringstechnisch risico en het marktrisico samen 82% van de vereiste solvabiliteit betreffen, zijn de gevoeligheidsscenario's toegespitst op deze twee risicogroepen.

In onderstaande tabel wordt de gevoeligheid op het eigen vermogen (EV), de solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) en de solvabiliteitsratio van een aantal parameters weergegeven.

Bedragen x € 1.000	Eigen vermogen (EV)	Solvabiliteits- kapitaalvereiste (SCR)	Effect op solvabiliteits- ratio
Parameter			
Toekomstige (externe) schadebetalingen stijgen met 10%	-10.902	748	-15,7%
Rente daalt 1% (over de hele linie)	2.076	179	2,4%
Rente stijgt 1% (over de hele linie)	-1.876	-279	-1,9%
Aandelen dalen met 10%	-2.183	-355	-2,2%

Corporate governance en regelgeving

Algemeen

DAS Holding N.V., statutair gevestigd in Amsterdam, hoofdkantoor houdend in Amsterdam, is een naamloze vennootschap waarvan 50% van de B-aandelen in bezit zijn van ERGO Versicherung AG (uiteindelijke 100% aandeelhouder hiervan is Munich Re). De andere 50% (A-aandelen) is in het bezit van Nationale-Nederlanden Schadeverzekering Maatschappij N.V. (31%), ASR Deelnemingen N.V. (18%) en Stichting Beheer Aandelen DAS Holding (1%).

DAS Holding is een holdingmaatschappij. De voornaamste activiteiten van de groep bestonden in 2022 uit het verzekeren in de branche rechtsbijstand en het verlenen van juridische diensten.

De activiteiten van DAS-groep vallen onder (groeps)toezicht van De Nederlandsche Bank (DNB). Rechtsbijstand-verzekeraar DAS Rechtsbijstand valt onder gedragstoezicht van de Autoriteit Financiële Markten (AFM). DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. (DAS Rechtsbijstand), waarvan DAS Holding 100% aandeelhouder is, heeft een Solvency II-vergunning. Voor de groepsstructuur onder DAS Holding wordt verwezen naar de algemene toelichting van de geconsolideerde jaarrekening.

De corporate-governance-structuur van DAS is gebaseerd op het gemitigeerde structuurregime, waardoor bepaalde bevoegdheden aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders toekomen. Hoe dat werkt, wordt hieronder bij de diverse organen uiteengezet. De wijze waarop de governance is geregeld, is vastgelegd in de statuten en diverse reglementen en charters, aangevuld met beleidsdocumenten. Omwille van efficiëntie is er een personele unie tussen DAS Holding en DAS Rechtsbijstand zowel voor de directie als de Raad van Commissarissen.

DAS hecht veel belang aan een actieve en zorgvuldige invulling van corporate governance en compliance. De directie en de Raad van Commissarissen hebben een integrale verantwoordelijkheid voor de afweging van de belangen van de verschillende stakeholders van DAS, gericht op de continuïteit van de onderneming. Hierin wordt meegewogen het klantbelang, de rol als werkgever van bijna 1.300 mensen, een sociaal-maatschappelijke verantwoordelijkheid en het creëren van waarde op de lange termijn. Deze verantwoordelijkheid werd ook in 2022 actief ingevuld. DAS streeft ernaar dat haar beleid en de genomen maatregelen in overeenstemming zijn met het wettelijk kader, de relevante regelgeving, waaronder de op de Wet financieel toezicht gebaseerde uitvoeringsregelingen, de beleids- en gedragsrichtlijnen van het Verbond van Verzekeraars en de uit toepasselijke gedragscodes voortvloeiende eisen. De beheersing van compliance-risico's is in het internal control framework geïntegreerd.

Besluitvorming op alle niveaus is zorgvuldig voorbereid en gedocumenteerd, en vergaderingen worden genotuleerd.

Verantwoordelijkheden en rol in de corporate governance

Directie

De directie is verantwoordelijk voor het bestuur van de vennootschap en vertegenwoordigt die. Dit houdt in dat zij verantwoordelijk is en besluitvormingsbevoegdheid heeft voor de dagelijkse activiteiten van DAS, in overeenstemming met de uitgangspunten zoals die zijn geformuleerd in de statuten. De directie is verantwoordelijk voor de bepaling en realisatie van de strategie, en daarmee voor het creëren van langetermijnwaarde voor stakeholders, voor de gang van zaken en de resultaten, voor het inventariseren van risico's en het mitigeren daarvan waar nodig, voor het zorgdragen voor een goed functionerend systeem van risicomanagement en interne controles, voor het opstellen van de jaarrekeningen, het budget en de overige rapportages, voor compliance met wet- en regelgeving en het regelen van mogelijkheden om misstanden te melden zonder repercuties (klokkenluidersbeleid).

Naast het borgen van de continuïteit van de onderneming is een van de belangrijke doelstellingen van de directie het creëren van langetermijnwaarde voor de onderneming en haar stakeholders. De directie onderschrijft het principe dat good governance rekening houdt met alle groepen en individuen die direct en indirect het bereiken van de doelstellingen van de onderneming beïnvloeden of erdoor worden beïnvloed, zoals medewerkers, klanten, aandeelhouders, businesspartners, leveranciers en maatschappelijke groeperingen. Daarom draagt de directie zorg voor een evenwichtige afweging van de belangen van alle bij DAS betrokken partijen, en houdt daarbij rekening met de continuïteit van DAS, de maatschappelijke omgeving waarin DAS actief is en de toepasselijke regelgeving en codes.

Bepaalde besluiten van het bestuur die van significante invloed kunnen zijn op het risicoprofiel van de onderneming zijn, conform de statuten, onderhevig aan goedkeuring door de Raad van Commissarissen. Besluiten die de identiteit of het karakter van de onderneming in belangrijke mate veranderen zijn onderworpen aan goedkeuring door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Benoeming, samenstelling en diversiteit

De leden van de directie worden benoemd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, volgend op een bindende voordracht van de Raad van Commissarissen. De directieleden kunnen door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders worden geschorst of ontslagen.

Elk lid van de directie moet de meest significante risico's waarmee de onderneming kan worden geconfronteerd en de daaruit resulterende kapitaalvereisten kunnen begrijpen. Directieleden moeten vooral adequate kennis hebben van de interne organisatie van DAS, de businessmodellen van de verschillende entiteiten, en de verbindingen en relaties tussen die entiteiten.

Het niveau van de vereiste detailkennis kan per lid verschillen, hoewel elk lid voldoende kennis op elk gebied moet hebben om in staat te zijn andere leden binnen de directie te kunnen controleren.

Bij de toewijzing van de respectievelijke taken binnen de directie aan de individuele leden, wordt rekening gehouden met zijn/haar kennis en competenties. Specifieke kennis van een lid over een bepaalde divisie of entiteit zal geen invloed hebben op de algehele verantwoordelijkheid van de andere leden. Een delegatie van taken aan een lid zal geen impact hebben op de algemene of definitieve verantwoordelijkheid van de directie.

Op deze manier zorgt de directie ervoor dat DAS op een professionele wijze wordt bestuurd en gecontroleerd. Als het voornemen bestaat om de samenstelling van de directie te wijzigen, moet de collectieve kennis van de gezamenlijke leden altijd op een passend niveau gehandhaafd blijven. De directie bestaat momenteel uit één vrouw en drie mannen. Bij het invullen van vacatures in het bestuur wordt uitdrukkelijk gezocht naar een kandidaat die een bijdrage levert aan de diversiteit, in aanvulling op de andere eisen uit het individuele functieprofiel. In navolging van de wetgeving die in 2022 is ingegaan, houdt DAS, gegeven een bestuur van vier personen, een streefgetal van minimaal 25% mannen en 25% vrouwen aan. Aan deze eigen doelstelling is voldaan.

Om het vereiste niveau van kennis en expertise bij te houden worden leden van de directie geacht aan het permanente-educatiebeleid van DAS te voldoen. Dat beleid wordt uiteengezet onder de noot Mens en Maatschappij.

Op 9 januari 2023 is Jim van Hees gestart als interim-CFRO, hij neemt de taken en verantwoordelijkheden over van Jean-Pierre van Lieshout die per 1 februari 2023 uit dienst trad.

Beloning directie

Het beloningsbeleid van de directie is vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De toepassing van dat beleid vindt plaats onder toezicht van de Remuneratie-, Selectie- en Nominatiecommissie van de Raad van Commissarissen.

Bij het vaststellen van de beloning gelden onder meer de volgende algemene uitgangspunten.

- De hoogte van de beloning moet marktconform zijn en daarmee aantrekkelijk om bij DAS te komen en te blijven werken.
- Het beloningsbeleid bevordert de integriteit van de directie en de soliditeit van de onderneming met een focus op zowel de korte- als de langetermijnbelangen van de onderneming.
- Het voldoet aan verplichtingen die voortvloeien uit wet- en regelgeving.
- Er moet zoveel mogelijk een relatie zijn tussen het economisch succes van de onderneming en de totale hoogte van de beloning.
- De structuur van de beloning moet niet aanzetten tot het nemen van ongewenste risico's.
- De beloning van de directie kent geen variabele beloningsbestanddelen.

Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen, bestaande uit vijf natuurlijke personen, is verantwoordelijk voor het toezicht op het beleid van de directie van DAS en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen. De commissarissen staan het bestuur met raad terzijde. De taken en verantwoordelijkheden zijn opgenomen in de statuten en het reglement van de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen heeft bepaalde specifieke taken ondergebracht in commissies en kan bevoegdheden delegeren aan het bestuur, mits binnen de beperkingen gesteld door de wet en de statuten van de onderneming.

Commissarissen worden benoemd voor een periode van vier jaar en mogen in beginsel maximaal drie zittingstermijnen aanblijven.

De Raad van Commissarissen heeft het recht om:

- de jaarrekening goed te keuren voordat die aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders voorgelegd wordt ter vaststelling;
- een bindende voordracht aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders te doen bij de benoeming van bestuurders;
- een voordracht aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van te benoemen commissarissen te doen. Als basis dient een profielschets van de leden van de Raad van Commissarissen, die voor het eerst bij vaststelling en vervolgens bij iedere wijziging wordt besproken in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Benoeming, samenstelling en diversiteit

De commissarissen worden benoemd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op basis van de voordracht door de Raad van Commissarissen. Als het vertrouwen in de Raad van Commissarissen door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt opgezegd, is het aan de Ondernemingskamer om een nieuwe raad te benoemen.

Op 15 februari 2022 werd Ulrike Timmer, hoofd Rechtsbijstandverzekeringen bij ERGO, lid van de Raad van Commissarissen als vervanger van James Henderson die medio 2021 uit dienst trad bij ERGO.

Per 22 april 2022 is Robin Clements, Executive Vice President bij KPN, lid geworden van de Raad van Commissarissen en voorzitter van de Remuneratie-, Selectie- en Nominatiecommissie. Hij vervult de vacature die was ontstaan door het aftreden van Rob van Holten, die inmiddels twee termijnen van vier jaar gediend had.

Bij de invulling van vacatures in de Raad van Commissarissen wordt uitgegaan van het standpunt dat de kandidaat een bijdrage moet leveren aan de diversiteit, in aanvulling op de andere eisen uit het individuele functieprofiel.

Het reglement van de Raad van Commissarissen bepaalt dat de leden na hun eerste benoeming een introductieprogramma volgen, waarin in elk geval aandacht wordt besteed aan de financiële verslaggeving door DAS en de specifieke aspecten die eigen zijn aan DAS en haar ondernemingsactiviteiten. Hieronder vallen bijvoorbeeld strategie, ethiek, cultuur, product approval en zorgplicht jegens de klant. DAS speelt bij deze introductieprogramma's en het programma van permanente educatie een faciliterende rol en draagt daarvan de kosten.

Op een soortgelijke wijze als bij de directie moet elk lid van de Raad van Commissarissen de meest significante risico's waarmee de onderneming kan worden geconfronteerd en de daaruit resulterende kapitaalvereisten kunnen begrijpen.

De Raad van Commissarissen streeft ernaar steeds in de raad zodanige commissarissen te benoemen dat de raad als geheel over de navolgende deskundigheden en vaardigheden beschikt:

- Actieve en actuele bestuurlijke kennis van de verzekeringsbranche en/of de branche van juridische dienstverlening, algemeen management, human-resource-management en commercie.
- Het vermogen om als Raad van Commissarissen zelfstandig, onafhankelijk en op effectieve wijze zijn taak te vervullen en het bestuur met advies bij te staan.

Ook binnen de Raad van Commissarissen kan het niveau van de vereiste detailkennis per lid verschillen, hoewel elk lid voldoende kennis op elk gebied moet hebben om in staat te zijn andere leden binnen de Raad van Commissarissen te kunnen controleren.

Bij de toewijzing van de respectievelijke taken binnen de Raad van Commissarissen aan de individuele leden, wordt rekening gehouden met zijn/haar kennis en competenties. Specifieke kennis van een lid over een bepaalde divisie of entiteit zal geen invloed hebben op de algehele verantwoordelijkheid van de andere leden. Een delegatie van taken aan een lid van de Raad van Commissarissen zal geen impact hebben op de algemene of definitieve verantwoordelijkheid van de Raad van Commissarissen.

Beloning Raad van Commissarissen

De onafhankelijke leden van de Raad van Commissarissen ontvangen een vaste vergoeding voor de uitoefening van hun werkzaamheden. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders stelt de beloning vast van de leden van de Raad van Commissarissen.

Aandeelhouders

De aandeelhouders zijn als kapitaalverschaffers stakeholders met bijzondere rechten en bevoegdheden. Aandelen die op naam luiden zijn verdeeld in twee klassen: A en B. De rechten daarvan zijn geheel gelijk, maar slechts één (rechts)persoon kan eigenaar zijn van alle B-aandelen.

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders heeft het recht om:

- de jaarrekening vast te stellen;
- commissarissen te benoemen op basis van de voordracht door de Raad van Commissarissen;
- de Raad van Commissarissen personen aan te bevelen om als commissaris voor te dragen;
- het bestuur te benoemen, volgend op een bindende voordracht van de Raad van Commissarissen;
- een bestuurder te schorsen of te ontslaan;
- het vertrouwen in de Raad van Commissarissen op te zeggen;
- het beloningsbeleid voor bestuurders vast te stellen en
- een bezoldiging aan commissarissen toe te kennen.

Ondernemingsraad

Net als andere stakeholders hebben medewerkers belang bij het welzijn van de onderneming. Door middel van de Centrale Ondernemingsraad genieten zij ook een vorm van medezeggenschap.

De Ondernemingsraad heeft het recht om:

- personen voor benoeming tot commissaris aan te bevelen en heeft een versterkt aanbevelingsrecht over de voordracht van een derde deel van de leden van de Raad van Commissarissen.
- adviezen te geven bij belangrijke besluiten die de aard en omvang van werk of de beloning daarvoor beïnvloeden.

Eed of belofte

De eed of belofte in de financiële sector is wettelijk verplicht voor alle beleidsbepalers en interne toezichthouders, maar ook voor medewerkers die het risicoprofiel van de onderneming wezenlijk kunnen beïnvloeden en voor medewerkers met rechtstreeks klantcontact. De Raad van Commissarissen, directie en genoemde medewerkers hebben allen de eed of belofte afgelegd.

Toetsing door De Nederlandsche Bank (DNB)

Het toezicht van DNB op financiële instellingen heeft als doel de soliditeit en integriteit van financiële instellingen te bevorderen opdat zij hun verplichtingen nakomen en het financieel systeem als betrouwbaar wordt beschouwd. Als onderdeel van haar wettelijke taak toetst DNB of de (beoogde) directieleden en commissarissen geschikt zijn om hun functie te vervullen en of hun betrouwbaarheid buiten twijfel staat. DNB beoordeelt bij de toetsing onder meer of de leden van het collectief elkaar goed aanvullen en als geheel voldoende algemene en specifieke kennis hebben van alle verschillende aspecten die relevant zijn voor de onderneming. In 2022 heeft DAS een beoogde commissaris voorgedragen voor toetsing op geschiktheid en betrouwbaarheid.

Naast bestuurders en commissarissen toetst DNB ook personen die behoren tot het 'tweede echelon' van DAS. Voor deze groep geldt echter dat DNB de betrouwbaarheidstoets uitvoert en dat DAS in principe de geschiktheidstoets uitvoert.

Deze groep bestaat voor DAS in ieder geval uit de Solvency-II-sleutelfunctionarissen: de compliance-functie, de risicomanagementfunctie, de actuariële functie en de internal-auditfunctie, maar ook andere personen, zoals leidinggevenden op het gebied van HR en Legal. In 2022 zijn geen leden van het tweede echelon voorgedragen voor toetsing door DNB.

Uitgangspunten beloning Identified Staff

Binnen DAS is een aantal functies aangemerkt als Identified Staff vanwege hun verantwoordelijkheid voor een significant deel van DAS en hun materiële invloed op het risicoprofiel van de onderneming. Het betreft in elk geval de leden van de directie, de Solvency-II-sleutelfuncties en enkele andere senior-managementfuncties.

Voor een juiste uitvoering van het beloningsbeleid van de werknemers die deel uitmaken van de groep Identified Staff zijn verantwoordelijkheden belegd bij de directeur HR en de manager Risk Management. De beloning van de groep Identified Staff kent geen variabele beloningsbestanddelen.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

In het kader van haar commitment om langetermijnwaarde te creëren voor alle stakeholders neemt DAS haar verplichting om verantwoord te ondernemen serieus. In het hoofdstuk Mens en Maatschappij wordt gerapporteerd over hoe DAS omgaat met haar verantwoordelijkheden voor zaken zoals werkgeverschap, bestrijding van corruptie, mensenrechten en verantwoord beleggen.

De Directie

Hanneke Jukema (1964)**Chief Executive Officer**

Hanneke is sinds 1 juli 2018 Chief Executive Officer bij DAS Holding. De afdelingen HR, Corporate Legal Affairs, Corporate Communicatie en Marketingcommunicatie, Internal Audit en Programmamanagement rapporteren aan haar. Na bij verschillende verzekeraars en banken te hebben gewerkt deed Hanneke zeventien jaar op directieniveau ervaring op bij Delta Lloyd en OHRA, en was ze CEO van ABN AMRO Verzekeringen. Hanneke is sinds 1 januari 2021 lid van de Raad van Commissarissen bij CZ en voorzitter van de ARC sinds januari 2022.

Jean-Pierre van Lieshout (1972)**Chief Financial & Risk Officer**

Jean-Pierre begon op 1 oktober 2018 als Chief Financial & Risk Officer bij DAS Holding. De afdelingen Accounting, Reporting & Control, Actuarial, Risk Management, Compliance & Integriteit en Facilities & Procurement rapporteren aan hem. Hiervoor werkte hij bij verschillende accountantsorganisaties en vervulde hij diverse financiële en managementfuncties bij ING Group en Nationale-Nederlanden. Voordat hij bij DAS begon, was Jean-Pierre Chief Risk & Finance Officer bij a.s.r. Schade.

Charles Staats (1969)**Chief Commercial Officer**

Charles is sinds 2007 werkzaam bij DAS en bekleedde verschillende directiefuncties. Momenteel is hij Chief Commercial Officer bij DAS Holding. Hij is verantwoordelijk voor de afdelingen Sales, Marketing, Business Development & Innovation en het Data Science Team. Voordat hij bij DAS begon, was Charles Commercieel Directeur bij GGN en bekleedde hij management- en directiefuncties bij RDC Datacentrum en MarktSelect BV.

Jaap Witteveen (1967)**Chief Transformation Officer**

Jaap is per 1 augustus 2019 toetreden tot de directie van DAS Holding als Chief Transformation Officer. Hij is verantwoordelijk voor de afdelingen ICT & Information Security Management en Juridische Hulpverlening. Jaap bekleedde een reeks directiefuncties bij verschillende banken, waaronder KAS Bank, waar hij sinds 2014 als Chief Operations Officer verantwoordelijk was voor Operations, IT, Facility Management en HR. Daarvoor heeft hij diverse directiefuncties vervuld in de financieel-zakelijke dienstverlening bij onder andere Theodoor Gilissen Bankiers en ABN AMRO.

Samenstelling van directie

Gedurende heel 2022 was Jean-Pierre van Lieshout de CFRO en lid van de directie. Per 1 februari 2023 heeft hij DAS verlaten. De rol van CFRO is op interimbasis overgenomen door Jim van Hees.

De Raad van Commissarissen

Freek Wansink (1954)**Voorzitter van de Raad van Commissarissen, lid van de Remuneratie-, Selectie- en Nominatiecommissie en van de Audit & Risk Commissie**

Freek Wansink was van 2005 tot en met mei 2015 CEO bij Generali en daarvoor managing director bij Nationale-Nederlanden. Daarnaast was hij van 2006 tot en met 2015 vicevoorzitter van het Verbond van Verzekeraars. Verder is Freek lid van de Raad van Commissarissen van de coöperatie TVM.

Ulrike Timmer (1966)**Lid van de Raad van Commissarissen en vicevoorzitter**

Ulrike Timmer is sinds 1 augustus 2021 verantwoordelijk voor de wereldwijde activiteiten van ERGO in rechtsbijstandverzekeringen. Ulrike is voorzitter van de Raad van Commissarissen van DAS België en was dat van DAS Spanje tot de verkoop daarvan eind 2022. Ook is zij lid van de Raad van Commissarissen van DAS Italië. Vanaf 1 januari 2023 is zij voorzitter van de Raad van Commissarissen van DAS Polen en lid van de Raad van Commissarissen van DAS Oostenrijk.

Carin Gorter (1963)**Lid van de Raad van Commissarissen en voorzitter van de Audit & Risk Commissie**

Carin Gorter is vicevoorzitter van de Raad van Commissarissen van Basic Fit N.V., commissaris bij TKH Group, Ebusco Holding N.V., de coöperatie TVM en lid van Raad van Toezicht van de Nederlandse Transplantatie Stichting. Daarnaast is zij lid van de Externe Audit Committee van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Zij vervulde verschillende managementfuncties bij Rabobank en ABN AMRO.

Robin Clements (1971)**Lid van de Raad van Commissarissen en voorzitter van de Remuneratie-, Selectie- en Nominatiecommissie**

Robin Clements is werkzaam bij KPN als executive vice-president Customer Value & Proposition en heeft vele jaren ervaring in de telecomsector, onder meer als executive director in de management board van VodafoneZiggo en als managing director van Telfort. Hij heeft ook bij Achmea gewerkt, waar hij Chief Commercial Officer was voor Centraal Beheer en FBTO.

Heiko Stüber (1968)**Lid van de Raad van Commissarissen en lid van de Audit & Risk Commissie**

Heiko Stüber is Chief Financial Officer van ERGO Group AG. Hij vervult diverse toezichthoudende nevenfuncties binnen ERGO. Daarvoor, vanaf 2011, was hij Head of Group Accounting en Controlling van ERGO Group AG. Hij is lid van de Raad van Bestuur van ERGO Vorsorge AG, van ERGO Versicherung AG en van DKV AG. Hij is voorzitter van de Raad van Commissarissen van ERGO Poland en lid van de Raad van Commissarissen van diverse dochtermaatschappijen van ERGO.

Samenstelling van de Raad van Commissarissen in 2022

Ulrike Timmer is per 15 februari 2022 tot de raad toetreden als vervanger van James Henderson en per 22 april 2022 is Robin Clements toetreden als vervanger van Rob van Holten.

Bericht van de Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen heeft de jaarrekening van DAS Holding N.V. in de vergadering van 30 maart 2023 besproken met de directie en de externe accountant, en die vervolgens op 3 april 2023 goedgekeurd en ondertekend. Deze jaarrekening is gecontroleerd door EY en van een goedkeurende controleverklaring voorzien, die in dit verslag is opgenomen.

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken binnen DAS. Bij de uitoefening van zijn taak richt de Raad van Commissarissen zich naar het belang van DAS en de verbonden ondernemingen en maakt daarbij een evenwichtige afweging van de belangen van de verschillende stakeholders, waaronder klanten, samenwerkingspartijen, werknemers, aandeelhouders en de maatschappij als geheel.

Zoals in het directieverslag al vermeld is 2022 voor velen een bewogen jaar geweest. Er is weer oorlog in Europa en de gevolgen daarvan zijn divers en over de hele wereld voelbaar. Er was sprake van een zeer gespannen arbeidsmarkt, toenemende inflatie en volatiele financiële markten. In combinatie met de toename van het aantal claims heeft dit geleid tot onderbezetting, meer uitbestedingen en hogere kosten. Ondanks alle vordering die is geboekt in de transformatie van de operatie is het financieel resultaat voor 2022 daardoor tegenvallend.

De raad is ervan overtuigd dat de directie de juiste strategische koers heeft uitgezet en dat er duidelijke voortgang wordt geboekt, ondanks de lastige omstandigheden. De transformatie werd ingezet aan het begin van de coronapandemie. Onderdeel hiervan was de herinrichting van de afdeling Rechtshulp, waarmee invulling werd gegeven aan het streven klanten sneller van dienst te kunnen zijn en de kosten van de afhandeling van claims significant te verlagen. Ook werd het internal control framework opnieuw ingericht. Verder zijn er grote stappen genomen op IT-gebied en is onder andere de cybersecurity op een veel robuuster niveau komen te staan.

De Raad van Commissarissen heeft vertrouwen in de daadkracht van de directie om de ingezette strategie goed uit te voeren.

Vergaderingen

In 2022 hebben vier reguliere, gecombineerde vergaderingen van de Raad van Commissarissen plaatsgevonden. De vergaderingen vonden fysiek plaats. Alle commissarissen hebben alle reguliere bijeenkomsten bijgewoond, behalve de heer Stüber, die bij hoge uitzondering op één vergadering was verhinderd.

Dit jaar is er veel aandacht besteed aan de uitwerking van het transformatieprogramma, en het feit dat de business case die pre-covid werd becijferd ruimschoots werd behaald. Duidelijk is geworden dat zonder de transformatie de economische ontwikkelingen van 2022 een veel grotere negatieve impact op het resultaat zouden hebben gehad. Vanuit financieel oogpunt hebben vooral de impact van een onverwachte stijging in claims in het vierde kwartaal, inflatie en interest-bewegingen aandacht gekregen. De ontwikkelingen in premieniveaus en rendement en de veranderingen in het distributielandschap zijn daarin een wezenlijk element. De Raad van Commissarissen is verheugd om te zien dat scenario-analyses zijn toegepast om keuzes te maken. Op diverse fronten wordt met innovatie geëxperimenteerd en door samenwerkingen in ecosystemen aan te gaan heeft DAS, als eerste verzekeraar in Nederland, de markt van embedded insurance betreden.

Vanuit menselijk oogpunt is aandacht geweest voor de aanpak van ziekteverzuim, de verlichting van werkdruk, werving en behoud van mensen, de mate van employee engagement, en goed werkgeverschap.

De juistheid van de strategische koers die enkele jaren geleden is uitgestippeld is bevestigd en ondanks de noodzaak om op kortetermijnresultaten te letten is de raad ervan overtuigd dat een blijvende investering in IT-infrastructuur, digitalisering en automatisering en toepassing van AI de kern vormen voor een robuuste toekomst voor DAS. In meerdere sessies heeft de raad kennisgenomen van de ontwikkelingen op dit gebied binnen DAS en heeft kunnen zien hoe de toepassing daarvan de doeltreffendheid van de organisatie versterkt.

Ten aanzien van governance is stilgestaan bij de verandering van de groepsstructuur als gevolg van de verkoop van CEH eind 2021. Ook is een evaluatie van het systeem van governance besproken.

Samenstelling

De Raad van Commissarissen bestaat uit vijf leden, met een complementaire professionele kennis en ervaring op uiteenlopende terreinen. De leden van de Raad van Commissarissen worden in principe benoemd en herbenoemd voor een periode van vier jaar. Binnen de Raad van Commissarissen hebben twee van de vijf commissarissen die actief waren in 2022 een buitenlandse nationaliteit. Heiko Stüber heeft de Duitse nationaliteit en Ulrike Timmer de Oostenrijkse. Beiden waren in 2022 werkzaam bij een vennootschap die verbonden is aan aandeelhouder ERGO Versicherung AG (ERGO).

De overige drie leden van de Raad van Commissarissen zijn onafhankelijk van de onderneming en haar aandeelhouders, waarmee aan de eisen van de wet over de onafhankelijkheid van bestuurders wordt voldaan.

In februari 2022 heeft Ulrike Timmer de vacature vervuld die ontstond na het vertrek van James Henderson. In april 2022 heeft ook Rob van Holten de raad na acht jaar verlaten. Wij zijn hem zeer erkentelijk voor zijn bijdrage door de jaren heen. Zijn plaats is in april ingenomen door Robin Clements, die ook het voorzitterschap van de Remuneratie-, Selectie- en Nominatiecommissie op zich heeft genomen.

Diversiteit

De Raad van Commissarissen streeft naar een diverse samenstelling en is ervan overtuigd dat diversiteit bijdraagt aan evenwichtige en consistente besluitvorming. De Raad van Commissarissen streeft naar een zodanige samenstelling dat ten minste dertig procent (30%) van de zetels door vrouwen en ten minste dertig procent (30%) van de zetels door mannen worden bezet.

Door de wisseling in de Raad van Commissarissen begin 2022 werd het voor het eerst mogelijk om aan dit streven te voldoen en bestaat de Raad van Commissarissen nu uit twee vrouwelijke (40%) en drie mannelijke leden (60%).

DAS is van mening dat diversiteit meer omvat dan een streefcijfer op het gebied van gender, en streeft ook naar diversiteit op het vlak van bijvoorbeeld leeftijd, nationaliteit en persoonlijke en professionele achtergrond.

Commissies

De Raad van Commissarissen heeft op grond van het reglement twee commissies uit zijn midden samengesteld, te weten de Audit & Risk Commissie (ARC) en de Remuneratie-, Selectie- en Nominatiecommissie (RSNC). De Raad van Commissarissen blijft als geheel verantwoordelijk voor besluiten die zijn voorbereid door deze commissies. Een commissie kan slechts die bevoegdheden uitoefenen die de Raad van Commissarissen uitdrukkelijk aan haar heeft toegekend of gedelegeerd en kan nooit bevoegdheden uitoefenen die verder strekken dan de bevoegdheden van de Raad van Commissarissen als geheel.

Audit & Risk Commissie (ARC)

Tot de taken van de ARC behoren onder meer het toezicht op het proces van de financiële verslaggeving, de naleving van wet- en regelgeving, het functioneren van en de relatie met de externe accountant en de Solvency II-sleutelfuncties (waaronder de riskmanagementfunctie, de compliance-functie, de actuariële functie en de internal-audit-functie) en de beheersing van risico's.

In 2022 heeft vijf keer een vergadering plaatsgevonden van de ARC. Daarnaast zijn delegaties van de ARC betrokken geweest bij de beoordeling van dummy-jaarrekeningen en bij een tussentijdse update over IT-security.

De ARC bestond – in lijn met het reglement van de ARC – uit drie leden, onder onafhankelijk voorzitterschap van Carin Gorter. Freek Wansink en Heiko Stüber fungeerden als lid van de ARC.

Om de werking van de interne risicobeheersing- en interne controlesystemen te kunnen beoordelen, maakt de ARC gebruik van rapportages van de afdelingen Risk Management, Compliance & Integriteit en Internal Audit, van de externe accountant en van de externe toezichthouder. Daarnaast ziet zij toe op de opvolging van aanbevelingen van de interne en externe accountants en van de externe actuaris.

De risicobereidheid, het kapitaalbeleid en het beleggingsbeleid worden ten minste jaarlijks in het ORSA-proces behandeld. In het kader van de beoordeling van het kapitaalbeleid zijn de resultaten van de stresstesten en reverse-stresstesten van het ORSA-proces besproken in de ARC.

De manager Internal Audit, de manager Risk Management, de manager Compliance & Integriteit en zowel de interne als externe actuaris worden standaard uitgenodigd om bij alle vergaderingen van de ARC aanwezig te zijn. De jaarplannen 2023 van Internal Audit, Risk Management en van Compliance & Integriteit zijn in het vierde kwartaal met de ARC besproken en vervolgens door de Raad van Commissarissen goedgekeurd. Elke vergadering worden de bevindingen van de internal-auditfunctie besproken, de voortgang op uitstaande bevindingen, de planning en de bezetting van de internal-auditfunctie.

Om de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving in de jaarrekening te kunnen beoordelen, steunt de ARC in belangrijke mate op de opgestelde rapportages door interne en externe specialisten. Gedurende 2022 en in de periode voorafgaand aan de ondertekening van deze jaarrekening is uitvoerig aandacht besteed aan de toereikendheid van de technische voorzieningen, de adequate werking van de actuariële modellen en de betrouwbaarheid van data die gebruikt worden om de voorzieningen te berekenen. Er is stilgestaan bij de impact van de transformatie op de actuariële modellen, de aanpassing van parameters alsook de gehanteerde schattingen. Dit jaar is er in het bijzonder aandacht geweest voor de impact van de hoge inflatie, het hoge aantal claims en de impact van de verandering in de mix van type schadeclaims op de technische voorzieningen, de combined ratio en de solvency-ratio. Hierbij is onder andere gebruikgemaakt van de toets door de externe actuaris in de tweede lijn. Deze heeft de Audit & Risk Commissie voldoende zekerheden gegeven over de toereikendheid van de waarde van de technische voorzieningen. Ook de Solvency II-berekeningen en rapportages zijn in de ARC besproken.

De ARC bespreekt in elke vergadering de rapportages van de tweedelijns riskmanagementfunctie. Hierbij is aandacht voor financiële en niet-financiële risico's. In 2022 zijn wederom in het bijzonder de risico's rond het transformatieprogramma in ruime zin besproken en is er veel aandacht besteed aan de versterking van het internal control framework, de beheersing van operationele, compliance- en IT-risico's, de frauderisicoanalyse en de ORSA. Ook in het kader van risicobeheersing zijn inflatie en werkdruk terugkerende onderwerpen van gesprek geweest. Voorts is veel aandacht besteed aan de realisatie van de beoogde doelstellingen van het transformatieprogramma en de impact van marktontwikkelingen op resultaten. Daarnaast is aandacht besteed aan belastingen, pensioenen, klachten en ontwikkelingen in en compliance met wet- en regelgeving.

De externe accountant is bij alle vergaderingen van de ARC aanwezig geweest, waarin onder meer het auditplan, de managementletter, het accountantsverslag, de jaarrekening en het jaarverslag werden besproken. In het bijzonder zijn twee onderwerpen aangedragen als key audit matters: de schattingen gebruikt om de technische voorzieningen te bepalen, en de betrouwbaarheid en continuïteit van informatietechnologie en -systemen.

De ARC ziet toe op de onafhankelijkheid, de bezoldiging, eventuele niet-controlewerkzaamheden en de kwaliteit van de werkzaamheden van de externe accountant, en op de naleving en opvolging van opmerkingen van de externe accountant. Na afloop van de werkzaamheden van de externe accountant vindt een evaluatie plaats.

De voorzitter van de ARC spreekt ter voorbereiding voorafgaand aan elke vergadering de CFRO, de directeur Accounting, Reporting & Control, de sleutelfunctionarissen, de interne- en externe actuaris en de externe accountant. Daarnaast vindt er jaarlijks een private sessie plaats met de externe accountant en de gehele ARC.

Remuneratie-, Selectie- en Nominatiecommissie

De Remuneratie-, Selectie- en Nominatiecommissie (RSNC) van de Raad van Commissarissen is in het afgelopen jaar twee keer bijeengewees, waarbij het onafhankelijk voorzitterschap werd overgedragen van Rob van Holten aan Robin Clements. Freek Wansink fungeerde als lid van de commissie.

Binnen de commissie is onder meer gesproken over de strategische visie op (samen)werken bij DAS, prestatie-indicatoren rondom HRM, opvolging, de samenstelling van de directie, de beloning van directieleden en medewerkers wier rol een materiële impact op het risicoprofiel van de onderneming kan hebben (Identified Staff), maatregelen op het gebied van ziekteverzuim, permanente-educatie-programma's voor de leden van de directie en Raad van Commissarissen, en over onderwerpen op het gebied van medezeggenschap. Er is nadrukkelijk aandacht besteed aan het meningsverschil met de Ondernemingsraad over pensioenvoorzieningen. Ontwikkelingen in wet- en regelgeving en rapportagevereisten zijn ook behandeld.

De RSNC heeft zich het afgelopen jaar ook beziggehouden met de benoeming van nieuwe commissarissen. Een vertegenwoordiging uit de commissie heeft de kandidaten geïnterviewd en beoordeeld en vervolgens een voorstel aan de raad gedaan waarin zij de kandidatuur van de voorgestelde commissarissen ondersteunden. Ook was de RSNC belast met de zoektocht naar een interim-CFRO. Jean-Pierre van Lieshout heeft de raad in november geïnformeerd per 1 februari 2023 zijn dienstverband bij DAS na ruim vier jaar te beëindigen, waarna de vacature

voor CFRO is ontstaan. De nieuwe CFRO ad interim, Jim van Hees, is 9 januari 2023 begonnen, waardoor een gedegen overdracht van taken mogelijk was.

Compliance

De Raad van Commissarissen beoordeelt regelmatig zijn eigen functioneren. In overeenstemming met de best-practice-beginselen en het reglement wordt voor de evaluatie een frequentie van één keer per jaar aangehouden, waarbij de Raad van Commissarissen elke drie jaar het eigen functioneren onder externe begeleiding laat evalueren. In december 2021 werd de evaluatie door een extern bureau begeleid. In 2022 werd volstaan met een interne evaluatie.

Ook is er naar de samenstelling van de Raad van Commissarissen gekeken, en het profiel van de raad als geheel en dat van de vacatures die ontstaan zijn door verloop van termijnen zijn beoordeeld.

Verder is zoals gebruikelijk aandacht gevraagd voor de compliance-eisen zoals met betrekking tot overige posities, de aanvaarding van cadeaus en uitnodigingen en het voldoen aan de governance-eisen van DAS.

Aftreedrooster

Hieronder is het aftreedrooster van de Raad van Commissarissen opgenomen. Zowel Freek Wansink als Heiko Stüber zal terugtreden als commissaris tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders in april. Carin Gorter, wiens eerste termijn ook afloopt, stelt zich beschikbaar voor een tweede termijn.

Naam	Eerste benoeming	Huidige termijn	Termijn loopt af
Freek Wansink (voorzitter)	2015	2	2023
Carin Gorter	2019	1	2023
Ulrike Timmer	2022	1	2026
Robin Clements	2022	1	2026
Heiko Stüber	2015	2	2023

Permanente educatie

Het reglement van de Raad van Commissarissen bepaalt dat de leden na hun eerste benoeming een introductieprogramma volgen, waarin in elk geval aandacht wordt besteed aan de financiële verslaggeving door DAS en de specifieke aspecten die eigen zijn aan DAS en haar ondernemingsactiviteiten. DAS speelt bij deze introductieprogramma's een faciliterende rol en draagt

daarvan de kosten. De commissarissen zijn zelf verantwoordelijk voor het bijhouden van hun eigen permanente educatie, maar worden waar mogelijk daarin door de organisatie ondersteund. Dit jaar zijn er sessies geweest gericht op nieuwe wetgeving over duurzaamheid, soft controls, het omgaan met ransomware en demonstraties van hoe toepassingen van artificial intelligence (AI) de kwaliteit en efficiëntie van het werk bij DAS verhogen.

Evaluatie functioneren directie

In zijn rol als werkgever van de directie beoordeelt de Raad van Commissarissen, via de RSNC, het functioneren van de directie als geheel en dat van de individuele directieleden. Mede op basis hiervan wordt het voorstel tot decharge van de directie gedaan.

Aanbieding jaarverslag 2022

De directie heeft het jaarverslag voorbereid en besproken met de Raad van Commissarissen.

De Raad van Commissarissen stelt voor om tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 2023:

- het jaarverslag over 2022 overeenkomstig de aangeboden stukken vast te stellen;
- de directie te dechargeren voor het gevoerde beleid in 2022;
- de resultaatbestemming goed te keuren, waaraan de Raad van Commissarissen reeds zijn goedkeuring heeft verleend. De resultaat-bestemming is te vinden in de toelichting op de jaarrekening.

Dankwoord

Tot slot spreekt de Raad van Commissarissen wederom zijn waardering uit voor de niet-aflatende inzet van de medewerkers en de directie van DAS gedurende een jaar dat weer gekenmerkt werd door uitdagende marktomstandigheden.

Ondanks het teleurstellende financiële resultaat is dit jaar ook goede progressie behaald op diverse strategische initiatieven. Vooral de voltooiing van de Transformatie Rechtshulp, terwijl tegelijkertijd het aantal claims toenam, heeft veel van de organisatie gevraagd. Het is een prestatie van formaat dat de klanttevredenheid onder deze omstandigheden op een onverminderd hoog niveau is gebleven. De raad is de organisatie erkentelijk voor deze prestaties en dankt eenieder voor zijn of haar inzet.

Kort na jaareinde heeft Jean-Pierre van Lieshout, die de laatste jaren de rol van CFRO vervulde, DAS verlaten. Zijn vertrek wordt betreurd en als raad danken wij hem voor zijn grote inzet om financiën, risk en compliance naar een hoger niveau te tillen.

Dank is ook aan klanten verschuldigd. De organisatie koestert de jarenlange relatie die zij met veel klanten heeft. Afgelopen jaar was het aantal claims dat binnenkwam ongekend hoog, wat de relevantie van de dienstverlening van DAS in de huidige volatiele tijden onderstreept.

De raad erkent ook dat succes bij DAS niet zonder de goede samenwerking met distributiepartners mogelijk is. Samen is gewerkt om de producten en portefeuilles passend en winstgevend te maken. Vooral in deze tijden van hoge inflatie vraagt dat begrip en daadkracht.

Ook dankt de raad de aandeelhouders.

Samen met haar stakeholders kan DAS haar mission statement waarmaken: het recht toegankelijk maken voor iedereen.

Amsterdam, 3 april 2023

De Raad van Commissarissen,
Freek Wansink (voorzitter)

Jaarrekening

Geconsolideerde jaarrekening 2022

Geconsolideerde balans per 31 december 2022

(voor resultaatbestemming)

Activa				
x € 1.000	Noot	31 december 2022	31 december 2021	
Activa				
Immateriële vaste activa	1	<u>133</u>	<u>159</u>	159
		133		
Overige financiële beleggingen	2			
Aandelen		89.928	124.370	
Obligaties en andere vastrentende waardepapieren		133.603	144.310	
Vorderingen uit andere leningen		<u>2.000</u>	<u>2.000</u>	
		225.531		270.680
Vorderingen	3			
Vorderingen uit (in)directe verzekeringen op:				
• verzekeringnemers		486	1.057	
• tussenpersonen/volmachten		10.499	11.135	
• verzekeraars		29.104	28.818	
Vorderingen uit herverzekering		11.802	19.441	
Overige vorderingen		<u>10.812</u>	<u>5.210</u>	
		62.703		65.661
Overige activa	4			
Materiële vaste activa		5.171	5.005	
Liquide middelen		9.121	31.211	
Onderhanden werk		1.485	1.128	
Latente belastingvorderingen		<u>6.942</u>	<u>-</u>	
		22.719		37.344
Overlopende activa	5			
Lopende rente		<u>772</u>	<u>1.057</u>	
		772		1.057
		311.858	374.901	

De toelichtingen op pagina 53 tot en met 89 maken integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerde balans per 31 december 2022

(voor resultaatbestemming)

Passiva

x € 1.000	Noot	31 december 2022	31 december 2021
Groepsvermogen	6		
Eigen vermogen		113.653	153.972
		113.653	153.972
Technische voorzieningen	7		
Voor niet-verdiende premies bruto		18.871	20.851
Voor niet-verdiende premies aandeel herverzekering		-4.718	-4.170
Voor te betalen schaden bruto		148.984	159.971
Voor te betalen schaden aandeel herverzekering		-21.378	-21.526
		141.759	155.126
Voorzieningen	8		
Compensatie pensioenregeling		7.100	7.000
Jubileavoorziening		2.449	1.643
Regeling vervroegd uittreden		1.054	908
Regeling vitaliteitsverlof		923	941
Reorganisatievoorziening		903	1.248
Voorziening voor herstelkosten		810	-
Latente belastingverplichtingen		-	1.184
		13.239	12.924
Schulden	9		
Schulden uit directe verzekeringen		2.534	4.007
Schulden uit herverzekering		18.437	19.946
Overige schulden		9.679	12.077
		30.650	36.030
Overlopende passiva	10		
		12.557	16.849
		311.858	374.901

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2022

x € 1.000	Noot	2022	2021
Technische rekening schadeverzekering			
Verdiende premies eigen rekening	13		
Bruto-premies eigen bedrijf/volmachten		100.767	100.333
Bruto-premies inkomende herverzekering		167.477	170.177
Uitgaande herverzekeringspremies		<u>-54.592</u>	<u>-56.807</u>
Totaal bruto-premies		213.652	213.703
Wijziging voorziening niet-verdiende premies eigen rekening			
-bruto		1.980	490
-aandeel herverzekeraars		<u>548</u>	<u>-311</u>
Totaal wijziging voorziening niet-verdiende premies		2.528	179
		216.180	213.882
Toegerekende opbrengsten uit beleggingen		389	317
Schaden eigen rekening	14		
-directe verzekeringen bruto		-59.693	-63.885
-inkomende herverzekering bruto		-119.697	-119.214
-aandeel herverzekeraars		<u>31.372</u>	<u>28.579</u>
Schaden eigen rekening		-148.018	-154.520
Wijziging voorziening voor te betalen schaden eigen rekening		3.961	13.213
Wijziging voorziening voor te betalen schaden inkomende herverzekering		7.025	21.664
Wijziging voorziening voor te betalen schaden aandeel herverzekeraars		<u>-148</u>	<u>-415</u>
Wijziging voorziening voor te betalen schaden (netto)		10.838	34.462
		-137.180	-120.058
Bedrijfskosten	15		
Beheers- en personeelskosten; afschrijving bedrijfsmiddelen en provisie		-111.579	-110.329
Provisie en winstdeling ontvangen van herverzekeraars		<u>20.471</u>	<u>27.093</u>
		-91.108	-83.236
Resultaat technische rekening schadeverzekering		<u>-11.719</u>	<u>10.905</u>

Niet-technische rekening

Resultaat technische rekening schadeverzekering		-11.719	10.905
Opbrengst uit beleggingen en onrealiseerde koersresultaten	16		
Opbrengst uit beleggingen		896	6.023
Niet-gerealiseerde koersresultaten op aandelen		<u>-5.311</u>	<u>-</u>
Beleggingsresultaten		-4.415	6.023
		138	96
Toegerekende opbrengst uit beleggingen overgeboekt naar technische rekening schadeverzekering		-389	-317
Andere baten	17	3.480	33.187
Andere lasten	17	<u>-4.542</u>	<u>-35.681</u>
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen		-17.447	14.213
Verkoopresultaat deelnemingen		-	2.379
Vennootschapsbelasting	18	4.196	-3.766
Resultaat na belastingen		<u>-13.251</u>	<u>12.826</u>

Totaal resultaat over 2022

x € 1.000	noot	2022	2021
Resultaat na belastingen		<u>-13.251</u>	<u>12.826</u>
Herwaardering beleggingen	2	<u>-13.369</u>	<u>1.414</u>
Totaal resultaat		<u>-26.620</u>	<u>14.240</u>

Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2022

x € 1.000	Noot	2022	2021
Resultaat na belasting		-13.251	12.826
Aanpassingen voor:			
· Mutatie technische voorziening	7	-13.367	-34.641
· Mutatie voorzieningen	8	315	-2.094
· Afschrijving bedrijfsmiddelen	1, 4	2.485	3.603
· Waardeverandering beleggingen	2, 6, 16	10.511	1.421
· Vorderingen uit verzekeringen	3	921	13.754
· Mutatie vorderingen	3	-	90
· Latente belastingvordering	4	-6.942	-
· Overige mutaties	3, 4, 5, 9, 10	-9.206	3.136
		<u>-15.283</u>	<u>-14.731</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		-28.534	-1.905
Investerings en aankopen			
· Overige beleggingen	2	-35.231	-26.853
· Immateriële vaste activa	1	-41	-91
· Materiële vaste activa	4	-2.584	-2.207
		<u>-37.856</u>	<u>-29.151</u>
Desinvesteringen, aflossingen en verkopen			
· Overige beleggingen	2	56.500	35.902
· Groepsmaatschappijen	3	1.500	-10.816
		<u>58.000</u>	<u>25.086</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		20.144	-4.065
· Mutatie overige vordering	2	-	-2.000
· Betaalde dividenden		-13.700	-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-13.700	-2.000
Netto-kasstroom		-22.090	-7.970
Stand begin van het jaar	4	31.211	39.181
Stand eind van het jaar	4	<u>9.121</u>	<u>31.211</u>
Mutatie geldmiddelen		-22.090	-7.970

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening 2022

Algemene grondslagen

Verslaggevende entiteit en relatie met moedermaatschappijen

DAS Holding N.V. (statutair gevestigd in Amsterdam), hoofdkantoor houdend op De Entree 222, 1101 EE in Amsterdam, is een naamloze vennootschap waarvan de aandelen voor 50% in het bezit zijn van ERGO Versicherung AG (uiteindelijke 100% aandeelhouder hiervan is Munich Re). De andere 50% is in het bezit van ASR Deelnemingen N.V. (18%), Nationale-Nederlanden Schadeverzekering Maatschappij N.V. (31%) en Stichting Beheer Aandelen DAS Holding (1%). Het KvK-nummer van DAS Holding N.V. (DAS Holding) is 34157138.

DAS Holding is een holdingmaatschappij. De voornaamste activiteiten van de groep bestaan uit het verzekeren in de branche rechtsbijstand en het verlenen van juridische diensten.

De activiteiten van de onderneming en van de groep vinden plaats in Nederland.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2022, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2022.

Groepsstructuur

DAS Holding is 100% aandeelhouder van DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. en DAS Legal Services B.V., beide vennootschappen zijn gevestigd in Amsterdam.

De in de consolidatie begrepen vennootschappen zijn:

- DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V., Amsterdam (100%); en
- DAS Legal Services B.V., Amsterdam (100%).

Per 27 augustus 2022 is DAS Legal Services B.V. als verdwijnende rechtspersoon gefuseerd met DAS Legal Finance B.V. als verkrijgende rechtspersoon. DAS Legal Finance B.V. is in het kader van die fusie statutair van naam gewijzigd in DAS Legal Services B.V. De financiële gegevens van de fusievennootschappen worden met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 door de verkrijgende vennootschap verantwoord.

Toegepaste grondslagen

De geconsolideerde jaarrekening van de onderneming maakt deel uit van de statutaire jaarrekening van de onderneming en is opgesteld volgens wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Voor de waardering van activa en passiva van de verzekeringsactiviteiten en de resultaatbepaling op deze activiteiten worden de bepalingen van afdeling 15 van titel 9 Boek 2 BW in aanmerking genomen.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Toepassing van artikel 402 Boek 2 BW

De financiële gegevens van de onderneming zijn in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt. Daarom vermeldt de enkelvoudige winst-en-verliesrekening conform artikel 402 Boek 2 BW slechts het aandeel in het resultaat van vennootschappen waarin wordt deelgenomen na belastingen en het overige resultaat na belastingen.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Het management heeft bij het opmaken van de jaarrekening de continuïteit van de onderneming voor de komende twaalf maanden onderzocht en heeft op basis daarvan besloten tot het toepassen van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Vergelijking met voorgaand jaar

Er zijn geen wijzigingen in de waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen ten opzichte van het voorgaande jaar.

Algemeen

Activa en passiva worden tegen nominale waarde opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en dat de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijkheid in de praktijk zullen voordoen, en niet van voordelen en risico's waarvan redelijkerwijs niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen als een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie.

Als de weergave van de economische realiteit leidt tot het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Baten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord als alle belangrijke risico's met betrekking tot de geleverde diensten zijn overgedragen aan de afnemer.

Verwachte wijzigingen in verslaggevingsregels voor het komend jaar

Er worden geen wijzigingen in de verslaggevingsregels voor het komend boekjaar verwacht die van materiële invloed zijn op het vermogen en resultaat van DAS Holding.

Presentatie en functionele valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de onderneming. Alle bedragen in deze jaarrekening, die zijn opgenomen in tabellen, zijn opgenomen in duizendtallen. Duizendtallen in de tekst worden aangegeven met een 'k'. De tabellen zijn opgebouwd vanuit de volledige niet-afgeronde cijfers. Daardoor kunnen er afrondingsverschillen ontstaan in de telling.

Wijzigingen in de presentatie

DAS Holding is als gevolg van de verkoop van het 100% belang in Cannock-EDR Holding B.V., Amsterdam op 30 december 2021 niet langer een gemengde verzekeringsholding, maar een verzekeringsholding. Vanaf het boekjaar 2022 worden de geconsolideerde balans en geconsolideerde winst-en-verliesrekening daarom opgesteld conform de verzekeringsmodellen uit het Besluit modellen jaarrekening van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De presentatie van de vergelijkende cijfers is hiervoor aangepast.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De schattingsposten in deze jaarrekening zijn premie-inkomsten en hieraan gerelateerde balansposten, de latente belastingvorderingen, het onderhanden werk, de technische voorzieningen (inclusief herverzekeringen), de jubileavoorziening, de voorziening voor latente belastingverplichtingen, de reorganisatievoorziening, de vitaliteitsverlofvoorziening, de voorziening voor compensatie van de pensioenregeling, de voorziening voor de Regeling voor Vervroegde Uittreding (RVU) en de voorziening voor herstelkosten.

Een belangrijke driver voor de hoogte van de interne voorziening voor te betalen schade is de inschatting van het aantal uren dat nodig is om de uitstaande (en nog te melden) claims af te handelen. Voor deze inschatting wordt een technische urenregistratie (tijdschrijven) gehanteerd. Voor het gemiddelde aantal uren dat nodig is om een claim af te handelen en het totaal beschikbaar aantal uren wordt met ingang van 2021 uitgegaan van een gemiddelde over meerdere jaren.

Het programma Transformatie Rechtshulp, dat leidt tot een hogere klant- en medewerkerstevredenheid en lagere uitvoeringskosten waardoor gemiddeld lagere kosten per uitbestede claim worden verwacht, heeft geleid tot grotere onzekerheid in het schatten van deze kosten in de externe voorziening voor te betalen schade. Eind 2022 is deze onzekerheid afgenomen door meer inzicht in de financiële effecten van Transformatie Rechtshulp ten opzichte van eind 2021.

Schattingswijzigingen

In de bepaling van de voorziening voor te betalen schade gebruikt DAS een inschatting voor zowel de historische als toekomstige inflatie. Mede als gevolg van de stijgende

inflatie in 2022 is de schattingsmethodiek omtrent inflatie op twee onderdelen aangepast. Per eind 2022 wordt een inflatiecurve gebruikt in plaats van een vast percentage. Daarnaast is voor drie homogene risicogroepen binnen de externe voorziening voor te betalen schade, waar nog onvoldoende rekening werd gehouden met inflatie, deze component aan de berekening toegevoegd. Het effect van de wijziging van de schattingsmethodiek is niet separaat vastgesteld, gecombineerd met de reguliere update van de inflatieparameters leidt deze schattingswijziging tot een verhoging van de voorziening voor te betalen schade van bruto € 7,0 miljoen.

Daarnaast is de prudentiemarge eind 2022 verlaagd van 27% naar 21% van de best estimate voorziening voor te betalen schade. Door een daling van de Solvency II risicomarge in 2022 is de prudentiemarge buiten de in het voorzieningenbeleid voorgeschreven bandbreedte komen te liggen en daarom naar beneden bijgesteld. De verlaging van de prudentiemarge in de voorziening voor te betalen schade op oude schadejaren (tot en met 2021) bedraagt netto € 3,7 miljoen.

Grondslagen voor consolidatie

Consolidatiekring

In de consolidatie worden de financiële gegevens van DAS Holding, haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen opgenomen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin DAS Holding beslissende zeggenschap, direct of indirect, kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enig andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt ook rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum.

Nieuw verworven deelnemingen worden in de consolidatie betrokken vanaf het tijdstip waarop beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie betrokken tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed.

Consolidatiemethode

De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de groep.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge aandelenverhoudingen, schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd. Ook zijn de resultaten op onderlinge transacties tussen groepsmaatschappijen geëlimineerd voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd en er geen sprake is van een bijzondere waardevermindering. Bij een transactie waarbij de rechtspersoon een niet-100%-belang heeft in de verkopende groepsmaatschappij, wordt de eliminatie uit het groepsresultaat pro rata toegerekend aan het minderheidsbelang op basis van het aandeel van de minderheid in de verkopende groepsmaatschappij.

De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd, waarbij het minderheidsbelang van derden afzonderlijk tot uitdrukking is gebracht binnen het groepsvermogen. Als de aan het minderheidsbelang van derden toerekenbare verliezen het minderheidsbelang in het eigen vermogen van de geconsolideerde maatschappij overtreffen, dan wordt het verschil, en eventuele verdere verliezen, volledig ten laste van de meerderheidsaandeelhouder gebracht, tenzij en voor zover de minderheidsaandeelhouder de verplichting heeft, en in staat is, om die verliezen voor zijn rekening te nemen. Het aandeel van derden in het resultaat wordt afzonderlijk als laatste post in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening in aftrek op het groepsresultaat gebracht.

Vreemde valuta

De transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. De hieruit voortvloeiende balansposten worden omgerekend tegen de koers per balansdatum, waarbij eventuele koersverschillen in het resultaat worden verwerkt, tenzij deze betrekking hebben op aandelen die worden verwerkt in overeenstemming met de waarderinggrondslag voor aandelen.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige voordelen die dat actief in zich bergt, zullen toekomen aan de onderneming en de kosten van dat actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De uitgaven na eerste verwerking van een gekocht immaterieel vast actief worden toegevoegd aan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat de uitgaven zullen leiden tot een toename van de verwachte toekomstige economische voordelen en de uitgaven en de toerekening aan het actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Als niet wordt voldaan aan de voorwaarden voor activering, worden de uitgaven verantwoord als kosten in de winst-en-verliesrekening.

De grondslagen voor de vaststelling en verwerking van bijzondere waardeverminderingen zijn opgenomen onder het hoofd Bijzondere waardeverminderingen (im)materiële vaste activa.

Goodwill

Goodwill wordt bepaald als het positieve verschil tussen de verkrijgingsprijs van de deelnemingen en het belang van de groep in de netto-reële-waarde van de overgenomen identificeerbare activa en verplichtingen van de overgenomen deelneming, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Intern gegenereerde goodwill wordt niet geactiveerd.

De geactiveerde goodwill wordt lineair afgeschreven over de geschatte economische levensduur, die is ingeschat op tien jaar.

Intellectueel eigendom

Intellectueel eigendom betreft software nodig om de aanwezige hardware te doen functioneren. Dit betreft zowel besturingssoftware voor apparaten en machines, als gebruikerssoftware voor computers. Software wordt lineair afgeschreven over de geschatte economische levensduur, die is ingeschat op vijf jaar.

Overige financiële beleggingen

De grondslagen voor de overige financiële beleggingen zijn opgenomen onder het hoofd Financiële instrumenten

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: gekochte leningen en obligaties, verstrekte leningen en overige vorderingen, investeringen in

eigenvermogensinstrumenten en overige financiële activa en financiële verplichtingen.

Een financieel actief of een financiële verplichting wordt in de balans opgenomen op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van dat instrument ontstaan.

Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen als een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen.

Financiële instrumenten (en afzonderlijke componenten van financiële instrumenten) worden in de jaarrekening gepresenteerd in overeenstemming met de economische realiteit van de contractuele bepalingen. Presentatie vindt plaats op basis van afzonderlijke componenten van financiële instrumenten als financieel actief, financiële verplichting of als eigen vermogen. In financiële en niet-financiële contracten kunnen afspraken zijn gemaakt die voldoen aan de definitie van derivaten. Een dergelijke afspraak wordt afgescheiden van het basiscontract en als derivaat verwerkt als zijn economische kenmerken en risico's niet nauw verbonden zijn met de economische kenmerken en risico's van het basiscontract, een afzonderlijk instrument met dezelfde voorwaarden zou voldoen aan de definitie van een derivaat, en het samengestelde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

In contracten besloten afgeleide instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, worden verwerkt als onderdeel van het basiscontract.

Van het basiscontract gescheiden derivaten worden, in overeenstemming met de waarderinggrondslag voor derivaten waarop geen kostprijs-hedge-accounting wordt toegepast, gewaardeerd tegen reële waarde.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Maar als financiële instrumenten bij de vervolgwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde

met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, worden direct toerekenbare transactiekosten bij de eerste waardering direct verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Als financiële instrumenten worden gewaardeerd tegen reële waarde, komt daarvoor de marktwaarde in aanmerking. Als een financieel instrument wordt verhandeld op een actieve markt, dan verschaft de genoteerde marktprijs of beurswaarde de beste aanwijzing voor de reële waarde (methode 1). Er dient dan sprake te zijn van een actieve markt die goed ontwikkeld is en waarbij voldoende volumes worden verhandeld. Als dat niet het geval is of er is geen genoteerde marktprijs beschikbaar, dan wordt een andere schattingsmethode gehanteerd. Gehanteerde technieken zijn:

- vergelijking met de actuele waarde van een ander financieel instrument met vergelijkbare kenmerken waar wel een betrouwbare marktwaarde voor kan worden bepaald (methode 2);
- algemeen aanvaarde waarderingstechnieken zoals bijvoorbeeld netto-contantewaardeberekeningen (methode 3); of
- gebruik van waarderingmodellen (methode 4).

Na eerste opname worden afgeleide financiële instrumenten die verband houden met aandelen gewaardeerd op actuele waarde. De overige financieel afgeleide instrumenten worden op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Overige financiële beleggingen

Dit betreft investeringen in aandelen (eigenvermogensinstrumenten), in obligaties en andere vastrentende waardepapieren en vorderingen uit andere leningen.

Aandelen

Alle investeringen in beleggingsfondsen met beursnotering zijn opgenomen onder de categorie aandelen (investeringen in eigenvermogensinstrumenten). Deze investeringen vinden plaats in de surplus portfolio en zijn beschikbaar voor verkoop. Na de eerste opname worden deze investeringen gewaardeerd tegen reële waarde, zijnde de beursnotering. Veranderingen in de reële waarde worden, voor zover het resultaat van de individuele belegging cumulatief positief is, tot het moment van realisatie rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt na aftrek van belasting. Als de herwaarderingreserve onvoldoende is dan dient de waardevermindering ten laste van het resultaat te worden gebracht. Aan- en verkopen van financiële activa die tot de

categorie investeringen in eigenvermogensinstrumenten met beursnotering behoren, worden verantwoord op de transactiedatum.

Wanneer de belegging niet langer in de balans wordt opgenomen, wordt de in het eigen vermogen opgenomen cumulatieve waardeverandering overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening. In geval van een cumulatieve waardevermindering tot onder de kostprijs wordt de waardevermindering in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Obligaties en andere vastrentende waardepapieren

Gekochte leningen en obligaties waarvan de onderneming de intentie heeft deze tot het einde van de looptijd aan te houden, en hiertoe ook in staat is, worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen. De effectieve rente en eventuele bijzondere waardeverminderingverliezen worden direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Aan- en verkopen van financiële activa die tot de categorie gekochte leningen en obligaties behoren, worden verantwoord op de transactiedatum.

Vorderingen uit andere leningen

Vorderingen uit andere leningen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen. De effectieve rente en eventuele bijzondere waardeverminderingverliezen worden direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Bijzondere waardevermindering financiële activa

Een financieel actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waardewijzigingen in de winst-en-verliesrekening of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering, als er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten financiële problemen van de rechtspersoon of de schuldenaar die het instrument heeft uitgegeven, contractbreuk zoals het niet-nakomen van betalingsverplichtingen en/of achterstallige betalingen met betrekking tot rente of aflossingen, herstructurering van een aan de onderneming toekomend bedrag onder voorwaarden die de onderneming anders niet zou hebben overwogen, aanwijzingen dat een debiteur of emittent failliet zal gaan of waarschijnlijk tot een financiële reorganisatie zal overgaan, en het verdwijnen van een actieve markt voor een bepaald effect. Daarnaast worden subjectieve indicatoren samen met objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardevermindering overwogen. Voorbeelden hiervan zijn het wegvallen van actieve markten in het geval van financiële activa met een beursnotering, een verlaging van de kredietwaardigheid van de andere partij zijnde de rechtspersoon of schuldenaar van het uitgegeven instrument of een daling van de reële waarde van een financieel actief beneden de kostprijs of geamortiseerde kostprijs.

Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen en beleggingen die door de onderneming worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen en beleggingen wordt beoordeeld of deze individueel onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen en beleggingen die niet individueel onderhevig zijn gebleken aan bijzondere waardevermindering en van afzonderlijk niet-belangrijke vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, dit door samenvoeging van vorderingen en beleggingen met vergelijkbare risicokenmerken.

Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de onderneming historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet-nakomen van betalingsverplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen. De uitkomsten worden bijgesteld als de ondernemingsleiding van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat

het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

Een bijzonder waardevermindingsverlies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt bepaald als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief. Rente op het aan een bijzondere waardevermindering onderhevige actief blijft verantwoord worden via oprenting van het actief met de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Bijzondere waardevermindingsverliezen onder de (geamortiseerde) kostprijs van de beleggingen in effecten die tegen reële waarde worden gewaardeerd, met verwerking van waardewijzigingen in het eigen vermogen, worden direct ten laste van de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardevermindingsverlies, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de winst-en-verliesrekening.

Saldering van financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de onderneming beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de onderneming het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen.

Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Vorderingen

Onder Vorderingen worden alle bedragen opgenomen waarvan het de verwachting is dat de ontvangst van de vordering zal plaatsvinden binnen twaalf maanden na balansdatum.

Onder Vorderingen worden ook de kortlopende vorderingen op herverzekeraars gepresenteerd. Deze vorderingen zijn afhankelijk van de verwachte claims en schadebehandelingskosten die voortvloeien uit de desbetreffende herverzekerde verzekeringscontracten. De waardering van door en aan herverzekeraars verschuldigde bedragen geschiedt in overeenstemming met de voorwaarden van het herverzekeringscontract.

De vorderingen uit hoofde van herverzekeringscontracten worden op balansdatum beoordeeld op eventuele bijzondere waardeverminderingen.

Vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De effectieve rente wordt direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Overige activa

De overige activa bestaan uit materiële vaste activa, liquide middelen, onderhanden werk en latente belastingvorderingen.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden in de balans verwerkt als het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot dat actief zullen toekomen aan de onderneming en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

Materiële vaste activa worden gewaardeerd op kostprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

De afschrijving vindt plaats over een periode van vijf tot tien jaar, rekening houdend met de economische levensduur.

Voor dat deel van de materiële vaste activa, dat betrekking heeft op installaties in het gehuurde hoofdkantoor, vindt de afschrijving plaats over een periode van tien jaar, zijnde de verwachte economische levensduur. Voor de overige materiële vaste activa vindt de afschrijving plaats over een periode van vijf jaar, zijnde de verwachte economische levensduur.

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd als zij de gebruiksduur van het object verlengen en/of leiden tot toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot het object.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Bijzondere waardeverminderingen (im)materiële vaste activa

Voor (im)materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te bepalen voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief of een kasstroomgenererende eenheid hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroomgenererende eenheid) geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de

boekwaarde van het actief (of kasstroomgenererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief (of kasstroomgenererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd op nominale waarde. Als liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Onderhanden werk

Deze post betreft de onderhanden werk positie voor de nog niet afgeronde letselschade dossiers van DAS Legal Services B.V. en bestaat uit de per balansdatum geschatte waarde van de verrichte prestaties.

Latente belastingvorderingen

Voor de waarderingsgrondslag van de latente belastingvorderingen wordt verwezen naar het onderdeel Belastingen in de grondslagen.

Eigen vermogen

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen. Uitkeringen aan houders van deze instrumenten worden in mindering op het eigen vermogen gebracht na aftrek van eventueel hiermee verband houdend voordeel uit hoofde van belasting naar de winst.

Agio

De door de aandeelhouders ingebrachte bedragen boven het nominaal aandelenkapitaal worden verantwoord als agio. Hieronder worden tevens begrepen additionele vermogensstortingen door bestaande aandeelhouders zonder uitgifte van aandelen of uitgifte van rechten tot het nemen of verkrijgen van aandelen van de onderneming.

Kosten en kapitaalbelasting verbonden aan de plaatsing van aandelen die niet worden geactiveerd, worden onder aftrek van belastingeffecten, ten laste van het agio gebracht. Als en voor zover het agio ontoereikend is, worden de bedragen ten laste van de overige reserves gebracht.

Herwaarderingsreserve

Veranderingen in de reële waarde van investeringen die beschikbaar zijn voor verkoop, worden, voor zover het

resultaat van de individuele belegging cumulatief positief is, tot het moment van realisatie rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt in de herwaarderingsreserve na aftrek van belasting. Daarnaast wordt voor die categorie activa een herwaarderingsreserve gevormd ten laste van de overige reserves, als geen sprake is van frequente marktnoteringen.

De herwaarderingsreserve wordt gevormd per individueel actief en is niet hoger dan het verschil tussen de boekwaarde op basis van historische kostprijs en de boekwaarde op basis van actuele waarde. Op de herwaarderingsreserve worden waardeverminderingen van het betreffende actief in mindering gebracht.

Als een actief wordt vervreemd, valt een eventueel aanwezige herwaarderingsreserve met betrekking tot dat actief vrij ten gunste van het resultaat. Bij de bepaling van de herwaarderingsreserve is een bedrag voor belastingen in mindering gebracht.

Waardevermeerderingen van financiële instrumenten en andere beleggingen die worden gewaardeerd tegen actuele waarde worden onmiddellijk in het resultaat verwerkt.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer:

- er een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting is die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- van het voorgaande een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Als (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden, tenzij anders toegelicht, gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Voorziening voor niet-verdiende premies

De voorziening voor niet-verdiende premies betreft het per balansdatum nog niet verdiende deel van de netto-premies.

Het verschil tussen de bruto-voorziening voor niet-verdiende premies en de netto-voorziening voor niet-verdiende premies betreft provisie. Onder provisie wordt verstaan de vergoedingen aan tussenpersonen en volmachten, en de herverzekeringscommissie aan verzekeraars, voor de verkoop en het beheer van polissen. Deze voorziening heeft over het algemeen een kortlopend karakter.

Het gedeelte van de voorziening niet-verdiende premies dat ten goede komt aan de herverzekeraars wordt apart gepresenteerd.

Voorziening voor te betalen schade

De voorziening voor te betalen schade omvat het bedrag van de te verwachten schade of verplichtingen, in aanmerking nemende de voor balansdatum ontstane schade of verplichtingen die zijn gemeld en nog niet zijn afgewikkeld, schade of verplichtingen die nog niet zijn gemeld en de kosten die verband houden met de afwikkeling van schade of verplichtingen verminderd met te ontvangen buitengerechtigde kosten (BGK).

Deze voorziening heeft over het algemeen een langlopend karakter.

De toereikendheid van de voorziening voor te betalen schade wordt vastgesteld aan de hand van de Solvency II-waardering van deze voorziening. In de jaarrekening wordt de voorziening voor te betalen schade verhoogd met een prudentiemarge.

De voorziening voor te betalen schade bestaat uit twee componenten, de externe en interne voorziening.

Externe voorziening voor te betalen schade

Deze voorziening dient ter dekking van de in de toekomst te maken externe kosten, met name advocaatkosten. Hierin wordt rekening gehouden met dossiers die reeds zijn gemeld en daarnaast met dossiers die in de toekomst nog gemeld zullen worden. De schademeldingen en de externe kosten worden verdeeld in zeven homogene risicogroepen. Per homogene risicogroep wordt een schatting gemaakt van de voorziening. Deze schatting wordt gemaakt op basis van de gemiddelde kosten per dossier van de meest recente jaren en het verwachte aantal meldingen per schadejaar. Voor de homogene risicogroep Massaschades wordt een handreserve bepaald, waarbij per schade een inschatting wordt gemaakt van de verwachte kosten.

Interne voorziening voor te betalen schaden

Deze voorziening dient ter dekking van de in de toekomst verwachte interne kosten, met name personeels- en exploitatiekosten. Hierin wordt rekening gehouden met dossiers die in behandeling zijn en dossiers die in de toekomst nog gemeld zullen worden. Deze dossiers worden verdeeld in drie homogene risicogroepen. Per homogene risicogroep wordt een inschatting gemaakt van de te verwachten interne kosten voor de afwikkeling van deze dossiers.

De berekening is gebaseerd op patronen van nog uitstaande claims (zowel werkvoorraden als nog niet gemelde claims die al wel hebben plaatsgevonden) op de datum van berekening. Op basis van een urenregistratie (tijdschrijven) wordt een inschatting gemaakt van het aantal uren dat nodig is om de nog uitstaande claims af te wikkelen. Dit resulteert in het aantal fte's dat naar verwachting nodig is om de uitstaande claims af te wikkelen. Dit aantal wordt vermenigvuldigd met de gemiddelde kosten per fte inclusief een opslag voor indirecte kosten voor management, stafkosten, huisvesting en overige kosten.

De voorziening bevat een aftrek voor de verwachte opbrengst van de te ontvangen BGK. Deze aftrek wordt ingeschat met schadedriehoeken waarin de ontvangsten naar schadejaar en boekjaar worden ontwikkeld.

Aandeel herverzekeraars in verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten

Het aandeel van herverzekeraars in de technische voorziening betreft vorderingen op lange termijn op de herverzekeraars en is afhankelijk van de verwachte claims en schadebehandelingskosten (gepresenteerd onder het herverzekeringsdeel in de technische voorzieningen).

Het aandeel van herverzekeraars wordt voor de schadebehandelingskosten bepaald op basis van dezelfde waarderingsgrondslagen als gehanteerd voor nog te betalen schaden. Met kredietrisico wordt geen rekening gehouden.

De technische voorzieningen voor herverzekeringscontracten worden op dezelfde manier verantwoord als de directe verzekeringen waarvoor de herverzekeringen zijn afgesloten.

Verplichtingen uit herverzekering betreffen voornamelijk te betalen premies voor herverzekeringscontracten. Deze

premies worden als last opgenomen over de periode waarin zij verschuldigd zijn.

Overige voorzieningen

Onder Overige voorzieningen zijn opgenomen de voorziening voor de compensatie van de pensioenregeling, de jubileavoorziening, de voorziening voor de Regeling voor Vervroegde Uittreding (RVU), de voorziening voor vitaliteitsverlof, de reorganisatievoorziening, de voorziening voor herstellkosten en de voorziening voor latente belastingverplichtingen.

Voorziening compensatie pensioenregeling

Op balansdatum is onder Voorzieningen een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van de werknemers, waarvan het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de bedragen die zijn toegezegd. Het betreft hier het bedrag dat DAS verschuldigd is na het doen van een aanbod aan de werknemers om een deel van een bestaande pensioenregeling af te kopen. Onderdeel van de voorgestelde pensioencompensatie bestaat uit het verhogen van het opbouwpercentage met 0,075% voor actieven die reeds vóór 1 januari 2017 in dienst zijn bij DAS. Het bedrag van deze verhoging wordt jaarlijks toegevoegd aan de voorziening.

Jubileavoorziening

De jubileavoorziening is een voorziening voor toekomstige jubileum-uitkeringen plus een bedrag voor het vieren van deze gelegenheid. De voorziening betreft de contante waarde van het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. Hierbij wordt onder meer rekening gehouden met de toekomstige salarisstijgingen en de blijfkans. Verwezen wordt verder naar de noot Voorzieningen.

De regeling ziet er als volgt uit:

- jubileumuitkering bij 12,5 jaar dienstverband: ¼ maandsalaris;
- jubileumuitkering bij 25 jaar dienstverband: 1 maandsalaris;

- jubileumuitkering bij 40 jaar dienstverband: 1 maandsalaris
- uitkering bij (pre)pensionering: ¼ maandsalaris.

Voorziening voor de Regeling voor Vervroegde Uittreding (RVU)

In de cao voor de verzekeringsbranche is opgenomen dat met ingang van 1 januari 2021 werknemers drie jaar voor hun AOW-gerechtigde leeftijd onder voorwaarden eerder mogen stoppen met werken, zonder dat dit fiscaal als een RVU wordt belast. Deze vrijstelling geldt alleen voor uitkeringen aan werknemers die in de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2025 maximaal 36 maanden van hun wettelijke AOW-leeftijd verwijderd zijn. Het doel van de tijdelijke aanpassing van de RVU-heffing is om werknemers die zich onvoldoende hebben kunnen voorbereiden op de verhoging van de AOW-leeftijd en die niet in staat zijn om gezond werkend de AOW-leeftijd te bereiken, de mogelijkheid te bieden eerder te stoppen met werken. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren bedragen voor de RVU.

Voorziening voor vitaliteitsverlofregeling

Volgens de cao voor de verzekeringsbranche heeft met ingang van 1 januari 2020 elke werknemer die zeven jaar of langer in dienst is onder bepaalde voorwaarden recht op twee maanden vitaliteitsverlof. Gedurende deze twee maanden ontvangt de werknemer respectievelijk 70% en 40% van zijn bruto-salaris inclusief sociale premies. DAS heeft een voorziening voor vitaliteitsverlof opgenomen waarbij rekening is gehouden met een aantal aannames op het gebied van blijfkans, het percentage van de werknemers dat gebruikmaakt van de regeling en toekomstige salarisstijgingen inclusief sociale lasten en pensioenpremie. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren bedragen voor vitaliteitsverlof.

Reorganisatievoorziening

Een reorganisatievoorziening wordt getroffen als op balansdatum een gedetailleerd reorganisatieplan is geformaliseerd en uiterlijk op balansdatum van de jaarrekening de gerechtvaardigde verwachting van uitvoering van het plan is gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. Van een gerechtvaardigde verwachting is sprake als is gestart met de uitvoering van de reorganisatie, of als de hoofdlijnen bekend zijn gemaakt aan hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben.

In de reorganisatievoorziening worden de als gevolg van de reorganisatie noodzakelijke kosten opgenomen die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten van de onderneming. De voorziening wordt gewaardeerd tegen contante waarde, indien het effect van de tijdswaarde van geld materieel is.

Voorziening voor herstelkosten

De voorziening voor herstelkosten heeft betrekking op de verplichting om het gehuurde pand op De Entree 222 in Amsterdam aan het einde van de looptijd van het contract in de oude staat te herstellen. Deze voorziening wordt lineair opgebouwd over de looptijd van het contract en betreft de in de toekomst te betalen herstelkosten. De voorziening wordt gewaardeerd tegen contante waarde, indien het effect van de tijdswaarde van geld materieel is.

Voorziening voor latente belastingverplichtingen

Voor de waarderingsgrondslag van de voorziening voor latente belastingverplichtingen wordt verwezen naar het onderdeel Belastingen in de grondslagen. De voorziening voor latente belastingverplichtingen heeft een langlopend karakter.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De effectieve rente wordt direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting, worden gepresenteerd onder schulden. Rente, dividenden, baten en lasten met betrekking tot deze financiële instrumenten worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord als kosten of opbrengsten.

Onder kortlopende schulden zijn tevens de verplichtingen uit hoofde van personeelsbeloningen en pensioenen opgenomen voor zover de verschuldigde premies en sociale lasten op balansdatum nog niet zijn voldaan.

Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

De opbrengsten worden verantwoord in het jaar waarin ze zijn gerealiseerd.

Verdiende premies eigen rekening

Hieronder zijn opgenomen de in het boekjaar aan de verzekeringnemers in rekening gebrachte bruto-premies gecorrigeerd voor de mutatie van de technische voorziening voor niet-verdiende premies.

De te betalen premies uit hoofde van uitgaande herverzekeringcontracten zijn als last onder de premie-inkomsten opgenomen over de periode waarin zij verschuldigd zijn.

Toegerekende opbrengsten uit beleggingen

De aan de technische rekening toegerekende beleggingsopbrengsten hebben betrekking op die beleggingsopbrengsten die gerelateerd zijn aan de beleggingen die worden aangehouden ter dekking van de technische voorzieningen.

Schaden eigen rekening

Onder schaden eigen rekening zijn opgenomen de aan het boekjaar toe te rekenen in- en externe schadebehandelingskosten, waaronder de mutatie van de voorziening voor te betalen schaden.

Bedrijfskosten

Onder bedrijfskosten worden opgenomen de in het boekjaar ten gunste van agenten en gevolmachtigden gecrediteerde provisie, personeelskosten, kosten gevolmachtigden, overige beheerskosten en afschrijvingen die op het boekjaar betrekking hebben. De pensioenpremies worden verantwoord als kosten.

De afdelingen die werkzaamheden verrichten voor de schadebehandeling worden op basis van percentages toegerekend aan de schadebehandelingskosten. De percentages zijn afhankelijk van de inschatting van de hoeveelheid werkzaamheden die deze afdelingen verrichten ten behoeve van de schadebehandeling.

De jaarlijks van herverzekeraars te ontvangen provisie wordt als bate verantwoord onder bedrijfskosten en

berekend op basis van een contractueel overeengekomen percentage van de uitgaande herverzekeringspremie. Dit percentage wordt jaarlijks achteraf, binnen een afgesproken bandbreedte, aangepast op basis van de werkelijke schaderatio totdat alle claims uit een bepaald schadejaar zijn afgewikkeld.

De bedrijfskosten van DAS Holding zelf en van DAS Legal Services B.V. zijn verantwoord onder de Andere lasten.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de vennootschap.

Voor de beloningen met opbouw van rechten, sabbatical leave, winstdelingen en bonussen worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Als een beloning wordt betaald waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid), worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid, wordt een voorziening opgenomen. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (cao en individuele arbeids-overeenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Een verwachte vergoeding aan het personeel van DAS ten gevolge van winstdelingen en bonusbetalingen wordt verantwoord als de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt.

De verplichting uit hoofde van beloningen tijdens dienstverband wordt gewaardeerd tegen nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt, als de onderneming zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een ontslagvergoeding. Als het ontslag onderdeel is van een reorganisatie, worden de kosten van de ontslagvergoeding opgenomen in een reorganisatievergoeding. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen.

Ontslagvergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de ontslagvergoeding een verbetering is van de beloningen na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgens dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere ontslagvergoedingen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Pensioenkosten

De medewerkers van DAS hadden tot 1 januari 2017 een verzekerde middelloonregeling (bij a.s.r.). Deze regeling is per die datum premievrij gemaakt. Er vindt geen nieuwe opbouw van pensioenaanspraken meer plaats op dit contract. Vanaf 2017 is er een nieuwe regeling voor medewerkers; dit betreft een middelloonregeling die wordt opgebouwd bij een algemeen pensioenfonds (Het nederlandse pensioenfonds). In deze regeling zit geen onvoorwaardelijke indexatieverplichting.

De directie heeft per 1 januari 2022 een middelloonregeling bij het algemene pensioenfonds het nederlandse pensioenfonds. In deze regeling zit een voorwaardelijke indexatie voor zowel de actieve als de inactieve deelnemers. De pensioenopbouw tot 2022 is als verzekerde regeling bij a.s.r. achtergebleven. In die regeling is een

voorwaardelijke indexatie voor actieve en inactieve deelnemers opgenomen, die afhankelijk is van de middelen die de werkgever beschikbaar stelt.

In overeenstemming met RJ 271.302 worden de pensioenverplichtingen verantwoord volgens de verplichtingenbenadering. De jaarlijkse pensioenlast is op basis van deze systematiek gelijk aan de aan de pensioenuitvoerder verschuldigde pensioenpremie, tenzij sprake is van additionele in recht afdwingbare of feitelijke verplichtingen aan de pensioenuitvoerder of werknemers.

Overeenkomstig de optie in RJ 271.314 wordt bij verantwoording van de pensioenlasten respectievelijk pensioenvoorzieningen geen rekening gehouden met aanpassingen van per balansdatum opgebouwde aanspraken naar aanleiding van verwachte toekomstige salarisstijgingen en/of verwachte toekomstige toekenningen van indexatie.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op materiële vaste activa zijn berekend op basis van vaste percentages van de kostprijs van de materiële vaste activa.

Leasing

De onderneming kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een lease-overeenkomst waarbij de voor- en nadelen die verbonden zijn aan het eigendom van het lease-object geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere lease-overeenkomsten worden geclassificeerd als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Classificatie van de lease vindt plaats op het tijdstip van het aangaan van de betreffende lease-overeenkomst.

Operationele lease

Als de onderneming optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Vergoedingen die worden ontvangen als stimulering voor het afsluiten van een overeenkomst worden verwerkt als een vermindering van de leasekosten over de leaseperiode. Leasebetalingen en vergoedingen voor operationele leases worden lineair over de leaseperiode ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht, tenzij een andere

toerekeningsystematiek meer representatief is voor het patroon van de met het lease-object te verkrijgen voordelen.

Opbrengsten uit beleggingen en ongerealiseerde koersresultaten

Aandelen

Gerealiseerde koerswinsten op aandelen worden direct in het resultaat verantwoord. Ongerealiseerde koerswinsten op aandelen worden, na aftrek van belasting, in de herwaarderingsreserve beleggingen opgenomen.

Ongerealiseerde koersverliezen worden direct ten laste van het resultaat gebracht op het moment dat de marktwaarde onder de kostprijs daalt.

Obligaties

Ongerealiseerde koerswinsten en -verliezen op obligaties worden niet in het resultaat verantwoord, aangezien obligaties worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Gerealiseerde koerswinsten op obligaties en de afschrijvingen van (dis)agio worden direct in het resultaat verantwoord. Interest op obligaties wordt verantwoord in het jaar waarin dit is gerealiseerd. Bijzondere waardeverminderingen worden in het resultaat verantwoord.

Andere baten

Naast andere baten worden hier opbrengsten verantwoord uit hoofde van niet-verzekerde juridische dienstverlening.

Hieronder valt de volgende omzet categorie:

Opbrengsten uit het verlenen van diensten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien, op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Opbrengsten uit hoofde van verleende diensten worden in de winst-en-verliesrekening als netto-omzet opgenomen naar rato van het stadium van voltooiing van de transactie op verslagdatum. Het stadium van voltooiing wordt bepaald aan de hand van beoordelingen van de verrichte werkzaamheden, de tot dat moment verrichte dienstverlening als percentage van de totaal te verrichten

dienstverlening en de tot dat moment gemaakte kosten in verhouding tot de geschatte kosten van de totaal te verrichten dienstverlening.

Andere lasten

Onder andere lasten worden bedrijfskosten verantwoord die zijn toegerekend aan activiteiten voor niet-verzekerde juridische dienstverlening en de bedrijfskosten van DAS Holding zelf.

Belastingen

Belastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winstbelastingen en latente belastingen. De belastingen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Als de boekwaarden van activa en verplichtingen voor de financiële verslaggeving afwijken van hun fiscale boekwaarden, is sprake van tijdelijke verschillen.

Voor belastbare tijdelijke verschillen wordt een voorziening latente belastingverplichtingen getroffen.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen, beschikbare voorwaartse verliescompensatie en nog niet gebruikte fiscale verrekeningsmogelijkheden wordt een latente belastingvordering opgenomen, maar uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst fiscale winsten beschikbaar zullen zijn voor verrekening respectievelijk compensatie. Latente belastingvorderingen worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

De waardering van latente belastingverplichtingen en latente belastingvorderingen wordt gebaseerd op de fiscale gevolgen van de door de vennootschap op balansdatum voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van haar activa, voorzieningen, schulden en overlopende passiva.

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

DAS Rechtsbijstand rekent af op basis van het fiscale resultaat van de overige rechtspersonen binnen de fiscale eenheid waarbij de fiscale voor- en nadelen aan die maatschappij worden toegerekend waar deze zijn ontstaan.

De latente belastingvorderingen worden gesaldeerd met de latente belastingverplichtingen voor zover deze betrekking hebben op dezelfde fiscale autoriteit en binnen dezelfde fiscale eenheid vallen.

Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de groep in de resultaten van deze deelnemingen, bepaald op basis van de grondslagen van de groep. Resultaten op transacties, waarbij overdracht van activa en passiva tussen de groep en de niet-geconsolideerde deelnemingen en tussen niet-geconsolideerde deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn niet verwerkt voor zover deze als niet-gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

De resultaten van deelnemingen die gedurende het boekjaar zijn verworven of afgestoten worden vanaf het verwervingsmoment respectievelijk tot het moment van afstoting verwerkt in het resultaat van de groep.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen.

Ontvangsten uit hoofde van interest en ontvangen dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief

kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

De reële waarde van beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald aan de hand van de biedprijs.

De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Verbonden partijen

Het begrip 'verbonden partij' wordt overeenkomstig artikel 381 lid 3 BW gedefinieerd als een verbonden partij zoals bedoeld in de door de IASB vastgestelde en door de Europese Commissie goedgekeurde standaarden. Hieronder zijn onder meer moedermaatschappijen, dochter- en zustermaatschappijen, deelnemingen en joint ventures begrepen. Daarnaast vallen ook managers op sleutelposities en bijvoorbeeld echtgenoten van leden van de bestuursorganen en de leidinggevende en toezichthoudende organen onder de definitie van een verbonden partij.

Transacties met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Van deze transacties worden de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht toegelicht.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening, worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Toelichting op de balans

(x € 1.000)

1 Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

Goodwill

	2022	2021
Stand per 1 januari		
Aanschafwaarde	7	1.712
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardevermindering	-5	-1.207
Boekwaarde per 1 januari	2	505
Mutaties gedurende het boekjaar		
Investerings	-	-
Bijzondere waardevermindering	-	-
Afschrijvingen	-2	-120
Desinvesteringen (aanschafwaarde)	-7	-551
Desinvesteringen (cumulatieve afschrijvingen)	7	551
Verkoop deelnemingen (aanschafwaarde)	-	-1.154
Verkoop deelnemingen (cumulatieve afschrijvingen)	-	771
Saldo mutaties	-2	-503
Stand per 31 december		
Aanschafwaarde	-	7
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardevermindering	-	-5
Boekwaarde per 31 december	-	2

Afzonderlijk verworven licenties

	2022	2021
Stand per 1 januari		
Aanschafwaarde	195	6.742
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardevermindering	-38	-6.651
Boekwaarde per 1 januari	157	91
Mutaties gedurende het boekjaar		
Investerings	41	91
Bijzondere waardevermindering	-	-
Afschrijvingen	-65	-25
Desinvesteringen (aanschafwaarde)	-	-6.638
Desinvesteringen (cumulatieve afschrijvingen)	-	6.638
Saldo mutaties	-24	66
Stand per 31 december		
Aanschafwaarde	236	195
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardevermindering	-103	-38
Boekwaarde per 31 december	133	157

De afschrijving van de immateriële vaste activa vindt plaats over een periode van vijf jaar, rekening houdend met de economische levensduur. De afschrijvingskosten zijn verantwoord onder de bedrijfskosten. Met betrekking tot de immateriële vaste activa zijn er geen indicaties dat de boekwaarde materieel afwijkt van de marktwaarde.

De afzonderlijk verworven licenties betreffen onder meer software-licenties voor het genereren van documenten in het kader van polissen en ter ondersteuning van het hybride samenwerken.

2 Overige financiële beleggingen

De overige financiële beleggingen bestaan uit:

	2022	2021
Aandelen	89.928	124.370
Obligaties en andere vastrentende waardepapieren	133.603	144.310
Vorderingen uit andere leningen	2.000	2.000
	225.531	270.680

Aandelen

Het verloop van de aandelen kan als volgt worden gespecificeerd:

	2022	2021
Stand per 1 januari	124.370	124.187
Aankopen	5.500	5.000
	129.870	129.187
Verkopen	-17.250	-12.500
Herwaardering - Gerealiseerd resultaat	637	5.798
	113.257	122.485
Herwaardering - Ongerealiseerd resultaat	-13.369	1.414
Herwaardering - Ongerealiseerd resultaat belastingdeel	-4.649	471
Niet-gerealiseerde koersresultaten	-5.311	-
Stand per 31 december	89.928	124.370

De kostprijs van de aandelen bedraagt € 82.886k (2021: € 99.311k). Ultimo 2022 is 27% (2021: 29%) belegd in aandelenfondsen en 73% (2021: 71%) in fondsen met als onderliggende waarde obligaties.

De aandelen worden in de balans opgenomen tegen reële waarde. De beleggingen vallen in de categorie beleggingen met een genoteerde marktprijs, wat hieronder nader wordt toegelicht.

Reële waarde gebaseerd op gepubliceerde koersen in een actieve markt (methode 1)

Van alle financiële instrumenten in deze waarderings-categorie zijn gepubliceerde koersen afkomstig van een beurs, broker of prijsinstelling beschikbaar. Er is bij deze financiële instrumenten sprake van een actieve markt. Hierdoor vormen de koersen een goede afspiegeling van actuele en regelmatig voorkomende markttransacties tussen onafhankelijke partijen.

Door macro-economische omstandigheden zijn de koersen van drie van de vier fondsen onder de kostprijs gedaald. Deze ongerealiseerde verliezen zijn opgenomen als niet-gerealiseerde koersresultaten op de aandelen en direct als een last verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Onderstaande tabel toont de aandelenportefeuille per 31 december 2022:

	Balanswaarde ultimo 2021	Aankopen/ verkopen	Herwaardering	Balanswaarde ultimo 2022
Aandelenportefeuille				
NN L Global Sustainable Equity Hedged	35.619	-2.575	-9.105	23.939
NN Euro Sustainable Credit Fund	45.418	-4.225	-6.332	34.861
NN Euro Green Bond Fund	21.985	-4.100	-4.541	13.344
NN Collateralized Bond Fund	21.348	-850	-2.714	17.784
Totaal	124.370	-11.750	-22.692	89.928

Bovenstaande aandelenfondsen worden gehouden in Nederland.

Obligaties en andere vastrentende waardepapieren

Het verloop van de obligaties kan als volgt worden gespecificeerd:

	2022	2021
Stand per 1 januari	144.310	153.549
Aankopen	29.731	21.853
	174.041	175.402
Verkopen	-	-1.500
Aflossingen	-39.250	-27.700
	134.791	146.202
Gerealiseerde koersresultaten bij verkoop	-	-21
Afschrijving agio ten laste van het resultaat	-1.188	-1.871
Stand per 31 december	133.603	144.310

De beurswaarde van de obligaties bedraagt ultimo 2022 € 126.698k (2021: € 147.547k). De modified duration (gemiddelde looptijd) van de obligatieportefeuille is ultimo 2022 2,44 jaar (2021: 2,84 jaar). De effectieve rente over 2022 bedraagt 0,1% (2021: -1,2%).

De navolgende tabel toont de verdeling van kredietrisico's van de obligatieportefeuille op balanswaarde:

Rating 2022	AAA	AA	Totaal
Classificatie			
Gedekt	12.727	-	12.727
Financieel	3.052	14.241	17.293
Overheid	88.054	4.332	92.386
Semi-overheid	11.197	-	11.197
Totaal	115.030	18.573	133.603
Rating 2021			
Classificatie			
Gedekt	16.818	-	16.818
Financieel	11.601	10.848	22.449
Overheid	93.575	4.121	97.696
Semi-overheid	7.347	-	7.347
Totaal	129.341	14.969	144.310

De onderverdeling van de obligaties naar landen is als volgt:

	2022	2021
Land		
Nederland	46.137	63.743
Duitsland	36.346	32.464
Luxemburg	17.657	15.790
Frankrijk	6.330	4.563
Zweden	5.479	4.012
Noorwegen	4.001	2.016
Australië	3.704	6.752
Verenigd Koninkrijk	2.993	1.514
België	2.961	3.311
Canada	2.750	2.751
Verenigde Staten	2.005	2.531
Ivoorkust	1.764	1.778
Oostenrijk	1.476	3.085
Totaal	133.603	144.310

Vorderingen uit andere leningen

	2022	2021
Stand per 1 januari	2.000	-
Verstrekingen	-	2.000
Aflossingen	-	-
Stand per 31 december	2.000	2.000

Per 30 december 2021 is een lening verstrekt van € 2 miljoen aan Axiom Partners GmbH. Deze lening wordt in vier jaar in delen van € 0,5 miljoen afgelost. De eerste betaling hebben we in januari 2023 ontvangen. De rente bedraagt 4% per jaar. Axiom Partners GmbH is geen onderdeel van de DAS Holding groep.

De reële waarde van de lening per 31 december 2022 is € 1.987k en wordt bepaald op basis van de verdiscontering van toekomstige kasstromen, waarbij wordt uitgegaan van een verdisconteringsvoet op basis van de risicovrije EIOPA rentecurve en een risico-opslag.

3 Vorderingen

Vorderingen (in)directe verzekeringen

	2022	2021
Vorderingen verzekeringnemers en tussenpersonen/volmachten	11.254	12.397
Voorziening vorderingen verzekeringnemers en tussenpersonen/volmachten	-269	-205
Vorderingen op verzekeraars	29.104	28.818
	40.089	41.010

De vorderingen (in)directe verzekeringen hebben een looptijd korter dan één jaar.

Op de vorderingen op verzekeraars hebben geen bijzondere waardeverminderingen plaatsgevonden.

Voorziening vorderingen verzekeringnemers en tussenpersonen/volmachten

	2022	2021
Stand per 1 januari	205	556
Afgeboekte vorderingen	-23	-28
Dotatie/vrijval	87	-323
Stand per 31 december	269	205

De voorziening is bepaald op basis van ouderdom van de vorderingen en direct op de betreffende vorderingen in mindering gebracht.

Jaarlijks wordt een backtest uitgevoerd op de gehanteerde percentages voor de berekening van deze voorziening. De effecten van de aanpassing van de gehanteerde percentages naar aanleiding van de jaarlijks uitgevoerde backtesting worden verantwoord onder de regel Dotatie/vrijval.

Vorderingen uit herverzekering

	2022	2021
Vorderingen uitgaande herverzekering	11.802	19.441
	11.802	19.441

De vorderingen uitgaande herverzekeringen hebben een looptijd korter dan één jaar.

Overige vorderingen

	2022	2021
Vooruitbetaalde kosten	3.585	2.031
Te ontvangen externe schadekosten	-	43
Vennootschapsbelasting	4.969	-
Nog te factureren omzet	318	-
Vorderingen leasemaatschappijen (auto's)	841	876
Te ontvangen bedragen	1.099	2.260
	10.812	5.210

De vooruitbetaalde kosten betreffen vooral betalingen van huur, automatiseringskosten en contributies.

Het saldo vennootschapsbelasting bevat een vordering op de Belastingdienst in verband met de betaalde voorlopige aanslag 2022 (€ 4.250k) en de verliesverrekening van 2022 (€ 510k).

De vorderingen leasemaatschappijen betreft de voorfinanciering van de individuele leasecontracten op auto's. DAS Holding loopt geen risico ten aanzien van de waardering van het onderpand.

De te ontvangen bedragen betreffen voornamelijk vorderingen op debiteuren en vooruitbetalingen aan de klant.

Van het totaal aan overige vorderingen heeft € 681k (2021: € 532k) een looptijd van langer dan één jaar. De boekwaarde van de opgenomen vorderingen benadert de reële waarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

4 Overige activa**Materiële vaste activa****Andere vaste bedrijfsmiddelen**

	2022	2021
Stand per 1 januari		
Aanschafwaarde	23.366	30.049
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	-18.361	-19.211
Boekwaarde per 1 januari	5.005	10.838
Mutaties gedurende het boekjaar		
Investerings	2.584	2.207
Desinvesteringen	5	-1.630
Afschrijvingen	-2.418	-3.458
Afschrijvingen desinvesteringen	-5	1.630
Bijzondere waardevermindering	-	-
Verkoop deelnemingen (aanschafwaarde)	-	-7.260
Verkoop deelnemingen (cumulatieve afschrijvingen)	-	2.678
Saldo mutaties	166	-5.833
Stand per 31 december		
Aanschafwaarde	25.955	23.366
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	-20.784	-18.361
Boekwaarde per 31 december	5.171	5.005

De afschrijving van de materiële vaste activa vindt plaats over een periode van vijf en tien jaar, rekening houdend met de economische levensduur. Voor een deel van de materiële vaste activa (met een totale aanschafwaarde van € 7.989k) met betrekking tot het hoofdkantoor vindt de afschrijving plaats over een periode van tien jaar, zijnde de verwachte economische levensduur. Voor de overige materiële vaste activa vindt de afschrijving plaats over een periode van vijf jaar, zijnde de verwachte economische levensduur.

De afschrijvingskosten zijn verantwoord onder de bedrijfskosten, de verzekeringstechnische lasten en de andere lasten. DAS Holding is economisch eigenaar van alle materiële vaste activa. Met betrekking tot de materiële vaste activa zijn er geen indicaties dat de boekwaarde materieel afwijkt van de marktwaarde. Alle materiële vaste activa zijn te classificeren als andere vaste activa.

De investering van € 2,6 miljoen heeft hoofdzakelijk betrekking op de aanschaf van laptops in het kader van DAS overal.

Liquide middelen

De liquide middelen staan tot een bedrag van € 483k (2021: € 483k) niet ter vrije beschikking. Dit betreft een afgegeven bankgarantie.

Onderhanden werk

De vergoeding eigen diensten betreft de cumulatief verantwoorde opbrengsten vanuit het onderhanden werk.

Het saldo onderhanden werk kan als volgt worden gespecificeerd:

	2022	2021
Vergoeding eigen diensten (onderhanden werk)	1.485	1.128
Bruto onderhanden werk	1.485	1.128
Netto onderhanden werk	1.485	1.128

Het verloop van de vergoeding eigen diensten (onderhanden werk) kan als volgt worden gespecificeerd:

	2022	2021
Stand per 1 januari	1.128	12.515
Mutatie onderhanden werk	357	-161
Verkoop deelnemingen	-	-11.226
Stand per 31 december	1.485	1.128

Het onderhanden werk heeft betrekking op de nog niet afgeronde letselschade dossiers van DAS Legal Services B.V.

Latente belastingvorderingen

Het verloop van de latente belastingvorderingen kan als volgt worden gespecificeerd:

	2022	2021
Stand per 1 januari	-	767
Ten laste van de winst-en-verliesrekening	-	-76
Verkoop deelnemingen	-	-691
Saldering	6.942	-
Stand per 31 december	6.942	-

De latente belastingvorderingen worden gesaldeerd met de latente belastingverplichtingen voor zover deze betrekking hebben op dezelfde fiscale autoriteit en binnen dezelfde fiscale eenheid vallen.

Op basis van de meerjarenbegroting is vastgesteld dat er in de toekomst voldoende fiscale winsten beschikbaar zullen zijn ter verrekening van de tijdelijke verschillen.

De latente belastingvordering heeft voor € 5.925k (2021: € -k) een looptijd langer dan één jaar.

De latente belastingvorderingen worden veroorzaakt door tijdelijke verschillen als gevolg van afwijkingen tussen de commerciële boekwaarden en de fiscale boekwaarden, zie noot 18 'Venootschapsbelasting' voor meer toelichting.

5 Overlopende activa

Dit betreft lopende couponrente op obligaties en heeft een looptijd korter dan één jaar.

6 Groepsvermogen

Overeenkomstig art. 2:411 BW wordt het groepsvermogen hier niet verder uitgesplitst. Voor een specificatie van het groepsvermogen wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige jaarrekening.

7 Technische voorzieningen

De post Technische voorzieningen bestaat uit:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Voorziening voor niet-verdiende premies	14.153	16.681
Voorziening voor te betalen schaden	<u>127.606</u>	<u>138.445</u>
	141.759	155.126

Het verloop van de voorziening voor niet-verdiende premies is als volgt:

	<u>Bruto</u>	<u>Provisie</u>	<u>Netto</u>
Stand per 1 januari 2021	23.377	-6.517	16.860
Betalingen/premies < boekjaar	-23.377	6.517	-16.860
Dotatie voor boekjaar	<u>23.230</u>	<u>-6.549</u>	<u>16.681</u>
Stand per 1 januari 2022	23.230	-6.549	16.681
<i>Mutaties gedurende het boekjaar</i>			
Betalingen/premies < boekjaar	-23.230	6.549	-16.681
Dotatie voor boekjaar	<u>19.545</u>	<u>-5.392</u>	<u>14.153</u>
Stand per 31 december 2022	19.545	-5.392	14.153
Eigen Bedrijf/Volmachten Verzekeraars	14.702	-3.495	11.207
Aandeel herverzekeraars	11.358	-3.694	7.664
	<u>-6.515</u>	<u>1.797</u>	<u>-4.718</u>
Stand per 31 december 2022	19.545	-5.392	14.153

De voorziening voor niet-verdiende premies is bepaald op basis van netto-premies. Onder netto-premies worden verstaan de bruto-premies onder aftrek van provisie en volmachtbeloning.

Aandeel herverzekeraars heeft betrekking op het aandeel van herverzekeraars in de voorziening voor niet-verdiende premies.

Het verloop van de bruto voorziening voor te betalen schaden is als volgt:

	2022			2021		
	Voorziening te betalen schaden	Aandeel herverzekeraar	Netto-voorziening te bet. schaden	Voorziening te betalen schaden	Aandeel herverzekeraar	Netto-voorziening te bet. schaden
Stand per 1 januari	159.971	-21.526	138.445	194.849	-21.941	172.908
Betalingen/premies < boekjaar	-66.020	14.028	-51.992	-83.968	10.613	-73.355
Vrijval prudentiemarge < boekjaar	-21.991	4.465	-17.526	-23.975	3.029	-20.946
Afwikkelingsresultaten < boekjaar	12.286	-6.907	5.379	3.725	-46	3.679
	84.246	-9.940	74.306	90.630	-8.345	85.285
Dotatie voor boekjaar (exclusief prudentiemarge)	53.984	-9.501	44.483	55.251	-10.413	44.838
Dotatie prudentiemarge voor boekjaar	10.754	-1.937	8.817	14.090	-2.769	11.321
Dotatie boekjaar	64.738	-11.438	53.300	69.341	-13.182	56.159
Stand per 31 december	148.984	-21.378	127.606	159.971	-21.526	138.445
Waarvan te ontvangen BGK	26.962	-3.801	23.161	26.347	-3.029	23.318
Stand per 31 december voor aftrek BGK	175.946	-25.179	150.767	186.318	-24.555	161.763

In de voorziening voor te betalen schaden is het bedrag voor te betalen schadebehandelingskosten bepaald op basis van de gemiddelde schadeafwikkelingstermijn, waarbij rekening gehouden is met alle toekomstige kosten van deze schaden inclusief toekomstige prijsontwikkelingen. De schadevoorzieningen zijn verhoogd met een prudentiemarge. Deze prudentiemarge is per eind 2022 gewijzigd van 27% naar 21%.

De vrijval van de prudentiemarge in de voorziening voor te betalen schaden op oude schadejaren (tot en met 2021) bestaat uit de reguliere prudentievrijval als gevolg van betalingen en uit een extra prudentievrijval van netto € 3,7 miljoen als gevolg van de daling van de prudentiemarge per eind 2022.

Voor een verdere beschrijving van de schattingswijzigingen in 2022 wordt verwezen naar het onderdeel Schattingswijzigingen in de grondslagen.

De afwikkelingsresultaten in de voorziening voor te betalen schaden op oude schadejaren worden voornamelijk gedreven door hoger dan verwachte betalingen door capaciteitsuitbestedingen en afkopen, een verhoogde

inflatie in 2022 en een verhoging van tarieven in de externe schadevoorziening.

De dotatie van de voorziening voor te betalen schaden op het huidige boekjaar (exclusief prudentiemarge) is ten opzichte van 2021 gedaald als gevolg van een lager aantal verwachte uitbestedingen.

Eind 2022 bedroegen de verwachte toekomstige BGK-opbrengsten € 27,0 miljoen (2021: € 26,3 miljoen).

Het aandeel van herverzekeraars in de technische voorziening heeft betrekking op het quota-share-herverzekeringscontract en wordt voor de schadebehandelingskosten bepaald op basis van dezelfde waarderingsgrondslagen als gehanteerd worden voor de bruto-voorziening voor nog te betalen schaden.

Voor de voorziening voor te betalen schaden worden dezelfde modellen en uitgangspunten gebruikt als voor de Solvency II-waardering van deze voorziening. Door de voorziening te verhogen met een prudentiemarge wordt de toereikendheid geborgd. Zoals blijkt uit de brugstaat opgenomen in de Solvency II-paragraaf is de Solvency II-

voorziening lager dan de voorziening voor te betalen schaden.

De looptijd van de voorziening vóór herverzekering voor niet-verdiende premies en voor te betalen schaden kan als volgt worden weergegeven:

	< 1 jaar	1-4 jaar	> 5 jaar	Totaal
Niet-verdiende premies	18.870	-	-	18.870
Te betalen schaden	66.213	71.196	11.575	148.984
Totaal	85.083	71.196	11.575	167.854

De verdeling van de looptijd van de technische voorziening voor te betalen schaden is gebaseerd op de verwachte toekomstige betalingen aan de hand van historische betaalpatronen.

8 Voorzieningen

De voorzieningen bestaan uit de volgende voorzieningen:

	2022	2021
Compensatie pensioenregeling	7.100	7.000
Jubileavoorziening	2.449	1.643
Regeling vervroegd uittreden	1.054	908
Regeling vitaliteitsverlof	923	941
Reorganisatievoorziening	903	1.248
Voorziening voor herstelkosten	810	-
Latente belastingverplichtingen	-	1.184
	13.239	12.924

Compensatie pensioenregeling

Het verloop van de voorziening compensatie pensioenregeling kan als volgt worden gespecificeerd:

	2022	2021
Stand per 1 januari	7.000	6.500
Dotatie	500	500
Onttrekking	-400	-
Vrijval	-	-
Stand per 31 december	7.100	7.000

Deze voorziening is gevormd voor een door DAS aangeboden compensatiemaatregel voor het vervallen van het overrente-potentieel (of mogelijke winstdeling) van de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten in het gesepareerde beleggingsdepot. Met het beëindigen hiervan kwam de primaire bron voor indexatie te vervallen. De voorziening zal tot en met 2035 geleidelijk worden aangewend voor indexatie. DAS is van mening dat de geboden maatregel een zeer redelijke compensatie voor het opheffen van de winstdeling van het GB-depot biedt en invulling geeft aan een redelijk indexatieperspectief voor de opgebouwde pensioenrechten tot 1 januari 2017. DAS heeft voor deze compensatiemaatregel een verzoek tot instemming gedaan bij de OR.

De OR heeft het verzoek tot instemming afgewezen. Gedurende 2021 heeft de rechtbank vervangende instemming verleend en DAS is in 2022 overgegaan tot uitvoering van een deel van de aangeboden compensatie (€ 400k). De OR is in hoger beroep gegaan tegen de beslissing van de rechtbank. Zie verder noot 11 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen.

Onderdeel van de gedane pensioencompensatie bestaat uit het verhogen van het opbouwpercentage voor actieven die reeds voor 1 januari 2017 in dienst zijn bij DAS. Het opbouwpercentage is tot op heden niet aangepast. Het bedrag van deze toezegging over het boekjaar 2022 ad € 500k is toegevoegd aan de voorziening.

Jubileavorziening

Het verloop van de jubileavorziening kan als volgt worden gespecificeerd:

	2022	2021
Stand per 1 januari	1.643	1.886
Dotatie	944	279
Onttrekking	-138	-189
Vrijval	-	-
Verkoop deelnemingen	-	-333
Stand per 31 december	2.449	1.643

De jubileavorziening heeft voor € 2.287k (2021: € 1.519k) een looptijd langer dan één jaar.

De jubileavorziening heeft betrekking op uitkeringen aan medewerkers op basis van de duur van het dienstverband of bij (pre-)pensionering plus een bedrag voor het vieren van deze gelegenheid, en is grotendeels langlopend. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren gratificaties. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijden. Bij de bepaling van de voorziening zijn de volgende belangrijkste actuariële grondslagen gehanteerd:

- disconteringsvoet: 3,6% (2021: 0,35%);
- overlevingskansen: prognosetafel AG2022;
- er is rekening gehouden met een vaste cao-stijging van 2,6% en een leeftijdsgebonden stijging die varieert van 0% - 4,25% en
- uitdiensttredingskansen.

De dotatie bevat een eenmalig effect voor het reserveren van de (pre-)pensionering (€ 529k) en de vieringen (€ 435k).

Regeling voor Vervroegde Uittreding (RVU)

In de cao voor de verzekeringsbranche is opgenomen dat met ingang van 1 januari 2021 werknemers drie jaar voor hun AOW-gerechtigde leeftijd onder voorwaarden eerder mogen stoppen met werken, zonder dat dit fiscaal als een RVU wordt belast. Deze vrijstelling geldt alleen voor uitkeringen aan werknemers die in de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2025 maximaal 36 maanden van hun wettelijke AOW-leeftijd verwijderd zijn.

Voor de verwachte in de toekomst uit te keren bedragen is de volgende voorziening opgenomen:

	2022	2021
Stand per 1 januari	908	-
Dotatie	211	908
Onttrekking	-65	-
Stand per 31 december	1.054	908

Voor de berekening van de RVU-voorziening wordt onder meer uitgegaan van het verwachte bedrag waarover geen RVU-heffing verschuldigd is en van de waarschijnlijkheid dat een werknemer gebruik zal maken van de regeling. De voorziening per jaareinde houdt er rekening mee dat 25% van de werknemers die in aanmerking komen voor de regeling hier daadwerkelijk gebruik van zullen maken, uitgaande van een verwachte uitkeringsduur. Werknemers die per 31 december 2022 reeds hebben aangegeven gebruik te willen maken van de regeling zijn volledig in de voorziening opgenomen.

Regeling vitaliteitsverlof

Het verloop van de regeling vitaliteitsverlof kan als volgt worden gespecificeerd:

	2022	2021
Stand per 1 januari	941	930
Dotatie	153	191
Onttrekking	-171	-178
Vrijval	-	-2
Stand per 31 december	923	941

Het vitaliteitsverlof is bedoeld ter ondersteuning van de duurzame inzetbaarheid van de medewerkers van DAS.

Het vitaliteitsverlof duurt twee aaneengesloten maanden. Gedurende de eerste maand ontvangt de werknemer 70% van zijn maandsalaris en gedurende de tweede maand 40%. Voor parttimers is dit 70% respectievelijk 40% van het parttime-salaris.

De werknemer kan in overleg met de werkgever vakantiedagen inzetten om het salaris in de periode van vitaliteitsverlof aan te vullen en/of om de verlofperiode uit te breiden tot maximaal drie maanden. De aanvulling kan tot maximaal het huidige salaris van de werknemer.

Voor de berekening van de vitaliteitsverlofvoorziening worden voor zover van toepassing dezelfde actuariële

grondslagen gehanteerd als voor de berekening van de jubileavoorziening.

DAS schat in dat 15% (2021: 15%) van de werknemers die recht hebben op vitaliteitsverlof daar ook gebruik van zal maken. Dit is in lijn met de ingediende verzoeken voor vitaliteitsverlof.

Reorganisatievoorziening

Het verloop van de reorganisatievoorziening kan als volgt worden gespecificeerd:

	2022	2021
Stand per 1 januari	1.248	5.076
Dotatie	1.153	2.290
Onttrekking	-1.434	-5.558
Vrijval	-64	-560
Stand per 31 december	903	1.248

De dotatie aan de reorganisatievoorziening in 2022 heeft met name betrekking op de kosten die voortvloeien uit de reguliere vaststellingsovereenkomsten.

Naast het gebruik in 2022 is er ook € 64k vrijgevallen ten gunste van het resultaat.

Voorziening voor herstelkosten

Het verloop van de voorziening voor herstelkosten kan als volgt worden gespecificeerd:

	2022	2021
Stand per 1 januari	-	-
Dotatie	810	-
Onttrekking	-	-
Vrijval	-	-
Stand per 31 december	810	-

In de huurovereenkomst van De Entree, de hoofdvestiging van DAS, is een verplichting inzake herstel van het pand in oude staat opgenomen bij einde looptijd contract. Het huurcontract heeft een looptijd van 10 jaar en eindigt per 31 december 2023. De geschatte herstelkosten worden ingeschat op € 900k. Hiervoor is in het verleden geen voorziening voor herstelkosten opgenomen. In 2022 wordt eenmalig € 720k toegevoegd aan de voorziening voor

herstelkosten voor oude jaren. De reguliere toevoeging in 2022 bedraagt € 90k (€ 900k * 1/10).

Latente belastingverplichtingen

Het verloop van de latente belastingverplichting kan als volgt worden gespecificeerd:

	2022	2021
Stand per 1 januari	1.184	7
Ten laste / gunste van de winst-en-verliesrekening	-8.126	1.177
Saldering	6.942	-
Stand per 31 december	-	1.184

De latente belastingverplichting wordt veroorzaakt door tijdelijke verschillen als gevolg van afwijkingen tussen de commerciële boekwaarden en de fiscale boekwaarden, zie noot 18 Vennootschapsbelasting voor meer toelichting.

Door de vrijval van de fiscale egaliseringsreserve is het saldo van de belasting latencies per jaareinde een vordering, zie noot 4.

9 Schulden

Schulden uit directe verzekeringen en herverzekering

De schulden uit directe verzekeringen en herverzekering hebben een looptijd korter dan één jaar. Vanwege het kortlopende karakter benadert de boekwaarde de reële waarde.

De schulden uit herverzekering houden verband met te betalen bedragen met betrekking tot af te dragen premies uit hoofde van de herverzekeringscontracten.

Overige schulden

De overige schulden kunnen als volgt worden uitgesplitst:

	2022	2021
Crediteuren	2.166	3.503
Vennootschapsbelasting	-	29
Omzetbelasting	222	60
Assurantiebelasting	476	517
Loonbelasting en sociale lasten	5.370	4.985
Nog te betalen pensioenpremie	107	92
Nog te betalen personeelskosten	967	2.476
Overig	371	415
	9.679	12.077

De overige schulden hebben een looptijd korter dan één jaar. Vanwege het kortlopende karakter benadert de boekwaarde de reële waarde.

De crediteuren betreffen de reguliere handelscrediteuren.

De post Nog te betalen personeelskosten bestaat uit een reservering voor de variabele beloning. De regeling variabele beloning bestaat uit twee onderdelen: een onderdeel dat afhankelijk is van de winst van DAS Rechtsbijstand en een onderdeel dat niet afhankelijk is van de winst. Voor 2022 is enkel de niet-winst-afhankelijke variabele beloning van toepassing.

Naast de reservering voor de variabele beloning bevat de post Nog te betalen personeelskosten ook een reservering voor een tegemoetkoming van de inflatiekosten.

Onder de post Overig zijn onder andere schadeontvangsten opgenomen die nog op de schadedossiers moeten worden geboekt.

10 Overlopende passiva

De overlopende passiva kunnen als volgt worden uitgesplitst:

	2022	2021
Winstcommissies	1.378	3.195
Vakantiegeld- en vakantiedagenverplichting	5.449	5.782
Nog te betalen bedrijfskosten	4.427	5.932
Vooruitontvangen inrichtingsbijdrage en huurkorting	1.159	1.603
Vooruitontvangen omzet	-	2
Vooruitontvangen bedragen	144	335
	12.557	16.849

De overlopende passiva hebben een looptijd korter dan één jaar, tenzij hieronder anders vermeld. Vanwege het kortlopende karakter benadert de boekwaarde de reële waarde.

De winstcommissies betreffen de beloningen die betaald worden aan verzekeraars voor het behalen van een positief technisch resultaat op hun portefeuille.

De vakantiegeld- en vakantiedagenverplichting is direct opeisbaar en heeft daarom een kortlopend karakter.

De nog te betalen bedrijfskosten bestaan voornamelijk uit nog te betalen advieskosten en nog te betalen kosten voor extern personeel.

De vooruitontvangen inrichtingsbijdrage en huurkorting betreft hoofdzakelijk een cash incentive voor het pand in Zoetermeer. Deze cash incentive is ontvangen voor de investeringen in meubilair en verbouwingen en valt jaarlijks vrij tot het einde van de looptijd van het huurcontract (november 2025).

Van het totaal van de vooruit ontvangen inrichtingsbijdrage en huurkorting ad € 1.159k heeft een bedrag van € 762k een langlopend karakter.

11 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

De niet uit de balans blijkende verplichtingen zijn in te delen in drie tijdvakken:

2022	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Huurverplichtingen	4.492	3.039	-	7.531
Leaseverplichtingen	334	584	-	918
Overige verplichtingen	4.502	3.367	-	7.869
Totaal	9.328	6.990	-	16.318

2021	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Huurverplichtingen	3.967	5.252	-	9.219
Leaseverplichtingen	357	630	-	987
Overige verplichtingen	4.035	3.667	-	7.702
Totaal	8.359	9.549	-	17.908

Compensatie pensioenregeling

De OR heeft het verzoek tot instemming in 2020 afgewezen. Gedurende 2021 heeft de rechtbank vervangende instemming verleend en is DAS in 2022 overgegaan tot uitvoering van een deel van de aangeboden compensatie.

De OR heeft aangekondigd in hoger beroep te gaan tegen de beslissing van de rechtbank. De zitting heeft medio februari 2023 plaatsgevonden. In de loop van 2023 wordt de uitspraak verwacht.

De uitkomst hiervan is nog onzeker en leidt mogelijk tot een verplichting die op dit moment niet in de balans is opgenomen, omdat de waarschijnlijkheid en hoogte niet zijn vast te stellen of te waarden.

Lopende juridische procedures tegen DAS

DAS is betrokken bij juridische processen en disputen over haar producten en diensten als rechtsbijstandverzekeraar en werkgever. Het aantal juridische procedures tegen DAS over haar rol als rechtsbijstandverzekeraar is, vergeleken met de portefeuille van actieve polissen, relatief beperkt.

Per 31 december 2022 liepen er 180 buitengerechtelijke procedures, gerechtelijke procedures of procedures bij het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (Kifid) met een vordering tot schadevergoeding waar niet reeds een bedrag voor is voorzien. Hoewel het onmogelijk is om de uitkomst van de huidige of toekomstige procedures tegen DAS in te schatten, is het management van DAS ervan overtuigd dat op basis van de huidige beschikbare informatie en na het inwinnen van juridisch advies in zijn algemeenheid, het onwaarschijnlijk is dat de uitkomst van deze procedures een materieel nadelig effect heeft op DAS' financiële positie en operationele resultaten over het boekjaar 2022.

Fiscale eenheid

DAS Holding vormt samen met de volgende entiteiten een fiscale eenheid voor de omzetbelasting:

- DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V.;
- DAS Legal Services B.V. (voorheen: DAS Legal Finance B.V.) en
- DAS Legal Services B.V. (tot en met het derde kwartaal 2022).

Op 16 september 2022 is bij de Belastingdienst melding gemaakt van de juridische fusie tussen DAS Legal Finance B.V. en DAS Legal Services B.V. Tot deze datum geldt daardoor de hoofdelijke aansprakelijkheid voor de omzetbelasting-schulden binnen de fiscale eenheid omzetbelasting voor DAS Legal Services B.V.

Samen met deze entiteiten vormt DAS Holding ook een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting, waarbij DAS Legal Services B.V. binnen de fiscale eenheid gefuseerd is met DAS Legal Finance B.V.

Uit dien hoofde is de vennootschap aansprakelijk voor alle fiscale verplichtingen die binnen de fiscale eenheden ontstaan.

DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. heeft op basis van een tax sharing agreement de

fiscale balansposities van de fiscale eenheid DAS Holding in haar balans verantwoord. Het hoofd van de fiscale eenheid is DAS Holding. DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. verricht namens haar de afdrachten aan de Belastingdienst.

Deelname in de Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij voor Terrorismeschaden N.V.

Uit hoofde van het deelnemen in de Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij voor Terrorismeschaden N.V. bestaat voor DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. een voorwaardelijke verplichting tot het uitkeren van terreurschaden voor een bedrag van maximaal € 369k (2021: € 405k). Er heeft zich in dit verslagjaar geen terreurschade voorgedaan.

Earn-out bepaling

In de verkoopovereenkomst met Axiom Partners GmbH inzake de verkoop van Cannock-EDR Holding B.V. op 30 december 2021 is een earn-out bepaling vastgelegd. DAS heeft recht op een earn-out betaling van 50% van de EBITDA van Cannock-EDR Holding B.V. boven de € 1,75 miljoen voor de jaren 2022 en 2023 en 50% van de EBITDA boven de € 1,5 miljoen voor de jaren 2024 en 2025, met een maximum van in totaal € 2 miljoen. Deze voorwaardelijke vordering wordt niet gewaardeerd. De hoogte van een eventuele earn-out is momenteel niet op een betrouwbare wijze vast te stellen.

Verstreckte garanties

De maximale claimwaarde van Axiom Partners GmbH op de door DAS verstreckte garanties is € 1 miljoen. Een uitzondering hierop zijn alle claims in relatie tot de belastingen. Deze zijn verzekerd en kunnen daardoor niet geclaimd worden bij DAS (maximum van € 1).

12 Gebeurtenissen na balansdatum

Op 14 maart 2023 heeft DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. een nieuw huurcontract getekend voor de locatie Amsterdam. Het huurcontract heeft een looptijd van 11 jaar en 3 maanden en gaat in per 1 januari 2024. De totale huurverplichting voor de gehele looptijd van het contract bedraagt € 19,7 miljoen exclusief servicekosten.

Toelichting op de winst-en-verliesrekening

(x € 1.000)

13 Verdiende premies

Alle premies zijn geboekt op verzekeringsovereenkomsten gesloten in Nederland en betreffen uitsluitend rechtsbijstandverzekeringen.

In de verdiende premies inkomende herverzekering zijn de premie-inkomsten van onze aandeelhouders (ASR Nederland N.V. en Nationale Nederlanden N.V.) opgenomen. Deze verdiende premies zijn marktconform.

In de premies uitgaande herverzekeringen zijn de premies opgenomen die onder de uitgaande herverzekeringsovereenkomsten dienen te worden afgedragen.

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Verdiende premies eigen rekening		
<i>Bruto-premies</i>	100.767	100.333
Wijziging technische voorziening niet-verdiende premies (bruto)	418	544
Wijziging technische voorziening niet-verdiende premies (provisie)	<u>-124</u>	<u>-72</u>
Wijziging technische voorziening niet-verdiende premies (netto)	<u>294</u>	<u>472</u>
	101.061	100.805
Verdiende premies inkomende herverzekering		
<i>Bruto-premies</i>	167.477	170.177
Wijziging technische voorziening niet-verdiende premies (bruto)	2.559	11
Wijziging technische voorziening niet-verdiende premies (provisie)	<u>-873</u>	<u>7</u>
Wijziging technische voorziening niet-verdiende premies (netto)	<u>1.686</u>	<u>18</u>
	169.163	170.195
Premies uitgaande herverzekering		
<i>Bruto-premies</i>	-54.592	-56.807
Wijziging technische voorziening niet-verdiende premies (bruto)	708	-408
Wijziging technische voorziening niet-verdiende premies (provisie)	<u>-160</u>	<u>96</u>
Wijziging technische voorziening niet-verdiende premies (netto)	<u>548</u>	<u>-312</u>
	-54.044	-57.119
Totaal eigen rekening	216.180	213.881

14 Schaden eigen rekening

De schaden eigen rekening en schaden inkomende en uitgaande herverzekering zijn als volgt tot stand gekomen:

	2022	2021
Schaden eigen rekening		
Schadekosten (bruto)	59.693	63.885
Wijziging technische voorziening voor te betalen schaden (bruto)	-3.961	-13.213
	<u>55.732</u>	<u>50.672</u>
Schaden inkomende herverzekering		
Schadekosten (bruto)	119.697	119.214
Wijziging technische voorziening voor te betalen schaden (bruto)	-7.025	-21.664
	<u>112.672</u>	<u>97.550</u>
Totaal	168.404	148.222
Schaden uitgaande herverzekering		
Schadekosten (bruto)	-31.372	-28.579
Wijziging technische voorziening voor te betalen schaden (bruto)	148	415
	<u>-31.224</u>	<u>-28.164</u>
Totaal	137.180	120.058

De netto-schadelast in 2022 is € 17,1 miljoen hoger dan in 2021. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een verhoogde inflatie in 2022. Daarnaast speelt het hogere aantal meldingen in 2022 door in zowel de IBNR-aantallen als in de noodzaak voor capaciteitsuitbestedingen en afkoop.

De schaden eigen rekening (vóór herverzekeringen) bevatten de volgende uitloopresultaten. Hierin is geen discontering opgenomen.

	Technische voorziening stand per 1 januari	Betalingen in het boekjaar	Vrijval prudentie	Technische voorziening stand per 31 december	Uitloop
Schadejaren					
<=2018	26.494	8.590	2.649	17.712	-2.459
2019	19.684	8.045	2.547	10.967	-1.874
2020	44.452	16.753	5.725	24.980	-3.006
2021	69.341	32.632	11.070	30.588	-4.948
Totaal oude jaren	159.971	66.020	21.991	84.247	-12.287
2022	-	113.022	-	64.738	
Totaal	159.971	179.042	21.991	148.985	-12.287
Betalingen op schadejaren	179.042				
Betalingen niet op schadejaren	349				
Mutatie technische voorziening	-10.987				
Totale schadelast	168.404				

Van de totale schadelast is een bedrag van € 31,2 miljoen (2021: € 28,2 miljoen) voor rekening van de herverzekeraars.

Het negatieve uitloopresultaat wordt grotendeels veroorzaakt door hoger dan verwachte betalingen en de mutaties in de voorziening voor te betalen schaden. Hierbij spelen voornamelijk de verhoogde inflatie in 2022 en het grote aantal capaciteitsuitbestedingen en afkopen een rol.

15 Bedrijfskosten

	2022	2021
Bedrijfskosten eigen bedrijf	44.136	43.855
Bedrijfskosten voor inkomende herverzekering	66.495	66.388
Bedrijfskosten voor creditmanagement	-	33.542
Overige bedrijfskosten	5.404	2.239
	116.035	146.024
 Toegerekend aan andere baten en lasten	 -4.456	 -35.695
 Provisies en winstdeling herverzekeraars	 -20.471	 -27.093
	91.108	83.236

De bedrijfskosten zijn als volgt samengesteld:

	2022	2021
Provisie	82.042	83.561
Personeelskosten	19.111	18.970
Overige beheerskosten	9.623	7.117
Afschrijvingen immateriële vaste activa	28	9
Afschrijvingen materiële vaste activa	775	672
Provisie ontvangen van herverzekeraars	-20.471	-27.093
	91.108	83.236

Personeelskosten

De personeelskosten zijn als volgt samengesteld:

	2022	2021
Salarissen	76.703	91.104
Sociale lasten	11.821	13.574
Pensioenlasten	14.369	15.119
Overige personeelskosten	21.182	27.589
	124.075	147.386
 Af: toegerekend aan schaden	 90.636	 94.108
Af: toegerekende pensioenlasten aan schaden	11.993	11.912
Af: toegerekend aan andere lasten	2.335	22.396
Totaal verantwoord onder bedrijfskosten	19.111	18.970

Onder overige personeelskosten is de dotatie van de reorganisatievoorziening opgenomen ter hoogte van € 1.153k (2021:€ 2.290k).

Onder de pensioenlasten is naast de pensioenpremies ook de dotatie aan de voorziening voor compensatie van de pensioenregeling € 500k (2021: € 500k) opgenomen.

De overige beheerskosten zijn als volgt samengesteld:

	2022	2021
Huisvestingskosten	1.864	757
Verkoopkosten	73	-257
Marketingkosten	2.220	1.972
Autokosten	499	382
Automatiseringskosten	2.590	1.947
Accountants- en advieskosten	1.217	1.076
Portokosten	66	139
Overige algemene kosten	1.094	1.101
	9.623	7.117

De afschrijvingskosten materiële vaste activa zijn als volgt samengesteld:

	2022	2021
Afschrijving materiële vaste activa	2.418	3.154
Af: toegerekend aan schaden	-1.628	-1.630
Af: toegerekend aan andere lasten	-15	-852
Totaal verantwoord onder bedrijfskosten	775	672

De volgende honoraria van Ernst & Young Accountants LLP zijn ten laste gebracht van de onderneming, haar dochtermaatschappijen en andere maatschappijen die zij consolideert, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a lid 1 en 2 BW (alle bedragen zijn exclusief btw).

	2022	2021
Onderzoek van de jaarrekening	643	1.026
Andere controle-opdrachten	-	-
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-
Andere niet-controle-diensten	35	60
	678	1.086

De in de tabel vermelde honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening 2022 hebben betrekking op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening 2022, ongeacht of de werkzaamheden al gedurende het boekjaar 2022 zijn verricht.

Bezoldiging bestuurders en commissarissen

Aan bezoldigingen met inbegrip van salaris, toelage, pensioenlasten en leasevergoeding als bedoeld in artikel 2:383 lid 1 BW, is in het boekjaar ten laste van de onderneming en groepsmaatschappijen gekomen voor bestuurders een bedrag van € 1.771k (2021: €1.718k).

De bezoldiging van de huidige en voormalig bestuurders is als volgt te specificeren:

	2022	2021
H. Jukema	551	535
C. Staats	409	399
J. Witteveen	406	389
J.P. van Lieshout	405	395
	1.771	1.718

De bezoldiging van de huidige en voormalig commissarissen is als volgt te specificeren:

	2022	2021
F. Wansink	63	66
C. Gorter	43	45
R. Clements	30	-
R. van Holten	15	46
	151	157

De bezoldiging van de commissarissen is inclusief onkostenvergoeding.

De commissarissen Heiko Stüber, James Henderson (tot en met 15 februari 2022) en Ulrike Timmer ontvangen geen vergoeding van DAS Holding.

Per 21 april 2022 is Robin Clements toegetreden als vervanger van Rob van Holten.

Medewerkers

Het gemiddeld aantal medewerkers op fulltime-basis voor 2022 bedraagt 1.096 (2021: 1.471) en is als volgt opgebouwd:

	2022	2021
Verzekeringsactiviteiten en juridische dienstverlening	1.096	1.159
Incassoactiviteiten	-	312
	1.096	1.471

Al deze medewerkers hebben hun standplaats in Nederland.

16 Opbrengsten uit beleggingen en ongerealiseerde koersresultaten

De opbrengsten uit beleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2022	2021
Directe opbrengst uit beleggingen		
Gerealiseerde koersresultaten	637	5.798
Waardevermindering beleggingen (afschrijving op agio)	-1.188	-1.871
Ontvangen interest	1.447	2.096
	896	6.023
Ongerealiseerde koersresultaten		
Niet-gerealiseerde koersresultaten	-5.311	-
	-5.311	-
	-4.415	6.023

De directe opbrengsten uit beleggingen in 2022 van € 896k (2021: € 6.023k) hebben behalve de gerealiseerde koersresultaten vooral betrekking op rente-opbrengsten met daar tegenover waardeverminderingen binnen de portefeuille van staats- en bedrijfsobligaties. De gerealiseerde koersresultaten zijn het gevolg van verkopen van een deel van de aandelen (€ 17,3 miljoen marktwaarde) in de Surplus Portefolio. Deze verkopen hebben plaatsgevonden in het kader van het beleggings- en liquiditeitsbeleid.

De opbrengsten uit beleggingen die zijn toegerekend aan de technische rekening (€ 389k) zijn bepaald op basis van het werkelijke rendement van de beleggingen die worden aangehouden ter dekking van de technische voorzieningen.

Door macro-economische omstandigheden zijn de koersen van drie van de vier fondsen onder de kostprijs gedaald. De ongerealiseerde koersverliezen van € 5.311k zijn opgenomen als niet-gerealiseerde koersresultaten op de aandelen.

17 Andere baten en lasten

Vanaf het boekjaar 2022 worden de geconsolideerde balans en geconsolideerde winst-en-verliesrekening opgesteld conform de verzekeringsmodellen uit het Besluit modellen jaarrekening van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Als gevolg daarvan worden de baten en lasten van DAS Holding N.V. en DAS Legal Services B.V. gepresenteerd onder de andere baten en lasten.

	2022	2021
Andere baten		
Omzet ambtelijk	-	480
Omzet niet-ambtelijk	-	10.430
Overige creditmanagement-omzet	-	14.491
Andere inkomsten	3.123	7.312
	3.123	32.713
Mutatie onderhanden werk	357	474
	3.480	33.187

De post Mutatie onderhanden werk heeft betrekking op de opbrengst inzake de nog niet afgeronde letselschade dossiers van DAS Legal Services B.V. De toerekening van de opbrengsten aan verslagperiodes voor deze dossiers vindt plaats op basis van het type dossier, de schadestaat en de fase waarin het dossier zich bevindt.

Andere lasten

	2022	2021
Salarissen	1.362	15.643
Sociale lasten	239	2.520
Pensioenlasten	257	1.087
Overige personeelskosten	477	3.145
Huisvestingskosten	-	1.357
Verkoopkosten	8	69
Marketingkosten	236	1.164
Autokosten	2	1.079
Automatiseringskosten	69	2.438
Accountants- en advieskosten	702	3.360
Afschrijvingen immateriële vaste activa	2	120
Afschrijvingen materiële vaste activa	15	852
Overige algemene kosten	1.173	2.847
	4.542	35.681

De daling in de andere baten en lasten komt voornamelijk voort uit de verkoop van Cannock-EDR Holding B.V. in 2021 (baten € 29 miljoen en lasten € 30 miljoen).

18 Vennootschapsbelasting

Het wettelijke vennootschapsbelastingtarief is vanaf 2022 verhoogd van 25% naar 25,8%. Daarbij is de eerste tariefschijf voor de vennootschapsbelasting verlengd van € 245k naar € 395k. Het tarief voor de vennootschapsbelasting in de eerste tariefschijf blijft 15%.

De tariefsverhoging vanaf 2022 van 25% naar 25,8% van het hoge vennootschapsbelastingtarief heeft in 2021 al geresulteerd in een aanpassing van de belastinglatenties.

De volgende tabel geeft een weergave van de fiscale verschillen en de berekening van het belastbaar bedrag.

	2022	2021
Resultaat vóór belastingen	-17.447	14.213
Fiscale correcties (tijdelijke verschillen)		
Fiscaal hogere/lagere mutatie:		
Schadevoorziening	6.707	1.324
Afschrijving goodwill (timingverschillen bij activa-passiva-transacties)	-	-484
Regeling vervroegd uittreden	-34	-
Vitaliteitsregeling	-5	23
Egalisatiereserve	27.283	-798
Jubileumvoorziening	-200	67
Pensioenvoorziening	-2.138	-1.486
	31.613	-1.354
Fiscale correcties (permanente verschillen):		
Fiscaal hogere/lagere mutatie Goodwill (bij aandelentransacties)	2	1
Investeringsaftrek	-	-
Beperkt-aftekbare kosten	1.062	721
	1.064	722
Belastbaar bedrag voor verliesverrekening	15.230	13.581
Af: te verrekenen met compensabele verliezen	-	-
Belastbaar bedrag	15.230	13.581
In W&V-rekening:		
Vennootschapsbelasting (acuut)	-3.930	-2.513
Latente vennootschapsbelasting	8.126	-1.253
Per saldo in W&V-rekening	4.196	-3.766

De vrijval in de egalisatiereserve wordt veroorzaakt door de fiscale beleggingsverliezen.

De vennootschapsbelasting in de winst-en-verliesrekening over 2022 bedraagt € 4.196k, ofwel 24% van het resultaat vóór belasting.

Het verschil tussen het effectief en wettelijk tarief wordt veroorzaakt door het effect van permanente verschillen en aanpassingen in voorgaande aangiften vennootschapsbelasting.

Onderstaande tabel geeft bovengenoemde cijfermatig weer.

	2022	2021
Resultaat vóór belastingen	-17.447	14.213
Wettelijk belastingtarief	25,8%	25,0%
Wettelijk belastingbedrag	4.501	-3.553
Fiscaal niet-afrekbare kosten	-275	-180
Impact op latente belastingen door wijzigingen in het belastingtarief	-	-68
Aanpassingen in voorgaande perioden	-30	429
Verschil eerste tariefschijf	-	25
Niet gewaardeerde compensabele verliezen	-	-357
Overige	-	-62
Effectief belastingbedrag	4.196	-3.766

19 Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de onderneming. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de onderneming en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders, Raad van Commissarissen en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht.

De transacties met verbonden partijen hebben voornamelijk betrekking op:

- inkomende herverzekeringen, uitgaande herverzekeringen en pensioenbetalingen met aandeelhouders;
- bezoldiging van de bestuurders en vergoedingen aan de leden van de Raad van Commissarissen;
- doorbelastingen van personeelskosten en overige kosten binnen DAS.

Alle transacties met verbonden partijen hebben plaatsgevonden tegen marktconforme voorwaarden.

20 Toelichting op het geconsolideerde kasstroomoverzicht

De liquide middelen staan tot een bedrag van € 483k (2021: € 483k) niet ter vrije beschikking. Dit betreft een afgegeven bankgarantie.

Onder de investeringen in immateriële en materiële vaste activa zijn alleen de investeringen opgenomen waarvoor in 2022 liquide middelen zijn uitgegeven. Er zijn geen investeringen verricht door middel van financial leasing.

Enkelvoudige jaarrekening 2022

Enkelvoudige balans per 31 december 2022

voor resultaatbestemming

x € 1.000	Noot	31 december 2022	31 december 2021
Activa			
Vaste activa			
Financiële vaste activa			
	21		
Deelnemingen in groepsmaatschappijen		108.977	143.903
Vorderingen op groepsmaatschappijen		5.013	7.263
		<u>113.990</u>	<u>151.166</u>
Vlottende activa			
Liquide middelen	22	12	4.011
		<u>114.002</u>	<u>155.177</u>
Passiva			
Eigen vermogen			
	23		
Geplaatst aandelenkapitaal		32.300	32.300
Nog te storten		20.456	20.456
<i>Geplaatst en gestort kapitaal</i>		<u>11.844</u>	<u>11.844</u>
Agioreserve		9.746	9.746
Herwaarderingsreserve		5.425	18.794
Overige reserves		99.889	100.762
Onverdeelde winst		<u>-13.251</u>	<u>12.826</u>
		<u>113.653</u>	<u>153.972</u>
Kortlopende schulden	24		
Overige schulden		<u>349</u>	<u>1.205</u>
		<u>349</u>	<u>1.205</u>
		<u>114.002</u>	<u>155.177</u>

De toelichtingen op pagina 92 tot en met 97 maken integraal deel uit van deze enkelvoudige jaarrekening.

Enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2022

x € 1.000	noot	2022	2021
Resultaat groepsmaatschappijen na belastingen		-12.701	14.608
Overige resultaten na belasting	27	-550	-1.782
		-13.251	12.826

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening 2022

Activiteiten

De activiteiten van de vennootschap bestaan voornamelijk uit het deelnemen in groepsmaatschappijen en het uitvoeren van holdingactiviteiten. DAS Holding is gevestigd aan De Entree 222, 1101 EE in Amsterdam.

Groepsstructuur

De vennootschap is 100% aandeelhouder van DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. en DAS Legal Services B.V.; beide vennootschappen zijn gevestigd in Amsterdam.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Vergelijking met voorgaand jaar

Er zijn geen wijzigingen in de waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen ten opzichte van vorig jaar.

Algemeen

De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening, met uitzondering van de hierna genoemde grondslagen.

Financiële instrumenten

In de enkelvoudige jaarrekening worden financiële instrumenten gepresenteerd op basis van hun juridische vorm. Voor de grondslagen kan worden verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

In de enkelvoudige balans worden deelnemingen in groepsmaatschappijen gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de netto-vermogenswaarde. De netto-vermogenswaarde wordt berekend op basis van de in deze jaarrekening opgenomen grondslagen. Als de waardering van de deelneming volgens de netto-vermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Als en voor zover DAS Holding in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de onderneming, of het stellige voornemen heeft de onderneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, worden deze verplichtingen opgenomen onder schulden aan groepsmaatschappijen.

Eigen vermogen

Financiële instrumenten die per balansdatum de juridische vorm van eigen vermogen hebben, worden in de enkelvoudige jaarrekening verantwoord in het eigen vermogen.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de onderneming in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de onderneming en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn geëlimineerd voor zover deze als niet-gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

Belastingen

Belastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winstbelastingen en latente belastingen. De belastingen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen, behalve voor zover deze betrekking hebben op posten die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen, waarbij de belasting in het eigen vermogen wordt verwerkt, of op overnames.

De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar. Deze wordt berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, of waartoe materieel al op verslagdatum is besloten, en aan de hand van eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Als de boekwaarden van activa en verplichtingen voor de financiële verslaggeving afwijken van hun fiscale boekwaarden, is sprake van tijdelijke verschillen. Voor belastbare tijdelijke verschillen wordt een voorziening latente belastingverplichtingen getroffen. Voor verrekenbare tijdelijke verschillen, beschikbare voorwaartse verliescompensatie en nog niet gebruikte fiscale verrekeningsmogelijkheden wordt een latente belastingvordering opgenomen. Dit gebeurt uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst fiscale winsten beschikbaar zullen zijn voor verrekening respectievelijk compensatie. Latente belastingvorderingen worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor

zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

De waardering van latente belastingverplichtingen en latente belastingvorderingen wordt gebaseerd op de fiscale gevolgen van de door de vennootschap op balansdatum voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van haar activa, voorzieningen, schulden en overlopende passiva. Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

DAS Holding is hoofd van de fiscale eenheid. De positie staat bij DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V., omdat zij namens DAS Holding de afdrachten verricht aan de Belastingdienst. DAS Holding rekent af op basis van het fiscale resultaat van de overige rechtspersonen binnen de fiscale eenheid, waarbij de fiscale voor- en nadelen aan die maatschappij worden toegerekend waar deze thuishoren.

Toelichting op de enkelvoudige balans

(x € 1.000)

21 Financiële vaste activa

DAS Holding staat aan het hoofd van de groep en heeft de volgende kapitaalbelangen:

Geconsolideerde deelnemingen

Naam	Vestigings- plaats	Aandeel in kapitaal %
DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. (DAS RB)	Amsterdam	100%
DAS Legal Services B.V. (DLS)	Amsterdam	100%

Het verloop van de deelnemingen in groepsmaatschappijen kan als volgt worden gespecificeerd:

	2022			2021		
	DAS RB	DLS*	Totaal	DAS RB	DLF	Totaal
Stand per 1 januari	143.903	-	143.903	140.109	-	140.109
Resultaat boekjaar	-11.564	-1.137	-12.701	13.375	1.232	14.607
Agiostorting	2.000	3.750	5.750	-	-	-
Uitkering uit de overige reserves	-13.700	-	-13.700	-10.995	-	-10.995
Mutatie herwaarderingsreserve	-13.369	-	-13.369	1.414	-	1.414
Saldering negatieve waardering deelneming met vordering op deelneming	-	-906	-906	-	-1.230	-1.230
Overige mutaties	-	-	-	-	-2	-2
Stand per 31 december	107.270	1.707	108.977	143.903	-	143.903

* De naam van DAS Legal Finance B.V.(DLF) is na de fusie met DAS Legal Services B.V. gewijzigd in DAS Legal Services B.V. (DLS).

DAS Holding heeft in 2022 een uitkering uit de overige reserves ontvangen van DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. ter hoogte van € 13.700k.

DAS Holding heeft in 2022 voor een bedrag van € 3.750k een agiostorting gedaan aan DAS Legal Services en voor een bedrag van € 2.000k aan DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V.

De vorderingen en schulden op groepsmaatschappijen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	DAS RB		DLS		Totaal	
	2022	2021	2022	2021	2022	2021
Stand per 1 januari	1.077	-10.995	6.186	10.973	7.263	-22
Verrekening met uitkering uit overige reserves	3.600	10.995	-	-	3.600	10.995
Verrekening met agiostorting	-2.000	-	-3.750	-	-5.750	10.995
Mutatie	761	1.077	-1.767	-6.017	-1.006	-4.940
Saldering negatieve waardering deelneming met vordering op deelneming	-	-	906	1.230	906	1.230
Stand per 31 december	3.438	1.077	1.575	6.186	5.013	7.263

DAS Holding beschikt over een rekening-courant-verhouding met DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. en DAS Legal Services B.V. De interest die van toepassing is op deze rekening-courantverhouding op jaarbasis is gelijk aan de 3-maands Euribor vermeerderd met een marge van 1,75%. De rekening-courantverhouding kan altijd door ieder van de partijen met een opzegtermijn van een maand via een schriftelijke verklaring worden opgezegd, wat inhoudt dat de vordering/schuld dan direct opeisbaar is.

22 Liquide middelen

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de vennootschap.

23 Eigen vermogen

Geplaatst en gestort aandelenkapitaal

	2022	2021
Stand per 1 januari	11.844	11.844
Wijzigingen aandelenkapitaal	-	-
Stand per 31 december	11.844	11.844

Het maatschappelijk kapitaal van de onderneming bedraagt € 64.400k, verdeeld in 700.000 A-aandelen en 700.000 B-aandelen van € 46. Het geplaatst kapitaal van de onderneming bedraagt € 32.300k verdeeld in 351.086 A-aandelen en 351.086 B-aandelen van € 46.

Agioreserve

De agioreserve bestaat uit het boven nominale waarde op aandelen gestort kapitaal.

	2022	2021
Stand per 1 januari	9.746	9.746
Aanpassingen nominale waarde kapitaal	-	-
Stand per 31 december	9.746	9.746

Herwaarderingsreserve

	2022	2021
Stand per 1 januari	18.794	17.380
Herwaarderung beleggingen	-13.369	1.414
Stand per 31 december	5.425	18.794

Overige reserves

	2022	2021
Stand per 1 januari	100.762	99.509
Winstverdeling	12.826	1.256
Uitkering	-13.700	-
Stand per 31 december	99.889	100.762

DAS Holding heeft in 2022 € 13.700k uitgekeerd aan haar aandeelhouders.

Onverdeelde winst

	2022	2021
Stand per 1 januari	12.826	1.256
Overboeking naar overige reserves	-12.826	-1.256
Onverdeelde winst boekjaar	-13.251	12.826
Stand per 31 december	-13.251	12.826

Het solvabiliteitspercentage van DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. bedraagt per 31 december 2022 op basis van Solvency II-grondslagen 152% (31 december 2021: 183%). De wettelijke Solvency II-ratio 2022 is pas definitief na submittie aan de toezichthouder. In de berekening van de solvabiliteit wordt rekening gehouden met alle voor DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. relevant geachte risico's. De interne normsolvabiliteit in het huidige kapitaalbeleid bedraagt 140%. Voor een toelichting op het solvabiliteitspercentage en de interne normsolvabiliteit wordt verwezen naar het Solvency II-hoofdstuk.

24 Kortlopende schulden**Overige schulden**

	2022	2021
Nog te betalen kosten	349	1.205
	349	1.205

De overige schulden hebben een looptijd korter dan één jaar. Vanwege het kortlopende karakter benadert de boekwaarde de reële waarde.

De nog te betalen kosten hebben hoofdzakelijk betrekking op accountants- en advieskosten.

25 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

DAS Holding vormt samen met de volgende entiteiten een fiscale eenheid voor de omzetbelasting:

- DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V.;
- DAS Legal Services B.V. (voorheen: DAS Legal Finance B.V.) en
- DAS Legal Services B.V. (tot en met het derde kwartaal 2022).

Op 16 september 2022 is bij de Belastingdienst melding gemaakt van de juridische fusie tussen DAS Legal Finance B.V. en DAS Legal Services B.V. Tot deze datum geldt daardoor de hoofdelijke aansprakelijkheid voor de omzetbelasting-schulden binnen de fiscale eenheid omzetbelasting voor DAS Legal Services B.V.

Samen met deze entiteiten vormt DAS Holding ook een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting, waarbij DAS Legal Services B.V. binnen de fiscale eenheid gefuseerd is met DAS Legal Finance B.V.

Uit dien hoofde is de vennootschap aansprakelijk voor alle fiscale verplichtingen die binnen de fiscale eenheden ontstaan.

DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. heeft op basis van een tax sharing agreement de fiscale balansposities van de fiscale eenheid DAS Holding in haar balans verantwoord. Het hoofd van de fiscale eenheid is DAS Holding. DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. verricht namens haar de afdrachten aan de Belastingdienst.

26 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

Toelichting op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening

(x € 1.000)

27 Overige resultaten na belasting

	2022	2021
Autokosten	-	7
Automatiseringskosten	-4	-3
Accountantskosten	-168	-162
Advieskosten	-461	-1.984
Commissariskosten	-212	-166
Bedrijfsverzekeringen	-24	-27
Rente-opbrengsten	131	186
Rentekosten	-6	-91
Belastingen	191	458
Overige kosten	3	-
	-550	-1.782

Onder de overige resultaten na belasting is rente opgenomen die is ontvangen van groepsmaatschappijen van € 131k (2021: € 186k).

De daling in de advieskosten kan verklaard worden door de verkoop van Cannock-EDR Holding B.V. in 2021.

De baten uit de belastingen zijn het gevolg van de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting waar DAS Holding deel van uitmaakt.

Personeel

Gedurende 2022 zijn er geen medewerkers (2021: 0) in dienst geweest bij DAS Holding.

Voorgestelde resultaatbestemming

De voorgestelde resultaatbestemming voor 2022 is het gehele resultaat in mindering te brengen op de overige reserves.

Overige gegevens

Statutaire winstverdeling

De winstverdeling is in de statuten geregeld in artikel 17.

Dit artikel houdt onder meer in de bevoegdheid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders om:

- A. uit de winst bedragen af te zonderen voor dotering aan bestaande of nieuw te vormen reserves;
- B. aan het resterende bedrag een nadere bestemming te geven.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Op pagina 109 tot en met 112 is de controleverklaring van de onafhankelijke accountant opgenomen.

Amsterdam, 3 april 2023

Directie:

.....

Hanneke Jukema
Chief Executive Officer

.....

Jaap Witteveen
Chief Transformation Officer

.....

Charles Staats
Chief Commercial Officer

Raad van Commissarissen:

.....

Freek Wansink (voorzitter)

.....

Ulrike Timmer

.....

Heiko Stüber

.....

Carin Gorter

.....

Robin Clements

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouders en raad van commissarissen van DAS Holding N.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het jaar geëindigd op 31 december 2022 van DAS Holding N.V. te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van DAS Holding N.V. per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2022;
- de geconsolideerde en enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2022;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie *Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening*.

Wij zijn onafhankelijk van DAS Holding N.V. (hierna: DAS of de vennootschap) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de vennootschap en haar omgeving, de componenten van het interne

beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop de directie inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad van commissarissen toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij verwijzen naar hoofdstuk "Risicomanagement" van het jaarverslag, waarin de directie zijn (fraude)risicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode van DAS, klokkenluidersbeleid en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het best aan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in "Gebruik van schattingen" onder de "Toelichting op de jaarrekening 2022" in de jaarrekening, waaronder de waardering van de technische voorzieningen voor te betalen schaden. Ook hebben wij data analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties, waaronder die met verbonden partijen.

Wij hebben geen frauderisico geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstenverantwoording.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van de directie, management, Internal Audit, juridische zaken, compliance & integrity, risk management afdeling en de raad van commissarissen.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening, op basis van onze ervaring in de sector, door afstemming met de directie, het kennis nemen van de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), het lezen van notulen, het kennismaken van rapporten van Internal Audit, de compliance & integrity en risk management afdeling en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen. Wij verwijzen naar toelichting "Risicomanagement" in de jaarrekening.

We hebben verder kennis genomen van correspondentie met juristen en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle, in het bijzonder met betrekking tot naleving van de Sanctiewet. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controle-aanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

Zoals toegelicht in het onderdeel "Continuïteit" onder "Toelichting op de jaarrekening 2022" van de jaarrekening, is de jaarrekening opgemaakt op basis van de continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarrekening heeft de directie een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de vennootschap om haar continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor tenminste de komende twaalf maanden.

Wij hebben de specifieke beoordeling met de directie besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van de directie op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit geïdentificeerd. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het directieverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het directieverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de aandeelhouders het voornemen hebben om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie “ Informatie ter ondersteuning van ons oordeel” hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Communicatie

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 3 april 2023

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. A. Snaak RA

Colofon

Uitgave

DAS Holding N.V.

De Entree 222, 1101 EE Amsterdam
Postbus 23000, 1100 DM Amsterdam

communicatie@das.nl

www.das.nl

Vastgesteld door Algemene Vergadering van
Aandeelhouders, 20 april 2023

Redactie

Lindner & Van Maaren

Eindredactie

Corporate Communicatie DAS Holding N.V.